

IZVAJANJA ZAŠČITNEGA ZAKONA PA NI IN NI...

.....
|
.....
Že ob samem sprejetju zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji se je pojavila vrsta ugovorov o tem, da je zaščitni zakon za našo narodno skupnost v Italiji slabo pripravljen, da je že v bistvu slab in predvsem pa preohlapen, tako napisan, da se bo za vsako pravico, ki jo bomo pripadniki slovenske manjšine hoteli imeti tudi v vsakdanji praksi, še potrebnor boriti.

V spomin nam prihajajo pronicljive besede tržaškega pisatelja Borisa Pahorja, ki je takrat o zaščitnem zakonu dejal nekako takole: "To je tak zakon, ki nam omogoča, da se za svoje pravice šele borimo, ne daje pa nam nobenih pravic!" Citirali smo seveda po spominu, a smo vseeno mnenja, da smo zadeli bistvo iskričevega posega pisatelja Pahorja.

Takoj po sprejemu zaščitnega zakona za našo narodno manjšino je bilo v naših vrstah veliko ljudi, ki so opozarjali, da je zakon slab in se bo torej boj za pravice narodne manjšine nujno nadaljevati. In že takrat je marsikdo opozarjal, da smo v manjšini po malem vsi utrujeni in naveličani nenehnega (samo)dokazovanja in tudi nenehnega boja za dosego tistih pravic, ki bi nam jih moral zaščitni zakon zagotoviti, prinesiti.

Pa smo se že vsi nekoliko naveličali govoriti in tudi pisati vedno iste stvari, čeravno se zavedamo, kako pomembna je zakonska zaščita za našo narodno skupnost in da je vsak zakon le mrtva črka, če ne pride do njegovega izvajanja v vsakodnevem življenju. Utrujenost, pravzaprav naveličanost vlada v naših vrstah in zanjo ni ne moremo reči, da ni bila pričakovana.

Ker tokrat zares ne bi radi spet pisali o mejah zaščitnega zakona in njegovih slabostih, ker to zares ne pelje nikamor, bomo raje zapisali, da smo vsi, nekateri bolj, drugi manj, zares nejevoljni zaradi (ne)izvajanja zaščitnega zakona. Človeku se kar vsiljuje zlobna misel, da je bil zaščitni zakon zares sprejet samo zato, da bo lahko Italija z njim še bolj zavlačevala, ko gre za naše narodne pravice. Vsak zakon je sicer res podoben harmoniki, ki ji lahko nategneš meh ali pa ga skupaj stisneš; dejstvo pa je, da je z izvajanjem zaščitnega zakona nekaj hudo narobe.

Nobenega sprenevedanja zato ni v našem javnem vprašanju, kaj se na tem področju sploh dogaja, saj je od sprejetja zaščitnega zakona minilo že dobro leto dni. Če lahko razumemo odlok ministra Scajole kot dobro premišljeno provokacijo vladajoče desne garniture, ki gotovo spada tudi v predvolilni boj na lokalni ravni, potem pa ne moremo ravnodušno spremljati porazne tišine, ki vlada okrog Glasbene maticice in Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, ter okrog gluhega molka, v katerega je zavito vse, kar se v Gorici tiče Trgovskega doma, če se seveda omejimo samo na ta dva primera, ki bi morala biti z zaščitnim zakonom že rešena ali pa vsaj na tem, da se v kratkem rešita.

STRAN 2

JURIJ PALJK

SREČANJE MLADIH S TORONTSKIM NADŠKOFOM, KARD. ALOJZIJEV AMBROŽIČEM

GORICA, 16.-17. MARCA 2002

Vabljeni so mladi iz Treh Benečij,
zamejstva in Slovenije.

Sobota, 16. marca 2002:

- ob 19. uri maša pri sv. Ivanu v Gorici;
- ob 21. uri v cerkvi Sv. Duha v Gradišču: predstavitev življenja sv. Luigija Scrosoppija.

Nedelja, 17. marca:

- ob 10.30 v cerkvi Srca Jezusovega v Gorici: evharistično slavlje za mlade;
- ob 12. uri na dvorišču centra Stella Matutina: kosilo in družabnost;
- ob 14. uri v cerkvi Srca Jezusovega: srečanje in pogovor kardinala z mladimi.

DEŽELNA VLADA F-JK IMENOVALA ČLANE PARITETNEGA ODBORA

V ZNAMENJU STRANKARSKEGA KUPČKANJA

DRAGO LEGIŠA

Deželna vlada Furlanije-Juljske krajine je v ponedeljek, 11. t.m., imenovala šest članov paritetnega odbora, katerega ustanovitev predvideva zaščitni zakon za slovensko manjšino. Od te šesterice morajo štirje po zakonu biti "italijanski državljani slovenskega jezika", ki jih predlagajo "najbolj reprezentativna združenja manjšine". Zato sta krovni organizaciji naše manjšine, SSO in SKGZ, ki gotovo predstavljata tako rekoč vse, kar je v krogu manjšine organiziranega na področju kulture, prosvete, športa in drugih dejavnosti, že pred časom izoblikovali svoj stvarni predlog. Za SSO sta bila predlagana Ivo Jevnikar in Damjan Paulin, za SKGZ pa Rudi Pavšič in Jole Namor. Deželna vlada, ki jo sestavljajo stranke Doma svoboščin, pa ni upoštevala celotnega predloga naših krovnih organizacij, saj med člani ni Jole Namor, temveč sta med njimi še Alex Pintar in Danilo Slokar, od katerih prvi pripada Berlusconijevemu gibanju Naprej Italija, drugi pa Severni ligi. Pintarja je ba je predlagala Gombačeva "krovna organizacija", drugega pa očitno Severna liga. Šesti član je

upokojeni general Riccardo Basile, ki politično pripada Nacionalnemu zavezništvu.

Tretji člen zaščitnega zakona, ki je bil objavljen v Uradnem listu 8. marca lani, določa, da o paritetnem odboru sklepa osrednja rimska vlada, ustanovljen pa je z odlokom predsednika republike v šestih mesecih od njegove uveljavitve. To pomeni, da smo že vsaj pol leta v zamudi, od česar smo gotovo že imeli mnogo škode. Ko bo naš list prišel v roke bralcem, pa bo verjetno tudi rimska osrednja vlada imenovala v paritetni odbor svoje štiri predstavnike, med njimi enega slovenskega jezika. Predsednik vlade Berlusconi je med obiskom nemškega kanclerja Schröderja v Trstu v petek, 8. t.m., na tiskovni konfe-

renci omenil neki ukrep, ki naj bi ga vlada odobrila v četrtek, 14. marca, ta ukrep pa je po besedah podtajnika v zunanjem ministru Antonioneja, bivšega predsednika deželne vlade Furlanije-Juljske krajine do lanskih državnozbornih volitev, pa naj bi dejansko bila ustanovitev paritetnega odbora, ki ga predvideva zaščitni zakon. Med štirimi predstavniki, katerih imenovanje sodi v pristojnost osrednje vlade, naj bi bil časnikar Bogo Samsa, bivši glavni urednik Primorskega dnevnika, četudi se je proti njegovemu imenovanju javno izrekel tržaški poslanec Nacionalnega zavezništva Roberto Menia, ki je tudi tržaški občinski odbornik za kulturo.

STRAN 16

ITALIJANSKO-NEMŠKI VRH V TRSTU

NAVIDEZNO SOZVOČJE

IVAN ŽERJAL

Med Italijo in Nemčijo vlada popolno sozvočje v pogledih na dvostranske odnose, mednarodno situacijo in Evropo. Zlasti glede slednje vlada pričakovanje, da se bo evropsko gospodarstvo ponovno začelo krepiti in da se bo širitveni proces zaključil že v teku letošnjem letu. Italija in Nemčija sta seveda zaskrbljeni zlasti glede položaja na Bližnjem vzhodu, pri čemer naj bi Italija na bližnjem evropskem vrhu v Barceloni predstavila načrt investicij v palestinsko gospodarstvo. Italija se dalje zgleduje po nemškem modelu socialno-trž-

ne ekonomije in je odločno proevropsko usmerjena. To je v skopih besedah uradno sporočilo, ki je prišlo s srečanja med italijanskim premierom Silviom Berlusconiem in nemškim zveznim kanclerjem Gerhardom Schröderjem minuli petek v Trstu.

Uradno potrjeno sozvočje, nasmehi ter diplomatske in lepe besede pa niso prepričale komentatorjev, ki so o tem pisali v naslednjih dneh. Ne italijanska ne nemška stran nista vrhu pripisovali prevelikega pomena, šlo naj bi za zgolj rutinsko srečanje med državnikoma, ki sta milo rečeno zagovornika dveh različnih konceptov

ustroja Evrope. Tržaški časnikar Paolo Rumiz je v sobotni izdaji dnevnika La Repubblica podal učinkovito analizo ozadja tržaškega vrha, s tem da je orisal protievropske težnje določenih desnih krogov v Evropi. Pri tem je dejal, da je voditelj Severne lige Umberto Bossi dejansko le predstraža Doma svoboščin pri nasprotovanju širitvi Evropske unije proti Vzhodu. V tem nasprotovanju ima italijanska desna sredina močne zaveznike v nemškem krščansko-demokratskem voditelju Stoiberju, v španskem premieru Aznarju in v madžarskem desnem liderju Orbanu.

STRAN 2

VRNIMO ČAST IMENOM

NOMEN EST OMEN

.....
1
.....
Ta latinski rek je v svoji lapidarnosti zelo moder in aktualen. Ime je pri človeku namreč neka sled, nek pokrovitelj osebe, ki ga nosi.

No, in v tem smislu lahko mi danes z veseljem ugotovljamo, da nam Slovincem sedaj z res hitrim postopkom prihaja do zamenjave lastnega imena iz italijanske oblike, nekdanj po zakonskih določilih vsiljene.

To, kar je še pred desetletji veljalo za zavrnitev slovenskega priimka, velja danes tudi za osebno ime. To je sicer zadnja leta že bilo možno doseči, a z dolgoletnim birokratskim postopkom, z izpraševanjem s strani orožnikov itd. Danes pa je to že možno doseči - gotovo po določilih zaščitnega zakona - v res hitrem uradnem postopku s prošnjo na občino oziroma na prefekturo.

Vprašanje je sicer tudi širše, saj zadeva še izdaje dvojezičnih osebnih izkaznic. Gotovo predstavlja ta problem novost tudi, po členih zaščitnega zakona za mestne občine, kot sta Trst in Gorica.

Nekateri slovenski občani so že vložili prošnje za ta dokument v dvojezični obliki. Občina Gorica je na podobne prošnje odgovorila, da zaenkrat to ni mogoče, ker ni še paritetnega odbora in s tem določitve ozemlja, na katerem naj bi zakon veljal...!

Ime je simbol človekove osebnosti. Dajmo mu zato potrebno spoštovanje. Vrnimo mu čast in izvornost, ki so nam ga v dobi nasilnega potujčevanja odvzeli. S tem dokazemo, da nam je mar predvsem osebno dostojanstvo, kamor spada tudi nacionalna identiteta.

Zato vabimo vse slovenske ljudi v naši deželi, da v tem duhu nastopijo v prid narodnemu izročilu in duhu ter zato zaprosijo prej omenjene uradne ustanove za dosego svojih pravnih pravic.

AB

Spravno pobotanje

S spravnim pobotanjem se je končala sodna obravnava proti msgr. Qualizzi in g. Zuanelli.

(STRAN 12)

03 Danijel Devetak / intervju
OSKAR PAVLETIČ IN VANDA SREBOTNJAK

05 Andrej Černic
SREČANJE MLADIH "SOL IN LUČ"

08 Jože Škerk
MED RESNICO IN POLITIČNO ŠPEKULACIJO

15 Erik Dolhar
OBISK PRI PARUZZIJEVIH

15 Davorin Devetak
BENIGNI SUPERSTAR

SVET OKROG NAS

ZGODOVINSKA ODLOČITEV

ŠVICA SE JE ODLOČILA
VSTOPITI V OZN

ALOJZ TUL

Švica je ena redkih držav, ki ni članica svetovne Organizacije združenih narodov (OZN ali ZN) in se tudi ni pretirano potegovala za vstop vanjo, če tudi je v Ženevi evropski sedež ZN in raznih njenih agencij. Prevladovalo je mnenje, da kot nevtralna država ne spada v omenjeno organizacijo. Na prvem referendumu leta 1986 je proti vstopu glasovalo 75,7% Švicarjev in vseh 35 zveznih kantonov. Minulega 3. marca je bilo vdrugič razpisano ljudsko glasovanje, na katerem je za vstop v svetovno organizacijo glasovalo skoro 55% švicarskih volivcev in 12 kantonov od 23. S tem je odpadla vsaka ovira, da Švica zaprosi za vstop v Združene narode. Predvidoma bo sprejeta jeseni kot 190. članica.

V svetovni organizaciji so nadvse zadovoljni z odločitvijo švicarskih volivcev in jo je med drugimi toplo pozdravil njen generalni tajnik Kofi Anan. Tiskovni predstavnik ZN Fred Eckhard je dejal, da pristop Švice pomeni ne samo njeno mednarodno uveljavitev, temveč predstavlja tudi skoraj odločen korak k univerzalnosti svetovne

organizacije. Iz posebnih razlogov ostajata zunaj nje le Vatikan in otok Tajvan ali Formoza. Moramo pa razjasniti, da ima Sv. sedež položaj "stalnega opazovalca" pri OZN. Bolj zapleten je položaj Formoze, ki je predstavljala Kitajsko v ZN, dokler ji ni tega sedeža leta 1971 odvzela celinska Kitajska s komunističnim režimom, ki Formozo ima pravno za svoj sestavni del. Temu stanju so se prilagodile tudi ZDA, ki sicer vojaško in gospodarsko še podpira Formozo, v ostalem pa so jo prepustile svoji usodi za ceno dobrih odnosov s Pekingom.

Positiven izid letošnjega referenduma v Švici glede pristopa v Združene narode v bistvu ne pomeni presenečenja, ker časi so toliko dozoreli tudi v švicarski stvarnosti, da bi nasproten izid spraval Švico v neprijeten položaj, kajti na že omenjenem tajništvu ZN za Evropo in številnih specializiranih agencijah je zaposlenih kakih deset tisoč ljudi. Nadalje je v Ženevi še kakih tri tisoč predstavnikov okoli 170 nevladnih organizacij, tako da so ZN največji delodajalec v Ženevi. Vsako leto poteka tu kakih dva tisoč konferenc, kar tudi s finančnega in gospo-

darskega vidika ni zanemarljivo dejstvo. Zato je povsem razumljivo, da so bili najboljši izidi referendumov prav na področju Ženeve. Volilni izidi so tudi pokazali, da so vstop v ZN podprli volivci predvsem v zahodnih, se pravi francosko govorečih kantonih, medtem ko so mu najbolj nasprotovali vzhodni kantoni. Vsekakor bo Švica tudi po pristopu v OZN ostala suverena, nevtralna in solidna država, je po izidu referenduma izjavil zunanji minister Deiss.

Na koncu naj bralcu posredujemo še nekaj splošnih podatkov o OZN, ki jo opredeljuje kot mednarodno organizacijo držav za ohranitev miru na svetu in za miroljubno sodelovanje med narodi. Je naslednica Društva narodov, ustanovljenega po drugi svetovni vojni, in je bila dejansko ustanovljena na zavezniški konferenci v San Franciscu januarja 1945, na kateri je 50 držav podpisalo ustanovno listino; ta je začela veljati 24. oktobra 1945, ki se zato praznuje kot dan ZN.

Kot omenjeno, so danes v OZN včlanjene skoro vse države na svetu od največjih in najmočnejših pa do malih tihomorskih držav, Andorre in San Marina. Ena zadnjih sprejetih članic je otočje Tuvalu v Mikroneziji, ki šteje komaj deset tisoč prebivalcev.

Vsekakor smo tisti manj izkušeni časnikarski zelenci, ki smo se ga tudi udeležili, že takoj imeli vtis, da se ni zgodilo nič epohalnega oz. brutalno rečeno, da je bil vrh popolnoma nepotreben.

Poleg tega smo prejeli ponoven dokaz o raztresenosti in nepoučenosti italijanskega premiera: za ta četrtek je namreč napovedal vladni ukrep v zvezi z vprašanjem imovine istrskih optantov. Časnikarji so mrzlično poizvedovali, za kaj naj bi šlo; šele proti večeru pa se je izvedelo, da je Berlusconi imel v mislih pravzaprav imenovanje štirih članov paritetnega odbora, ki ga predvideva zaščitni zakon za slovensko manjšino. Tako naj bi vlada končno imenovala svoje člane: videli bomo, ali bodo potrjena tista imena, ki so neuradno krožila v teh zadnjih mesecih. Seveda je pri teh stvareh potrebno rabiti pogojnik, saj se zadeva utegne še enkrat preložiti.

PREJELI SMO

ODMEV

Spoštovano uredništvo Noviga glasa!

Oglašam se v zvezi z uvodnikom odgovornega urednika Jurija Paljka v zadnji številki NG, kjer na koncu svojega razmišljanja evidentira v sedanjih podžupanji Marizi Škerk najprimernejšega županskega kandidata za prihodnje upravne volitve v devinsko-nabrežinski občini. Čeprav v začetku svojega prispevka piše, da ne namerava deliti napotkov politikom, se pa tega navodila potem ne drži.

Primarni cilj vsake politične skupine je, da zmaga na volitvah. Žal pa ugotavljamo, da je naveza z Levimi demokrati na prihodnjih občinskih volitvah tvegana, ker je sedanja uprava, ki so jo vodili v prvi vrsti predstavniki te stranke, ki so v vsem podprli izbiro sedanjega župana Voccija, v veliki meri razočarala svoje italijanske in slovenske volivce. Zato je kandidat iz vrst Levih demokratov že a priori obsojen na poraz.

Stranka Slovenske skupnosti ne more podpreti politične sile, ki je s svojim regulacijskim načrtom tako močno prizadela prav slovenske kmete. Načrt za Selski zaliv, ki ga zagovarja sedanja občinska uprava, pa bi iznakazil sedanjo podobo okolja, privilegiral le petičneže na škodo krajevnih in drugih prebivalcev ter dajal možnost 3.000 novih naselitev, ki bi popolnoma spremenile sedanje etnično ravnovesje v občini na škodo slovenskega življa. Stranka Levih demokratov je edina sila, ki se opira na ta načrt in ga je pripravljena odobriti tudi skupaj s skrajno desnico. K temu gre dodati, da je omenjena podžupanja doprla tožbo občine proti občanom, ki so zahtevali prevajanje v slovensko vseh občinskih aktov, kot predvideva statut.

Navedel sem le tri razloge, zakaj je stranka SSK izbrala koalicijo s sredinskimi strankami, ki pa ne izključuje nikogar ne na sredini ne na levici.

EDVIN FORČIČ, TAJNIK SSK
ZA DEVIN-NABREŽINO

BLIŽNJI VZHOD

BO PRENEHALO
NASILJE?

BREDA SUSIČ

Samomorilski atentat sto metrov od Sharonovega urada v Jeruzalemu - štirinajst umorjenih Izraelcev v enem samem dnevu, to je v soboto - rakete, tanki, bombardiranja izraelske vojske, zasedba palestinskih vasi in mest, porušene zgradbe, pregledi stanovanj, uničeni nasadi in polja, 200 priprtih Palestincev samo v petek, 600 pa v ponedeljek in okrog 50 mrtvih Palestincev med izraelskimi vojaškimi akcijami samo konec tedna. Novice z Bližnjega vzhoda so se ta teden pojavljale na prvih mestih v vseh dnevnikih in poročilih.

Napetost je v zadnjih dneh tako narasla, da je izraelski premier Sharon večkrat odkrito govoril o pravem vojnem stanju. Izrael je s svojimi vojaškimi in policijskimi akcijami skušal ponižati palestinsko ljudstvo in dokazati, kdo je gospodar; Palestinci pa so s svojimi samomorilskimi atentatorji zopet prodrli do samega osrčja izraelske države in tako ponovno ošibili že upadlo izraelsko samozavest. Na ulicah (bodisi izraelskih kot palestinskih mest) vlada strah, ljudje živijo v stalni napetosti, gospodarstvo propada, večata se revščina in obup.

Sharon je po eni strani nepopustljiv in na vsak palestinski napad odgovarja s potenciranim nasiljem, po drugi strani pa se je znašel v slepi ulici in je ugotovil, da ga ta politika ne vodi nikamor. Čeprav je bil v minulih mesecih odločen, da Arafata odstrani s politične scene, in je storil vse, da bi ga politično osamil, je moral ugotoviti, da je ta načrt propadel. Arafat je ostal edini palestinski sogovornik, njegov ugled in vpliv sta se v zadnjih mesecih še povečala. Pred kratkim je

svojo avtoriteto uveljavil tako, da je dal pripreti odgovorne za atentat na izraelskega ministra Zevija, kar je izraelska oblast vztrajno zahtevala in s čimer je pogojevala katerikoli pomiritevni ukrep.

Zaradi tega - in pod pritiskom ameriške diplomacije, ki se je po daljši neaktivnosti zopet angažirala (verjetno zaradi priprav na domnevni napad na Irak), je Sharon 11. marca odpravil odlok o prepovedi gibanja za Arafata, ki je bil že tretji mesec konfiniran v Ramali. Odprava prepovedi pa se tiče le gibanja v Cisjordaniji in Gazi, medtem ko bo moral vodja Palestincev verjetno prositi za dovoljenje izraelske oblasti, če bo želel v tujino.

To se bo vsekakor zgodilo konec marca, ko bo v Beirutu zasedalo 22 arabskih držav in se bo odločalo tudi o tako imenovanem saudskem mirovnem načrtu. Kot znano, ta predvideva sklenitev miru med Izraelom in vsemi arabskimi državami (to pomeni, da bi nekatere arabske države prvič priznale Izraelo državo) v zameno za umik izraelske vojske iz Gaze, z Zahodnega brega in vzhodnega Jeruzalema, to se pravi z ozemlja, ki ga je Izrael zasedel leta 1967.

Diplomacija torej doživlja nov zagon: o bližnjem vzhodnem problemu so se minul teden v Kairu pogovarjali predstavniki arabskih držav, v ponedeljek so o tem razpravljali zunanji ministri EU, ameriški podpredsednik Dick Cheney prihaja na turnejo na Bližnji vzhod, kjer pričakujejo tudi ponoven prihod posebnega ameriškega posrednika Zinnija. V naslednjih tednih bo torej postalo jasneje, ali ima mir na tem vročem koščku sveta še kako možnost za obstoj.

S T. STRANI

IZVAJANJE

Prav bi bilo, da bi tudi mi, navadni ljudje, za kar se imamo, izvedeli kaj več o tem; če se seveda sploh da kaj več izvedeti. Če kdo iz naše srede kaj ve o tem, naj nam in našim bralcem, prosim, pove; če pa ne ve, naj tudi to pove.

Tako bomo vsaj vedeli, da nas spet imajo za norca. Kot tolikokrat doslej, a s to razliko, da tokrat ravnajo proti zaščitnemu zakonu. Tu pa je bistvena razlika.

S T. STRANI

NAVIDEZNO

Odtod, piše Rumiz, zamrznitev zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji in nizanje že obstoječe ravnai zaščite, ponovne zahteve istrskih optantov, pa tudi zahteve po odpravi t.i. Beneševih dekretov, po

katerih so po drugi svetovni vojni iz Češke in Slovaške izgnali prebivalstvo nemške in madžarske narodnosti, ter zapletli o evropskih finančnih prispevkih za kmetijstvo. Rumiz v to igro vpleta še Slovenijo, ki po njegovih besedah čudno molči. Tržaški časnikar ugotavlja, da Slovenije vstop v Evropo ne zanima več toliko, kolikor jo zanima predvsem vstop v NATO, in se temu niti ne pretirano čudi, saj je po njegovem mnenju velika sorodnost med Berlusconijevo stranko Naprej Italija in Drnovškovo LDS, ki naj bi bila celo dvojčica stranke italijanskega premiera. Ne nazadnje je za Rumiza sedanja vladajoča koalicija v Sloveniji "desnosredinska": če ne gre za lapsus, bi se morali nad to izjavo zamisliti, saj utegne odpreti zelo zanimivo razpravo.

Ob branju takih in podobnih komentarjev se nam tržaško srečanje med Berlusconiem in Schröderjem minuli petek prikaže v čisto drugačni luči.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

NESPREJEMLJIVOST GROBE
POLITIČNE GOVORICE

Groba politična govorica je nesprejemljiva. Vsakršna groba govorica je nesprejemljiva, ker je v večini primerov odraz nasilnosti. Lahko da ne vedno, a vendar v večini primerov. Kot prijazna beseda vedno še ne pomeni dobrote, a v večini primerov vendar odraža naklonjenost ali vsaj spoštovanje. Groba govorica v politiki pa mora biti vredna posebne pozornosti. Grobe govorice v politiki nikakor ne gre podcenjevati, češ saj ni nič, saj ni bilo tako mišljeno, to so le besede, to še niso dejanja. Posebej ne gre podcenjevati grobe govorice, kadar imamo opravka z vrhunsko ali celo vladajočo politiko. V mislih imamo seveda Umberto Bossija, ki si je nedavno v zvezi z Evropo privoščil enega od svojih številnih izpadov. Pa so se takoj pojavila opravičila: to je le znano "barvito" izražanje človeka, ki ga vsi poznamo. Zadeva zato ni vredna širše pozornosti, tovrstnih izjav ne smemo jemati preveč resno, zgrešili bi namen, zmotili bi se, hudo zmotili. Vse to je le del našega prostora, le del našega političnega prizorišča, pa se ja ne bomo vznemirjali zaradi nekaj sočnih izrazov.

Toda groba govorica je vselej groba govorica. In groba govorica na krmilu vladajoče politike je slej ko prej zaskrbiljujoča. Vladajoča politika se mora odlikovati z umirjenostjo, trezno presojo in premissljenostjo. Vladajoča politika se ne sme vdajati sunkovitosti trenutnega razpoloženja, vladajoča politika mora biti odgovorna za državo, ki jo upravlja in ji utira po možnosti

najboljšo pot med številnimi potmi. Vladajoča politika ne sme izgubljati razsodnosti, če se stvari ne odvijajo samo po njeni volji, vladajoča politika se mora še posebej varovati nagnjenosti do hitrega, ostrega in enosmernega osvetljevanja problemov, pa najsi gre za Evropo, problematiko zdravstva ali ekonomije. Vladajoča politika ne sme biti obremenjena z ogroženostjo, kadar ne more uveljaviti svojih zamisli, ker prav ta ogroženost poraja odgovore v obliki udarcev, kar pa so že prvi znaki nasilnosti.

In zato je groba politična govorica v vsakem primeru nesprejemljiva. Preveč in upravičeno spominja na temna obdobja zgodovine, ki sploh niso tako daleč, v bližnjem minulem stoletju se nahajajo. Seveda še ni nič tako strašnega, v kolikor se grobe besede le pojavijo, bolj zaskrbiljujoče je, če se nanje navadimo. Bolj zaskrbiljujoče je, da jih podcenjujemo in se nam zdi nemogoče, da bi se nagnjenje do nasilnosti pojavljalo prav pri nas, prav med nami, prav v naši državi. Bolj zaskrbiljujoče je, če si zaradi grobe politične govorice ne belimo glave, ampak jo celo opravičujemo in s tem vzdružujemo. Živimo v zaostrenih časih in v takšnih časih lahko prične zatekanje k ostremu urejanju zadev kaj hitro postajati pravilo, ker je pač bolj prodorno in odločno. In groba politična govorica je v tej smeri prvi korak, ki bi ga morali nemudoma zaustaviti.

NOVI
GLASUREDNIŠTVO
IN UPRAVA34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419

E-MAIL trst@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA 42€, SLOVENIJA 46€.

INOZEMSTVO 62€, PRIORITETNA POŠTA 83€

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / OSKAR PAVLETIČ IN VANDA SREBOTNJAK

"JEREMITIŠČE SO LJUDJE, NE LE KRAJ"

DANIJEL DEVETAK

Na tiskovni konferenci 1. marca ste Jeremitarji prikazali predstavnikom javnih občil iz naše dežele in Slovenije potek zadnjih "burnih" tednov in nekaj pobud za naprej. Se je nato zgodilo kaj posebno novega?

Oskar P.: Stalno se kaj dogaja. Trenutno se posvečamo pripravi t.i. dneva odprtih vrat na Jeremitišču. Poleg tega bo 22. marca - na pobudo Milana Gregoriča kot zastopnika Mnenjskega gibanja za Slovensko Istro - na sedežu Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani srečanje z nami, Jeremitarji. Tam bomo predstavili našo zadevo. Iz časopisja smo tudi izvedeli, da je v odboru Sveta Evrope za človekove pravice nedavno posegla slovenska veleposlanica Darja Lavtižar-Bebler, ki je postavila vprašanje glede Scajlovega odloka o enojezičnih osebnih izkaznicah v štirih dvojezičnih tržaških občinah. Veleposlanico želimo obvestiti tudi o vprašanju Jeremitišča, da bi izpostavila tudi kršitve zakonov na našem koncu.

Vanda S.: Tajnik tržaške Kmečke zveze Edi Bukavec je tudi predlagal, da bi se 23. t.m. zbrali na Jeremitišču predstavniki raznorodnih naravovarstvenih organizacij, ki naj bi se opredelile glede širitve tovrstnega postajališča in ohranitve zaselka. Na ta način želimo senzibilizirati tudi italijanske kroge in državljane.

Meseca julija bo stopil v veljavo tudi nov zakon o razlastitvah...

Oskar P.: Zakon, ki ga je odobrila že prejšnja vlada, bi moral stopiti v veljavo že 1. januarja letos. Predsednik vlade Berlusconi je konec decembra z odlokom preložil udejanjenje zakona za šest mesecev. Z novim zakonom bi se moralo marsikaj spremeniti, tudi sam postopek razlaščenja; glede našega primera bi se moralo verjetno začeti vse znova.

Kaj pa druge pobude?

Oskar P.: Pomemben element je Spomeniško varstvo, ki je že zaščitilo staro jeremitarško cerkvico. Načrt za obnovo je pripravljen. Občinska uprava se bo morala jasno izreči in odločiti, ali izvzame območje iz načrta postajališča. Pred dnevi smo prejeli tudi poziv javnega pravdnika glede naše prijave, ki smo jo vložili 24. oktobra. Izpostavili smo deset kršitev zakonskih določil, ki so se nam tedaj zdele vredne omembe. Gre za grobe kršitve zakonov in določil, kot izhajajo iz bogate dokumentacije. Upamo, da to ne bo spet le priložnost za ustrahovanje in ponovno kršenje pravice do uporabe slovenskega jezika. Skratka izpostavljamo hkrati dve smeri: na eni strani naše interese, na drugi pa pravice naše narodne skupnosti. Pričakujemo tudi, da se končno Deželno upravno sodišče izreče o našem prizivu iz leta 1997.

In referendum?

Oskar P.: Zbiranje podpisov se uspešno nadaljuje. Po-

Jeremitišče še vedno buri duhove. V zadnjih nekaj tednih se dogodki okrog štandreškega zaselka, kjer namerava goriška občinska uprava razširiti tovrstno postajališče, vrstijo kot po tekočem traku. O trenutnem stanju, pobudah Jeremitarjev in njihovem življenju smo se pogovorili z Oskarjem Pavletičem in Vando Srebotnjak, ki imata na ogroženem področju lepo domačijo. Za pogovor se jima prisrčno zahvaljujemo.

budniki so oddali občinski upravi več kot 200 podpisov. Z zbiranjem podpisov, ki ga sicer podpiramo, se približe ukvarjajo drugi. Rumitarji nismo med pobudniki; vsekakor mislim, da pravice manjšine, ki so potrjene z zakonom, ne smejo biti v končni fazi postavljene pod vprašaj. Ne glede na rezultate posvetovanja bodo naša stališča ostala nesprenmenjena.

Pri referendumu je zaznati jasno podporo zlasti Slovenske skupnosti in Kmečke zveze. Kaj pa druge ustanove?

Oskar P.: Že pred časom smo gostili predstavnike organizacij civilne družbe, Sveta slovenskih organizacij in Slovenske kulturno gospodarske zveze. Vprašali smo jih, naj izpostavijo kršitve 20. in 21. člena zakona 38, ki ga na Jeremitišču ne maramo in moremo imenovati "zaščitni", ker to ni. Do danes, kar je meni znano, tega omenjeni predstavniki še niso storili. Kar se pa tiče referenduma, bo zanimivo videti, kdo je zanj podpisal.

Vanda S.: Predsednik SKGZ Rudi Pavšič nam je jasno povedal, da predstavlja široko paleto organizacij; s tem nam je dal razumeti, da spadajo med te tudi skupine, ki niso za ohranitev našega zaselka. So namreč struje, ki so še nedavno zagovarjale pomembnost širitve tovrstnega postajališča. Saj razumem, da marsikdo misli, da ima interes pri širitvi postajališča. Svoje interese naj kar uveljavlja, toda ne na naš račun!

Oskar P.: Občinska uprava se ni nikoli želela pogajati z nami, saj nas enostavno postavlja pred dejstva. Kdor se postavlja na stran takega početja, ali ne ve, za kaj gre, ali pa ribari v kal-

nem. Pretkan politik, kot je senator Budin, gotovo ve, da se bo v primeru poraza gibanja na Jeremitišču v slovensko narodno skupnost v Italiji vtilo malodušje. V asimilacijo vodi več poti: ena od teh so gotovo urbanistični načrti, ki sistematično in dokončno krčijo slovenski narodni prostor. Je to morda cilj?

Vanda S.: Opažamo, da je zakon 38 - kljub svoji nepopolnosti in ohlapnosti - le vtil nekaj samozavesti tudi takim ljudem, ki se doslej niso izpostavljali. Marsikdo, ki je imel do včeraj italijansko ime, je v zadnjih časih sprožil postopek, da bi mu bila vrnjena oz. priznana slovenska oblika imena. Poraz na Jeremitišču bi verjetno ustavil ta proces.

Oskar P.: V italijanski parlament je vprašanje Jeremitišča prišlo prek predstavnika nem-

ške manjšine Bruggerja. Tudi to daje misliti. Slovenci nimamo zajamčenega predstavnika v izvoljenih telesih, tako da predstavniki, izvoljeni tudi s slovenskimi glasovi, odgovarjajo večini volivcev in zato v ključnih trenutkih lahko delujejo proti slovenskim interesom. Kdor ne brani Jeremitišča, se postavlja tudi proti uradnemu stališču Slovenije. Interese katerih političnih struj torej zastopa?

Naš problem je na neki način preprost: hočejo nam pobrali zemljo in domove, mi pa se temu upiramo. Običajno so problemi bolj zapleteni, tkejo se pomešani interesi, zato dejansko delovanje enega ali drugega predstavnika ne pride tako do izraza kot v tem primeru, ki je nekako črno-bel. Ali si za ali si proti.

Lahko bi rekli, da ste

Jeremitarji postali nekak simbol prizadevanj za priznavanje pravic naše narodne skupnosti...

Oskar P.: To je izjemna skupina nesebičnih in delavnih ljudi. Ko se porodi zamisel, je razdalja med njo in njeno uresničitvijo neverjetno kratka. Vsakdo prispeva svoje: eden poskrbi za orodje, drugi za infrastrukturo, tretji piše knjige, četrti spuša zraje, peti odlično skuha za vso družino in goste itd.

Jeremitišče so ljudje, ne le kraj. Skupina ni velika, je neke vrste dvanaesttista in podobno deluje.

Tudi apostolov je bilo dvanaest, a med njimi je bil tudi eden, ki je malo zašel...

Oskar P.: Je res. A če bi njega ne bilo, bi nekaj manjkalo (se zasmeje). Da se vidi luč, je potrebna tudi tema.

Vanda S.: In vendar ne smete misliti, da razmišljamo vsi na enak način. V skupini smo ljudje različnih nazorov, a se za skupen cilj eden drugemu prilagajamo.

Kako pa reagirata vajini hčerki na vse to, kar se dogaja okoli vaše domačije? Na napetosti in skrbi, na prisotnosti zemljeremcev, policije, časnikarjev...?

Oskar P.: Zanimivo vprašanje. Najini hčerki sta se zavedeli, da to, kar se dogaja, nam nekaj pomeni; in pomeni tudi njima. Naj povem, da mi je Lenka pred nekaj dnevi rekla, da je vesela zaradi Valentija. Začuden sem jo vprašal, zakaj. In ona: "Ko bi njega ne bilo, bi ne imeli toliko praznikov na Jeremitišču." Pridejo pa tudi trenutki napetosti in stiske, kar se jima pozna tudi v šoli.

Vanda S.: Na dan, ko smo imeli pomembno srečanje, sva

se z možem seveda ves dan pripravljala. In ko sva se zvečer vrnila domov, naju je hčerka vprašala: "In kdaj se bom lahko jaz pogovorila z vama...?" Tudi Andrej - tako nam je povedala Mirjam Paulin - je zaskrbljeno spraševal: "Bodo prišli merit tudi dane?"

Dogaja pa se tudi to: pred nekaj dnevi sem za silo parkirala avto in hčerki rekla v šali: "Če pride policaj, začni jokati!" Ni na pa: "To pa že ne! Najprej bom zahtevala, da se z mano pogovarja v slovenščini!"

Oskar P.: Otroke držimo ob sebi, če je le mogoče in primerno. To, kar se dogaja na Jeremitišču, je življenjska izkušnja tako za nas kot zanje. V teh letih smo namreč prišli do znanj in spoznanj, ki jima bodo koristila.

V tej zadevi ste se verjetno marsikaj novega naučili...

Oskar P.: Zavedeli smo se moči sredstev množičnega obveščanja, še zlasti televizije. Spoznali smo, da so zlasti pomembni medčloveški odnosi in poznanja.

Vanda S.: Pri meni se je nekaj bistvenega premaknilo lani poleti, ko sem začela prebirati kodeks administrativnega prava. Našla in spoznala sem marsikaj novega, zanimivega, koristnega. Hvaležna sem tudi vsem tistim, ki nam nesebično posredujejo svoje izkušnje in znanje. Ko bomo ob ugodnem zaključku priredili na Jeremitišču veliko zabavo, se bomo lahko vsem javno zahvalili.

Za nas je tudi pomembno izpostavljati uporabo slovenskega jezika v odnosih z oblastmi. To pa je samo eden od ciljev. Uporabe slovenščine nam ne zagotavlja le zakon 38, ampak tudi cela vrsta razsodb in mednarodnih pogodb ter konvencij. Mislim pa, da smo le vzpostavili važen precedens.

Oskar P.: Pravo etnično mržnjo lahko zaznavamo vsakokrat, ko nam goriška občinska uprava pošilja dokumente, pri katerih slovenski prevod ni ne ožigosan ne podpisan, angleški za naše sorodnike pa je!

Slovenija vas je večkrat podprla na več načinov. Se vam zdi, da je to storila učinkovito?

Oskar P.: Slovenija kot država še nima v celoti utrjene državotvorne miselnosti: zato včasih ne dojemamo dolgoročnih posledic današnjih odločitev. Za čimprejšnji vstop v EU in NATO je pripravljena odstopiti tudi od mnogo večjih državnih interesov, kot je lahko dosledna podpora manjšini, kar s pridom izkorišča Italija. Včasih bi si želeli večjo mero načelnosti, ki bi se dolgoročno gotovo obrestovala. Vsekakor so nas slovenski politiki bolj podprli kot "naši", s kakšno izjemo seveda.

Kljub razvoju dogodkov torej ostajate optimisti?

Oskar P.: Mi smo vedno bili in smo še optimisti. Seveda, pridejo trenutki malodušja, ko si rečeš: "Tudi to je šlo slabo." Pa tudi ljudje te razočarajo. Zavedamo se, da - kakorkoli že - bo Jeremitišče pustilo trajno sled in dolgoletni napor Rumitarjev ne bo zaman.

ODDANI PODPISI ZA REFERENDUM

dneh odgovoriti z imenovanjem odbora garantov, ki se bodo izrekli o sprejemljivosti vprašanj.

Kot politični zastopniki podpisnikov so bili prisotni deželni in pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Damijan Terpin in Mirko Špacapan, za slovensko

levico pa občinska svetovalka Nataša Paulin. Štandrežci napovedujejo, da bodo podpise še pobirali ob tekmah, po mašah in drugih shodih naše skupnosti, ne glede na odgovor občinske uprave, tako da bo število 1500 čimprej doseženo. Se-

V PETEK, 22. MARCA, bo ob 19. uri v prostorih SK Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani (Cankarjeva 1/IV, vhod nasproti kina Komuna), srečanje z Jeremitarji. Pogovor bo vodil publicist iz Škofij in naš sodelavec Milan Gregorič.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU AZLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

5. POSTNA NEDELJA (17.3.)

*"Glejte, jaz odprem vaše grobove, vzdignem vas iz vaših grobov, o moje ljudstvo." (Ezk 37, 12.13)**"Moja duša čaka na Gospoda bolj kakor stražarji na jutro." (Ps 130, 6)**"Bo on, ki je obudil Kristusa od mrtvih ... priklical v življenje tudi vaša umrljiva telesa." (Rim 8, 11)**"Jaz sem vstajenje in življenje." (Jn 11, 25)*

Ves Janezov evangelij diha Božjo moč - ljubezen, a obenem slika nevero, ki se vsepovsod zaganja v Jezusa z jedkimi sodbami, kot npr.: "Ali ni mogel on, ki je slepemu odprl oči, tudi storiti, da bi ta ne umrl?" (Jn 11, 37). To je vprašanje, ki ne vidi onkraj smrti.

Ponekod po cerkvah zakrivamo razpela in sv. podobne, da moremo tudi na ta način bolje izraziti hrepenenje po Božjem obličju (Ps 27, 8-9), ki nam ostaja vedno zakrito. Le tako more namreč priti do izraza vera, ki se opira edinole na Boga. Saj občutimo popolno nemoč, da bi ušli umiranju vsega in končno smrti. Vera pa nam daje gotovost upanja na vstajenje celega človeka, tudi telesa.

Prerok Ezekiel primerja judovsko suženjstvo v Babilonu grobovom. Rešitev, osvoboditev pa vstajenju iz grobov. Misli ne samo na zopetno oživiljenje ljudstva, pač pa se nanaša tudi in še najprej na notranjo prenovitev in posvečenje Izraela: "Pokropim vas s čisto vodo, da boste očisti. Vseh vaših nečistosti in vseh vaših malikov vas očistim. Dam vam novo srce in novega duha denem v vašo notranjost. Odstranim kamnito srce iz vašega mesa in vam dam meseno srce. Svojega duha denem v vašo notranjost" (Ezk 36, 25-27). "Ne bom več skrival svojega obličja pred njimi, ker bom izlil svojega duha nad Izraelovo hišo, govori Gospod Bog" (Ezk 39, 29). Prerok torej dviga judovsko ljudstvo, ga tolaži v suženjstvu ter utrjuje v zaupanju v Božjo besedo, ki rešuje tudi iz najbolj obupnih ujetosti. Saj Bog vedno ustvarja nekaj novega. In četudi tu pri Ezekielu ne govorimo o vstajenju poslednjega časa, razodeva pa jasno vero v vstajenje mrtvih. Ze Izaija govori takole: "Na tej gori bo pretrgal zagrinjalo, ki zagrinja vsa ljudstva, in pokrivalo, ki pokriva vse narode, za vselej bo uničil smrt" (Iz 25, 7-8).

Neomajno upanje opisuje Daniel: "Mnogi izmed teh, ki spijo v prahu zemlje, se bodo prebudili; nekateri za večno življenje, drugi pa za sramoto in večno gnusobo" (Dan 12, 2). Vstajenja od mrtvih ne pojmuje samo za tiste, ki so umrli po ugotovitvi zdravnika, klinično in biološko, marveč še najprej kot rešitev nas vseh izpod greha, saj smo vsi zapleteni v grehe vsega sveta in smo žrtve svojih grehov (Rim 5, 12). Apostol Pavel pa kar naravnost izziva smrt: "Smrt, kje je tvoja zmaga? Smrt, kje je tvoje želo? Želo smrti je greh" (1 Kor 15, 55-56). Greh pa pomeni oddaljitev od Boga, t.j. oddaljitev od izvira večnega življenja. In tej oddaljitvi od Boga smo vsi zapadli. Vsi smo se obsodili na večno pogubljenje, na pekel. Zato je razumljiv Jezusov bes ali notranji odpor proti smrti ob Lazarjevem grobu (Jn 11, 33. 38). Na križu pa je ves iz sebe zaradi groze greha: "Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?" (Mr 15, 34). A že v vrtu Getsemani ga davi smrtna tesnoba (Mr 14, 32-42; Heb 5, 7 ns). Zato vidimo, da je vera v vstajenje od mrtvih tesno združena z vero v Boga, ki more vse. Pavel ob tem piše, zakaj nekateri zanikajo možnost vstajenja, takole: "Nekateri namreč ne poznajo Boga" (1 Kor 15, 34), t.j. ne verujejo. Gospod pa pokaže, da je Bog prav po zmagi nad smrtjo (Rim 4, 17; 2 Kor 1-9); razodene svojo moč v vstajenju od mrtvih in predvsem v rešenju od večne smrti, ko nam podari večno življenje. Janezov evangelij poroča o več znamenjih (čudežih), od tistega v Kani Galilejski, preko vseh ostalih, še posebej po obuditvi Lazarja iz groba (Jn 2, 11; 11, 1-45; 12, 9-11) zato: "Da bi vi verovali, da je Jezus Mesija, Božji Sin, in da bi s tem, da verujete, imeli življenje v njegovem imenu" (Jn 20, 31). Lazar iz Betanije, brat Marte in Marije, kjer je bil Jezus kakor doma, je postal veliko znamenje vstajenja od mrtvih. Evangelist Janez poroča takole: "Velika množica Judov je izvedela, da je (Jezus) tam (pri Lazarjevih), in ni prišla le zaradi Jezusa, ampak da bi videla tudi Lazarja, katerega je obudil od mrtvih. Veliki duhovniki pa so sklenili umoriti tudi Lazarja, ker se je zaradi njegovega veliko Judov ločilo od njih in verovalo v Jezusa" (Jn 12, 9-11).

O Lazarjevem vstajenju od mrtvih poroča samo Jn 11-12, medtem ko je Jezusovo vstajenje že od začetka središče oznanjevanja Cerkve prvih stoletij (1 Kor 15, 3-5. 11) in je temelj vseh novo-zaveznih spisov. Apostoli sami pa niso pričali Lazarjevega vstajenja, medtem ko so vsi pričali Jezusovega vstajenja (1 Kor 15, 5-8; Lk 24, 34; Gal 1, 16). Lazarjevo vstajenje imajo vsi za Jezusovo delo, a le kot začasno, ker bo Lazar spet umrl. Toda pričuje za poslednje vstajenje vseh z Jezusovo močjo, s katero je premagal smrt enkrat za vselej. Jezusovo vstajenje se nikjer ne opisuje, pač pa se o znanja kot dokončna rešitev izpod smrti (Rim 5, 9) ter kot osnovno počelo vstajenja vseh, tudi Lazarja (Jn 11, 25 nss; 1 Kor 15, 21 nss. 45).

Tudi mi, prav tako kakor Lazar, živimo v svetu bolezni in smrti. Tej nihče ne uide. Kljub temu pa upamo, da nam bo Bog hitro pomagal in nas bo obvaroval pred zgodnjimi smrtjo. Četudi Božja pomoč ne izostane, vendar deluje v nas na drugačen način, kakor si mi predstavljamo; toda Bog pozna naše solze in ni ravnodušen spričo našega trpljenja. Jezusova trditev, da "Ta bolezen ni za smrt, ampak v Božje veličastvo" (Jn 11, 4), pomeni, da to ne pelje v naše večno pogubljenje, marveč da bo on sam sprejel našo smrt in se poveljal na križu ter v vstajenju za naše odrešenje. Zato pravi: "Jaz sem vstajenje in življenje" (Jn 11, 25). Če smo združeni z njim, trdno upamo, da živimo z njim že zdaj, ko pričakujemo dokončno vstajenje. S Kristusom smo osvobojeni izpod oblasti greha in z njim živimo v veri (Rim 5. nss). Prejeli smo ga pri krstu. Verujemo, Cerkvi, sestram in bratom pustimo, da nam odvržejo prt, da lahko vidimo, da hodimo proti vstajenju, kjer "bo Bog vse v vsem" (1 Kor 15, 28). Zaupamo tudi v močogočo priprošnjo sv. Jožefa.

(Vse po J. Kremer, Die Zukunft der Toten, 1991 KB, Stuttgart).

IZ PAPEŽEVH NAGOVOROV

"SREDSTVA OBVEŠČANJA NAJ
PREVEVA KRŠČANSKI DUH!"

Papež Janez Pavel II. je minuli teden počival, saj ga je v to prisililo obolelo koleno. Znano je namreč, da sveti oče že več časa med drugim boleha tudi za artritisom, ki mu onemogoča, da bi lahko dlje stal na nogah. Res pa je tudi, da so tokrat svetega očeta k počivanju dobesedno "prisilili" tudi zdravniki, ki so mu počitek naročili in mu tudi "zagrozili", da sicer ne bo mogel opravljati zahtevnih in predvsem pa dolgih bogoslužnih obredov med velikim tednom in na samo Veliko noč. Najbrž je bilo prav to, kar je papeža prisililo, da je počival njegov predstavnik za sredstva obveščanja Joaquin Navarro Valls pa je tudi povedal, da so svetemu očetu pomagala zdravila in je huda bolečina v kolenu le ponehala. To je gotovo tudi res, saj je sveti oče v nedeljo, 10. t.m., pozdra-

vil vernike z balkona svojega studia na Trgu sv. Petra in z njimi tudi zmolil angelsko češčenje. Da je papež kar dobro okrevanje, pa priča tudi dejstvo, da je že v soboto, 9. t.m., na zasebni avdienci najprej prisrčno sprejel iranskega ajatolaha Mehdiya Karrubija in kasneje še več kot tisoč poljskih romarjev, s katerimi se je zadržal v prijateljskem vzdušju več kot uro.

Sicer pa je v začetku meseca marca spregovoril o velikanski vlogi, ki jo imajo danes v svetu sredstva obveščanja, mediji torej. V petek, 1. marca, je namreč v Vatikanu pozdravil udeležence Papeškega sveta za družbeno komunikacijo, ki so se zbrali, da bi razmislili o današnji vlogi medijev pri sodobni evangelizaciji in seveda vlogi medijev v Cerkvi in današnjem svetu.

V svojem nagovoru izvedencem za sredstva obveščanja je bil sv. oče zelo jase, saj je povedal, da se sam zaveda pomena današnjih sredstev obveščanja, ker se po njegovem mnenju morajo zavedati pomena medijev tudi za novo evangelizacijo v svetu. "Kako bi lahko v današnjem svetu Petrov naslednik poslanstvo oznanjanja evangelija in krepiteve vere svojih sestri in bratov, če se pri tem ne bi posluževal sredstev obveščanja in družbene komunikacije?" se je glas vprašal sv. oče in takoj zatem dejal, da se morajo danes mediji uporabljati kot "živ del nove evangelizacije". Pripomnil pa je, da je potrebno izdelati posebne pastoralni načrt za širjenje evangelija s tistimi sredstvi obveščanja, ki dosežejo velike množice v svetu. Po papeževm

mnenju je to delo "poseben izživ, ki mora poskrbeti, da glas Cerkve ne bo potisnjen na rob družbe ali celo utišan v sodobni areni sredstev obveščanja!" Papež se torej še kako zaveda pomena in vloge sredstev obveščanja v svetu in je prav zato tudi pomenljivo dejal, da ne gre samo za to, da bi s sredstvi obveščanja evangelizirali svet, ampak se morajo evangelizirati mediji sami, se pravi, da mora krščanska kultura pronicati v sredstva obveščanja sama. Dejaj je, da bi "moralo evangelizirati kulturo medijev", kar pomeni v preprostih besedah, da bi sredstva obveščanja morala biti pravična, se zavzemati za resnico in pravico, mir in solidarnost med ljudmi. Prav o vlogi enega od najvplivnejših medijev današnjih dni, o vlogi interneta, je Papeški svet za družbeno komunikacijo izdal in predstavil javnosti dva pomembna dokumenta, in sicer Etika in internet ter Cerkev in internet. Pomembne cerkvene dokumente bomo zaradi izjemne važnosti predstavili posebej.

JUP

PRED 90 LETI SE JE RODIL MSGR. RUDOLF KLINEC

"MUČENIK JE BOG"

Dne 18. t.m. bo poteklo devetdeset let, odkar se je v Goriških Brdih rodil msgr. Rudolf Klinec, meseca decembra pa se bomo spomnili petindvajsete obletnice njegove smrti. Na Goriškem je marsikaj naredil kot škofijski kancler, pa tudi kot sotrudnik pri Goriški Mohorjevi družbi. Objavljamo "postno razmišljanje" iz dnevnika, ki ga je napisal 28. aprila 1933 kot enaindvajsetleten študent teologije.

"Danes pri službi božji sem hotel razumsko spremljati vse molitve, a tako, da sem pozabil na čustvo, na telo. In vzdignil sem se nad telesnost. Petek je. Žalostni del rožnega venca. Razmišljal sem božje trpljenje, a ne telesno, samo duhovno, duševno bol in muko. Saj sveti Mučenik je Bog in kot tak razume in čuti vse do popolnosti. Pač so bile telesne muke do skrajnosti grozne, a hujše so morale biti one notranje, duševne, razumske. "Ki je krvavi pot potil!" A Jezus pravi le: "Moja duša je žalostna do

smrti!" Ta duševna grenkost in skrušenost je grozna, krvavi pot je samo posledica. - "Ki je bičan bil." Često sem hotel trpeti: s slastjo sem tedaj užival bolečine, hotel sem jih. I On je hotel trpeti. Torej bičanje ni bilo najhujše: v notranjosti je divjal pekel, rjul vihar - telo je bilo pozabljeno. Res je krvavelo in slabelo, a ostreje muke so morale prevpiti to mučenje. - "Ki je s trnjem kronan bil." Zloba človeške roke - trnjev venec. Ni pa ta samo slika onih bolečnih razmišljanj - toliko trnov, ki so prodirali božje misli: neuspah odrešenja, ogabno

sovrašstvo do ljubezni polnega Odrešenika? Vsi so ga zapustili, izdali, zatajili. Sam, tako sam v nesreči, v preizkušnji!! - Tež-

ki križ nesel." Povsod samo sovrašstvo. Nikjer milega pogleda. Pač mati - Veronika - žene. A misel na mater mu je muka. In žene? Nad seboj in svojo decora naj jočejo! Ne nad mojo telesno nesrečo. Na tla ga ne stre križ, pač pa gora grehov, grenko morje zlobe in hudobije. Telo je ubito, še bolj zmučena je duša. - "Križan." Smrtne bolečine, pa ne vzdahne. "Odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo." Ne vedo, ne razumejo - on pa razume - duša je zagrenjena, osamljena, le groza grehov jo tare, uničuje. "Eli, Eli!" Najgroznejši trenutek - človeška narava krične v zapuščenju. Grenki kelih je treba nagniti in - Consummatum est. - Razumske, duševne muke so bile najgroznejše. I Marija je Corredentrix, pa je trpela tudi samo duševno, ne telesno.

Bi mogla Beseda kot Bog odrešiti človeštvo? Bog ne more trpeti, treba je bilo, da zadosti pravi človek za človeško krivdo...

MSGR. RUDOLF KLINEC

OB 50-LETNICI VERSKEGA TEDNIKA

DRUŽINA, ZANESLJIVO
OGLEDALO ČASA
IN PODOBA DRUŽBE (6)

FRANCI PETRIČ

Prihodnost verskega tiska je v veliki meri odvisna tudi od naše govorice. Drugi mediji, zlasti elektronski, danes znižujejo kriterije komunikacije in povprečen bralec kaj hitro zavrača vse, kar je težavno in kar od njega zahteva napor ali razmislek. Največji uspeh imajo danes tisti mediji, ki raven svoje ponudbe spustijo tako nizko, da pri tem pozabijo na moralo, vrednote in resnico. Katoliški tisk se ne more in ne sme spustiti na njihovo raven. Zanj morajo biti vodilo strokovnost, spoštljivost in oznanjevanje v skladu z vero-vanjem cerkvenega občestva (Božo Rustja). V njem morajo

biti vsebine podane na strokoven, a hkrati zanimiv in privlačen način, kar pomeni, da je treba spoštovati in uporabljati vsa načela medijske govorice, vse njene pripomočke in strokovna orodja. Naša naloga je, da iščemo govorico in simbole, ki jih bo razumelo določeno okolje tudi, če bomo včasih tvegali očitke o površnosti, poenostavljanju in podobno. V današnji medijski poplavi je ponavadi izpostavljena slaba novica, nas morajo voditi dobre novice in dobri zgledi. Biti moramo luč za druge, bi dejal dr. Merlak.

Kakšna je torej naloga verskega tiska v prihodnje? Njegova glavna naloga je še vedno tista, ki jo je zapisal dr. Toroš

leta 1952 za Družino: oznanjati Jezusa Kristusa, "ki nam je s svojim življenjem dal zgled in svojim naukom pokazal smerice za vse naše misljenje, naše življenje in naše delo. Pot, ki nam jo je pokazal, je pot ljubezni do Boga in do bližnjega". Naša glavna skrb ostaja evangelizacija. Njeno ozko grlo smo včasih kar mi sami. Lahko govorimo o določeni duhovni utrujenosti duhovnikov (poverjenstva upadajo...), o pomanjkanju angažiranih laikov, nenačrtovanosti in nepovezanosti, loteva se nas strah pred tvevanjem. Prav zato potrebujemo več zdrave samozavesti, strokovnosti pa tudi trzne agresivnosti. V ozadju naših senčnih strani je ponavadi utrujena in šibka vera in zaupanje v Boga. Takšnega položaja katoliškega tiska, kot je bil pod sproščnim jarmom komunizma v sedemdesetih in osemdesetih letih, verjetno ne bomo imeli več. Toda pesimizem v začetku novega tisočletja

ni upravičen, ker je evangelij, ki ga oznanjamo in razlagamo, vedno aktualen. Ne smemo pa biti mi sami ozko grlo njegovega oznanjevanja. Naš verski tisk sta v preteklosti zaznamovala tudi povezanost in medsebojno zaupanje s cerkvenim vodstvom. To je posledica hudih zunanjih pritiskov v komunizmu. Škoda bi bilo na račun nujno potrebnega notranjega dialoga to razdirati. Še več in še bolj si moramo izmenjavati mnenja in informacije pri tem. Posebna skrb mora biti povezovanje celotnega občestva verujočih doma, v zamejstvu in po svetu, pa tudi več odprtosti za sodobno slovensko umetnost in kulturo, brez katerih ne moremo razumeti občutja slovenskega časa in prostora. Vse to in še kaj se zarisuje v nas, ko z jubilejnih obzorij zremo naprej in nas pri tem bodri beseda Tistega, ki je dejal: "Jaz sem z vami vse do konca sveta!"

KONEC

TISKOVNA KONFERENCA PRED OBISKOM KARD. AMBROŽIČA

SREČANJE MLADIH "SOL IN LUČ"

ANDREJ ČERNIC

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, g. Sinuhe Marotta, odgovoren za mladinsko pastoralo na pokrajinski ravni, in pater Mirko Pelicon, odgovoren za mladinsko pastoralo štandreske dekanije, so v soboto, 9. marca, v prostorih goriške nadškofije predstavili pobudo "Sol in luč", srečanje mladih s torontskim nadškofom kardinalom Alojzijem Ambrožičem, ki bo potekalo v Gorici v soboto, 16., in nedeljo, 17. marca.

Obisk kardinala Ambrožiča v naši nadškofiji se bo odvijal v sklopu priprav na 17. Svetovni dan mladih (SMD) v kardinalovi nadškofiji Torontu (Kanada) v letošnjem juliju. Msgr. De Antoni je pojasnil, da bo srečanje v Gorici pravzaprav praznično soočenje in dialog med tukajšnjo mladino in torontskim nadškofom. Poseben pečat bo nedeljskemu srečanju dal tudi visoki jubilej, 250-letnica obstoja goriške nadškofije. Goriški nadškof je omenil slovenske korenine kardinala Ambrožiča, ki je neposredno povezan tudi z našimi kraji. Samo srečanje v Gorici bo po nadškofovih besedah izrednega pomena, ker je tudi naša nadškofija most med vzhodnim in zahodnim svetom. Soočenje s torontskim nadškofom naj bi simbolično ponovno dokazalo, da meje niso več stvar sedanjosti. K temu bo odločno pripomogel tudi mednarodni značaj srečanja, ki se ga bo udeležila mladina iz treh Benetij in iz Slovenije. Glavni cilji, ki si jih je goriška nadškofija začrtala za goriško srečanje, so razmišljanje o miru in o pogumu pričevanja lastne krščanske osebnosti ter podpiranje verskega življenja mladih. Poseben poudarek bo namenjen tudi 250-letnici goriške nadškofije.

Organizatorji bodo izpostavili problem miru predvsem po tragičnih dogodkih lanskega 11. septembra. Mladi bodo izhajali iz misli patra Thomasa Rosi-

FOTO BUMBACA

ce: strah, ki danes vlada svetu, ne sme prevladati. Če bi do tega prišlo, bi terorizem zmagal svojo najpomembnejšo bitko. Mladi bodo nadalje razmišljali o pogumu iskanja velikih (krščanskih) idealov, ki predstavljajo alternativo povprečnosti in nekritičnemu prilaganju večini. Gorica in njena večkulturnost bosta odlična podlaga za razmišljanje o miroljubnem sožitju narodov in verstev v svetu. Kardinal bo ne nazadnje spregovoril tudi o pojmu svetosti in za zgled vzela furlanskega patra Luigija Scrosoppija, ki ga je papež pred kratkim proglasil za svetnika.

Program je razdeljen na dva dneva: začel se bo v večernih urah v soboto, 16. marca, sklenil pa v popoldanskih urah v nedeljo, 17. marca. V soboto ob 19. uri bo maša za slovenske vernike pri sv. Ivanu v Gorici. Ob 21. uri pa bo v cerkvi Sv. Duha v Gradišču s posebnim kulturnim programom predstavljena figura svetnika patra Luigija Scrosoppija. Omenjeni furlanski duhovnik je ustanovil red Sester Božje Previdnosti, ki so pomagale v bolnišnicah, otroških vrtcih in župnijah v naših krajih. Spored predvideva prikaz doživljanja vere furlanskega svetnika, njegovo prizadevanje za pomoč ubogim, za uveljavljanje vloge, ki naj bi v Cerкви bila zaupana ženskam. V program bo z aktivnim razmišljanjem o pomenu biti kristjan danes vključeno tudi občinstvo. Najpomembnejši del programa bo v nedeljo, 17. marca, v Gorici. V jutra-

njih urah, ob pol enajstih, bo kardinal Ambrožič daroval sv. mašo v cerkvi Srca Jezusovega. Opoldne se bo mladina zbrala na vrtu centra *Stella matutina*. Program se bo nadaljeval ob 14. uri v cerkvi Srca Jezusovega, kjer bo na sporedu katehetsko srečanje mladine s škofom. Glavne teme dialoga smo že omenili v prejšnjem odstavku. Gotovo pa predstavljajo veliko zanimivost telefonske povezave s Kanado, Bližnjim vzhodom in Brazilijo. Srečanje se bo sklenilo v poznih popoldanskih urah.

Ob sklepu predstavitve obiska kardinala Ambrožiča v Gorici sta patra Sinuhe Marotta in Mirko Pelicon predstavila še program letošnjega SDM-ja v Torontu od 19. do 28. julija. Svetovno srečanje mladih vernikov po njenem mnenju ni cilj samo sebi, ampak le ena od etap, ki bodo mladim omogočile, da bodo postali nosilci evangelija. Prve tri dni bodo romarje sprejemale posamezne kanadske škofije. 22. julija bodo vsi romarji dopotovali v Toronto, kjer jih bosta sprejela gostitelj kardinal Ambrožič in papež Janez Pavel II. Mladi bodo v Torontu vključeni v najrazličnejše dejavnosti: od poglobljanja v versko življenje, do pomoči bližnjemu, pa tudi v lahkotnejši del programa (koncerti, igre, plesi). Iz goriške nadškofije bo v Toronto odpotovalo kakih 50 mladih romarjev: med njimi bo veliko predstavnikov štandreske dekanije.

KOPRSKI ŠKOF JURIJ BIZJAK PRI SV. IVANU V GORICI

V petek, 8. marca, je v cerkvi sv. Ivana pridigal koprski pomožni škof Juri Bizjak. Med homilijo je nadpastir obrazložil pomen ljubezni in povedal, da na zapovedi ljubezni do Boga in do bližnjega sloni vsa Mojzeseva in Jezusova postava.

Po euharistični daritvi, pri kateri sta somaševala tudi p. Mirko Pelicon in in msgr. Cvetko Žbogar, se je pomožni škof srečal z višješolsko mladino. Na kratak in zelo jasan način je orisal politično stanje v Sveti deželi in verska trenja, ki ločujejo božje ljudstvo. Govor je bil tudi o širjenju muslimanske vere v zahodni svet, o vzrokih tega in strahu pred tem.

KARD. FRANJO KUCHARIĆ SE JE POSLOVIL

Kardinal in upokojeni zagrebški nadškof msgr. Franjo Kuharić je umrl v 83. letu starosti v ponedeljek, 11. t.m. Novico je sporočila Informativna katoliška agencija (IKA). Pogreb pokojnega hrvaškega kardinala bo potekal danes, v četrtek, 14. t.m., v zagrebški katedrali, je še poročala hrvaška tiskovna agencija Hina.

Kardinal Kuharić se je rodil leta 1919 v Pribiču, v duhovnika je bil posvečen leta 1945, leta 1964 pa je bil imenovan za pomočnika zagrebškega nadškofa. Leta 1970 je postal zagrebški nadškof in predsednik škofovske konference takratne Jugoslavije. Papež Janez Pavel II. ga je imenoval za kardinala leta 1982, hrvaško Cerkev in zagrebško nadškofijo pa je vodil do leta 1997, ko se je upokojil in je takrat mesto zagrebškega nadškofa dobil msgr. Božanić.

SVETNIK TEDNA

14. MAREC

SILVESTER ČUK

MATILDA, KRALJICA

"Žena je sonce družini s svojo dosledno iskrenostjo, dostojno preproščino, krščanskim in spoštljivim dostojanstvom, z mirnostjo in ubranostjo svojega duha." Te besede, ki jih je izrekel papež Pij XII., ko je leta 1942 sprejel skupino novoporočencev, veljajo v polni meri za današnjo godovnjakinjo, nemško kraljico sveto Matildo. Njen mož Henrik ji je po šestindvajsetih letih srečnega zakona pred smrtjo izrekel tole zahvalo: "Zvesta žena, ki sem te po pravici tako ljubil, srčno se ti zahvaljujem, da si krotila mojo jezo, mi vedno dobro svetovala in me navajala k usmiljenju."

Rodila se je okoli leta 895 na Saškem. Njen oče Dietrich je bil vnuk saškega narodnega junaka Widukinda, kateremu je bil krstni boter Karel Veliki, njena mati Reinhilda pa je bila iz frizijske vladarske hiše. Matilda je bila dekle trdnega značaja in odločne volje, njena nagnjenost h gospodovalnosti je bila ovira za svetništvo, toda v tem pogledu jo je modro vzgajala njena stara mati, ki je bila opatinja samostana v Herfordu. Matildina odlika je bila njena sproščnost: vse je osvajala s svojo naravnostjo bodisi kot dekle in nevesta, bodisi kot mati in vladarica.

Leta 909 je samostan Herford obiskal saški vojvoda Henrik Ptčar, ki je bil že vdovec. Videl je Matildo, zatopljeno v molitev, in deklica mu je bila tako všeč, da jo je ob tem prvem srečanju zasnil. Matilda je njegovo ponudbo sprejela. Vseh šestindvajset let njunega zakona je bila "dobri duh" družine in trdna opora moževemu napredovanju. V veliki meri je njena zasluga, da je bil Henrik leta 919 izbran za nemškega kralja, ki mu je potem znala modro svetovati pri vseh pomembnih odločitvah. Zasluga za uspehe ni pripisovala sebi, ampak razsvetljenju, ki ji je bilo dano po otroško zaupni molitvi. Bila je pozorna do vseh: veliki so občudovali njen mirni in mogočni nastop, mali pa so vedeli, da njeno usmiljeno srce ne bo odreklo v nobeni stiski.

Leta 936 je zatisnila oči svojemu možu Henriku in čakalo jo je 32 let vdovstva. Šele po moževi smrti je pokazala vso moč svoje volje. Zavedala se je velike odgovornosti za vso vladarsko družino, vendar je spočetka razsojala preveč po svojem srcu. Bolj kot prvorojenca Otona, ki je za možem dosegel kraljevsko krono in je leta 962 postal še rimsko-nemški cesar, je ljubila drugega sina Henrika, ki je bil "ves njen". Toda kasneje je bila nad njim bridko razočarana. Njeno blago in pobožno hotenje je najlepše uresničil tretji sin Bruno, ki je bil od leta 953 nadškof v Kölnu in se je povzpela do svetništva. Sinova Oton in Henrik sta se združila zoper mater z očitanjem, da razmetava družinsko imetje: Matilda je namreč po možu podedovala velika posestva in dohodke uporabljala za cerkve, samostane in dobredelne ustanove. Njene plemenite namene je spoznala šele Otonova žena Edita, ki se ji je posrečilo, da sta oba brata prosila mater odpuščanja in ji vrnila vdovsko imetje. Poslej je družina živela v lepi medsebojni slogi.

Pred smrtjo se je Matilda za nekaj let umaknila v samostan Quedlinburg, ki ga je bila sezidala s pomočjo svojega pokojnega moža. Tam je umrla 14. marca 968. Pokopali so jo, kakor je želela, zraven njenega moža v kapeli gradu Quedlinburg, neda leč od samostana.

Ime Matilda je na Slovenskem med precej pogostimi. Druge oblike so: Tilka, Tilčka, Tilika, Tilda. Beseda "matilda" je pri nas (in nikjer drugje) sinonim za smrt: "Matilda ga je pobrala" pomeni: umrl je. Janez Keber v svojem Leksikonu imen ne pojasni, odkod izvira ta povezava.

SODOBNO IN TEHTNO O BOGU

ANTROPOLOŠKA IN TEOLOŠKA IZHODIŠČA KRŠČANSKE VERE IN DUHOVNOSTI (22)

ZVONE ŠTRUBELJ

CERKEV IN LJUBEZEN DO BOŽJEGA KRALJESTVA

To je pravzaprav skrita konica njene navzočnosti v svetu: reči in omogočati to, kar svet kot tak ne more reči in ne uresničiti, se pravi, Gospodov prihod. V Janezovem razodetju je zapisano: "Gospod prihaja. Glej, vse stvari delam nove" (Raz 21, 5).

Cerkev se ne zadovolji z izvrševanjem filozofskega ali moralnega varstva nad svetom, ki ne neha živeti in umirati. Na tem področju jo včasih celo prehitujejo človeške ustanove in združenja.

Sredi sveta mora Cerkev z veseljem krikom izpovedati svoje "noro" upanje. Veruje namreč, da se vsak človek, vsak

moški in vsaka ženska, ki se daruje, vključuje v neizmerno velikonočno skrivnost, v skrivnost Vstajenja. Z drugimi besedami: brez prestanta teče projekt uresničenja človečnosti, ki je v središču Božjega kraljestva; uresničuje se v vseh tistih, ki se darujejo in porušijo v njihovih nalogah, v njihovi ljubezni, v njihovih preizkušnjah, v njihovem umiranju. Zaspijo v svetu, da bi se, po besedah sv. Ignacija Antiohijskega, prebudili v Bogu. Tudi tisti, ki o Bogu ničesar ne vedo.

Cerkev ima ta zaklad v lončeni posodi. Najti mora primerne besede in načine, da o njem spregovori svetu. Njeno sporočilo je namreč, da je konec sveta nekaj dobrega za svet. Ne gre za beg ali prezir

sveta. Človek ne zapusti ječe svojega telesa, kot so rekli platoniki in marsikateri krščanski učitelji duhovnosti. Nasprotno, gre za globlji vstop v duhovno telo, v telo našega vstajenja, ki se bo razodelo v Kristusovem telesu, ko bo prišel dopolnit svet in stvarstvo. Nekdo je posrečeno rekel in to ponazoril s široko odprtimi rokami: "Konec sveta je sam Jezus, ki bo nad vsem, kar obstaja in kar je obstajalo, nad prostorom in časom, vzkliknil: To je moje telo!" (H. Denis, Voici l'homme, 191).

Cerkev ne prejema svoje mladosti iz preteklosti, ampak od svoje prihodnosti. Nima svojega zlatega obdobja v pretekli zgodovini. Plamen evangeljskega upanja sveti in razsvetljuje pot naprej. S tem osvetljuje obraz vsakega človeka. Loisy je v času modernistične krize vzkliknil: "Jezus je oznanjal Kraljestvo, toda sledila mu je Cerkev." Če dobro pretehtamo to trditev, lahko ugotovimo, da ni tako poceni. Opozarja nas, da je bilo potrebnih in bo verjetno še po-

trebnih veliko stoletij, da ta naš svet resnično zahrepeni in sprejme Kraljestvo milosti. "Pridi k nam, tvoje kraljestvo ...", molimo v očenašu. Globoka in iskrena želja po dovršitvi, ki jo pričakujemo.

Cerkev ni dovršena. Dvršena bo ob koncu časov, ob Kristusovem prihodu. To bo, kot je preroko zapisal evangelist Janez v Razodetju, mesto svetih. V pričakovanju dokončnega razpleta zgodovine odrešenja se ogrevamo in duhovno hranimo s sredstvi božje milosti: Sveto pismo, zakramenti, cerkvene službe... Vse to dela Cerkev vidno. Toda bistvo je očem nevidno, večkrat nevidno tudi "centralnemu ogrevanju" Cerkve, njeni instituciji. In Cerkev svetih se temu ne čudi. Nekega dne bo to, kar Cerkev gradi in dograjuje, padlo kot papirnati stolp in prikazal se bo "novi Jeruzalem". "Ne bo več smrti ne vpi-tja ne bolečine, kajti kar je bilo prej, je minilo" (Raz 21, 4). Tudi zahodni veter je za Cerkev milostni veter.

DALJE

VEČER V SPOMIN NA KARD. MISIJO

V Palači Attems v Gorici bo v četrtek, 21. t.m., ob 18. uri spominski večer ob stoletnici smrti goriškega kardinala slovenskega rodu msgr. Jakoba Misije. Večer o zadnjem slovenskem kardinalu in goriškem nadškofu Misiji bosta sooblikovala gostitelj msgr. Dino De Antoni in ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, ki bo še posebej prikazal lik in čas kardinala Misije. Prof. Sergio Tavano pa bo govoril o kard. Misiji kot naročniku pomembnih umetniških del. Večer prirejata goriški Inštitut za družbeno in versko zgodovino ter goriška pokrajinska uprava.

APOSTOLAT MOLITVE: NAMENI ZA MAREC

Pri svojih vsakdanjih molitvah se spominjamo tudi namenov Apostolata molitve za ta mesec.

Splošni: za cerkvene organizacije in skupine, ki se ukvarjajo s socialno dejavnostjo, da bi odločno in dosledno pričevale za evangelij ljubezni.

Misijonski: da bi ljudstva afriške celine odprtih src spreje-

mala evangeljsko sporočilo resnice in ljubezni in si prizadevala za spravo in solidarnost.

Slovenski: da bi v naših župnijah zaživele molitvene, sveto-pisemske, mladinske, zakonske in druge skupine ter bi po svojih članih pričale za Jezusovo navzočnost med nami.

To storimo lahko s spodnjo posvetilno molitvijo:

"Božje Srce Jezusovo, po brezmadežnem Srcu Marijinem darujem vse delo in molitev, veselje in trpljenje današnjega dne, Tebi v spravo za vse grehe in za vse tiste namene, za katere se Ti sam vsak dan daruješ na naših oltarjih. Posebno Ti jih darujem za vse namene Apostolata molitve, zlasti tega meseca." Ali kratko: "Vse za Te, presveto Srce Jezusovo!"

Namene je odobril sam sv. oče in nam jih toplo priporoča v molitve.

OBVESTILO

POSTNI GOVORI po Radiu Trst A so na sporedu vsak torek in petek ob 18.45; posvečeni so zakonski in družinski problematiki. Govore ima p. Jože Pucelj, z njim se razgovarja Marko Tavčar.

5

ČETRTEK, 14. MARCA 2002

NOVO PRI SLOVENSKI MATICI

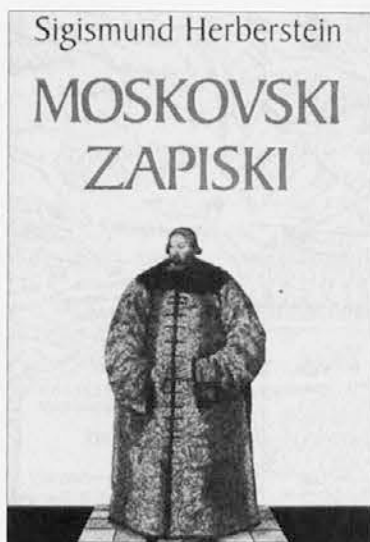
O SLOVENSTVU

V četrtek, 7. t.m., so v lepih prostorih Slovenske matice v Ljubljani predstavili pet novih slovenskih knjig, ki so vredne vse naše pozornosti, saj je založba Slovenska matica ena redkih slovenskih založb, ki se načrtno in dosledno ukvarja s slovensko zgodovino, slovensko družbo in našim izročilom, tudi z umetnostjo.

Skupna lastnost petih novih knjig Slovenske matice je, da se vse ukvarja tako z bližnjo kot z daljno slovensko zgodovino in prevrednotenji ter novimi pogledi na večinoma spregledane, a za Slovence izjemne dogodke, ki so pomembni za slovensko stvarnost, in je zato še kako prav, da se o njih piše in seveda tudi razpravlja. Večina knjig, ki izhajajo pri Slovenski matici, je namreč posvečena prav utrjevanju slovenske zavesti, vedenja o slovenstvu in tudi slovenski državitvosti. Prav zato smo na tiskovni konferenci v Ljubljani z zaskrbljenostjo izvedeli, da bo imela tudi Slovenska matica v prihodnje težave z izdajanjem knjig, ker je Ministrstvo za kulturo republike Slovenije tudi njim napovedalo občutno manjša denarna sredstva. Velika škoda bi bila, če bi se to zares zgodilo, saj so knjige in delo Slovenske matice zares temeljnega pomena za ves slovenski narod. Pa poglejmo novosti!

Zgodovinsko najbolj oddaljena je knjiga *Moskovski zapiski Sigismunda Herbersteina* (na sliki), sledi delo Jožeta Ciperleta *Podoba velikega učiteljskega Ljubljanskega, Prevrednotenja Jožeta Pogačnika ter zbornika Usoda slovenskih demokratičnih izobražencev s podnaslovom Angela Vode in Borisa Furlana - žrtvi Nagodetovega procesa in Slovenci v 20. stoletju*.

Ponatis *Moskovskih zapiskov Sigismunda Herbersteina* je pisec spremne besede Vasko Simoniti na predstavitvi pospremil z besedami, da je knjiga kljub svoji precejšnji starosti tudi danes zanimivo branje predvsem v svojem historično-kontinuitetnem smislu. Poleg pogosto poudarjanega etnografskega momenta je v njej zelo zanimiv tudi politični moment, ki obravnava čas preloma v Evropi 16. stoletja, ko se oblikujeta dve različni politični struji: politika Habsburškega cesarstva in njenih dinastičnih teritorijev ter ruska politika, katero je Sigismund Her-

berstein dodobra spoznal kot veleposlanik. Knjigo *Moskovski zapiski* je izjemno lepo opremil Jurij Kocbek, medtem ko je študijo *Umetnost pogajanja in neizprosna oblast* knjigi na pot napisal Vasko Simoniti. Kot je bilo že rečeno, gre za ponatis l. 1951 izdane knjige s seveda novim spremnim besedilom.

Zajetno knjigo *Podoba velikega učiteljskega Ljubljanskega s podnaslovom Licej v Ljubljani 1800 - 1848* avtorja Jožeta Ciperleta je na predstavitvi prikazal Peter Vodopivec, ki je dejal, da gre za prirejeno in razširjeno doktorsko disertacijo, v kateri se avtor v bistvu loteva dokaj neraziskane teme o visokem šolstvu na Slovenskem. Čeprav smo Slovenci dobili univerzo šele leta 1919 v Ljubljani, pa so začetki visokega šolstva na Slovenskem starejši in zato knjiga obravnava predzgodovino ljubljanske univerze, podaja oris velikega učiteljskega Ljubljanskega ter vpogled v njegovo delovanje in družbeni pomen. V knjigi bo bralec spoznal življenje, pouk in pomen slovitega ljubljanskega liceja in nezamerljiv podatek, da je kar 70 odstotkov vseh študentov bilo oproščenih plačevanja šolnine, kar že samo po sebi govori o izjemnem socialnem pomenu te šole za ves slovenski narod, saj je ta šola pomenila možnost socialnega vzpona za kmečke sinove, ki so lahko sicer res postali duhovniki, a tudi odšli kasneje na univerzo na Dunaj. Knjigo je sodobno opremil Pavle Učakar.

Knjiga akademika Jožeta Pogačnika *Prevrednotenja*, ki jo je elegantno opremil Pavle Učakar, je po besedah samega avtorja, ki je spregovoril na predstavitvi, nov doprinos in novo videnje slovenskih pojavov, del in osebnosti, ki se precej razlikuje od dosedanjih. V knjigo je avtor vključil 16 študij o vseh tistih temah, ki so bile na Slovenskem predolgo zamolčane. Tematsko je Pogačnikova knjiga *Prevrednotenja* razdeljena na dva dela, prvi se med drugim ukvarja z narodno identiteto, duhovnimi profili protestantizma, pojmom naroda, v drugem pa avtor obravnava literarno-teoretske in literarno-zgodovinske pojave v slovenski književni tradiciji. V obeh delih pa gre za razkrivanje zakritih ali zamolčanih plasti o preteklosti. Na predstavitvi svojega dela je Jože Pogačnik poudaril, da se "do narodne identitete ne pride s politiko, ampak z duhovno zgodovino, ki zahteva poštenje pri raziskovanju." Omenil je tudi dejstvo, da je "slovenska zgodovina preveč zaprta sama vase" in je zato potrebno "interdisciplinarno delo". Vsekakor je to knjiga, ki bo gotovo predmet takih in drugačnih razprav, tudi zato, ker se ukvarja z za slovenstvo bistvenimi temami, kot so narodna identiteta, pojem naroda in tudi z Gregorčičevo ter Balantičevim poezijom.

Zbornik *Slovenci v 20. stoletju*, ki sta ga uredila Drago Jančar in Peter Vodopivec, je nastal ob lanskoletnem decembrskem simpoziju z istim naslovom. Zanj je dal pobudo tajnik Slovenske matice in eden najvidnejših slovenskih pisateljev Drago Jančar in to zato, kot je sam povedal na predstavitvi, "da bi se prevrednotili pogledi na 20. stoletje pri nas". Zbornik simpozija, ki so ga pripravili za tisk v enem mesecu in ga je opremil Jurij Kocbek, sestavlja ga devetnajst referatov esejističnega in nezavezujočega značaja, izobražencev različnih poklicev. V svojih posegih so podali svoj pogled na pojave, ki so se jim zdeli na njihovem področju pomembni ali prelomni. Želja in namen zbornika kot tudi simpozija je bila po besedah Draga Jančarja premisliti o dogajanju v tem za Slovence tako razburkanem stoletju. V zborniku sodelujejo med drugimi tudi tržaški zgodovinar Jože Pirjevec, filozof Tine Hribar, zgodovinar Vasko Simoniti, politik Jože Pučnik, umetnostni zgodovinar Milček Komel, politik France Bucar in drugi, ki so napisali večkrat tudi

nove poglede na slovenstvo in Slovence v 20. stoletju.

Drugi zbornik, ki so ga izdali pri Slovenski matici in ga je tudi opremil Pavle Učakar, pa spada v niz knjig *Usode slovenskih demokratičnih izobražencev*, obravnava pa, kot pove že sam naslov, Angelo Vode in Borisa Furlana kot žrtvi pretresljivega in še danes ne dovolj poznanega povojnega Nagodetovega procesa. Prinaša dognanja in prikaz teh dveh svobodniških osebnosti, ki sta po II. svetovni vojni bila žrtvi takratne komunistične oblasti zaradi drugačnih nazorov in predstav o revolucionarni oblasti. V zborniku so objavljene razprave posvetovani, ki ju je Slovenska matica organizirala leta 1999 in 2000, z njim pa skušajo opozoriti na pretresljivi usodi slovenskih izobražencev; oba sta bila zaradi vztrajne vere v demokracijo med prvimi žrtvami povojnih političnih sodnih procesov. Kot je na predstavitvi poudaril urednik zbornika Peter Vodopivec, njihov namen ni bil opisati zgodovino Nagodetovega procesa, ampak izpostaviti te dve osebnosti, ki sta bili še do nedavnega pogosto spregledani. Že sam pogled na lik Angele Vode pove, da je šlo za izjemno žensko, ki je iz Komunistične partije izstopila leta 1939, ko je Stalin sklenil pakt s Hitlerjem, bila v koncentracijskem taborišču, a bila po vojni vseeno deležna nezaupanja, obsojena na Nagodetovem procesu, govori o izjemni ženski osebnosti, vredni podrobnih raziskav. Kakšna osebnost pa je bil Boris Furlan, govori že dejstvo, da je bil pravnik in odvetnik v Trstu, da se je umaknil pred fašizmom v Ljubljano, bil profesor na pravni fakulteti, liberalec, predvsem pa Primorec, narodno zaveden človek, leta 1942 obsojen na smrt, 13 dni celo minister v kraljevi vladi, podpiral je OF in NOB, zaupal je Josipu Vidmarju, se leta 1945 vrnil domov v Ljubljano, kjer je bil deležen nezaupanja, bil imenovan za sovravnika tedanjega režima, obsojen kot britanski obveščevalec na Nagodetovem procesu, tem sramotnem političnem konstruktivni slovenske preteklosti. Skratka: gre za prikaz dveh pretresljivih usod dveh izjemnih slovenskih osebnosti.

Drago Jančar je na predstavitvi tudi napovedal nov posvet pri Slovenski matici, ki bo vseslovenskega značaja, in sicer simpozij o slovenski kulturi in evropskih izzivih.

JUP

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 15.3. DO 21.3.2002)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za

RADIO SPAZIO EOI

Goriško 97,5, 91,9, 90,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- **petek, 15. marca** (v studiu Anka Čerčič): Z vzhoda do juga: Različni glasovi sveta: potovanje med kraje in ljudi, da bolj spoznamo pisanost našega planeta. Gostja je Rigoberta Menchú (Guatemala). - Prislunhimo zborovski glashi: Slovenski komorni zbor iz Ljubljane poje postne pesmi. - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- **Sobota, 16. marca** (v studiu Jan Leopold): Rubrika: 103 besede. O znamenih na Primorskem bo spregovoril filatelista Branko Morenčič. - Poutpouri tujih viž.
- **Ponedeljek, 18. marca** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba.

- **Torek, 19. marca** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem
- **Sreda, 20. marca** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Jakob Ukmar - lik svetnika in narodnjaka. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 21. marca** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Srečanja z glasbo: Klavirski trio - Gadžijev, Meljnikov, Mitrovič. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE

Vsako soboto je od 17. do 18. ure oddaja *Slovenci v Italiji*, ki jo ureja in vodi Martina Slavec. Oddaja sledi aktualni problematiki v zamejstvu z zanimivimi pogovori. Uro pred oddajo so čestitke in pozdravi naših poslušalcev, kjer lahko svojo čestitko brezplačno pošljete v eter. Telefon: 00386 56281114.

Nova oddaja *Graditelj* je na sporedu vsako nedeljo ob 10.30. Predstavlja najpomembnejše primorske graditelje slovenskega doma, ki so vse svoje moči zastavili za obrambo slovenstva. Dokumentarno feljtonska oddaja skuša predstaviti zamolčane in pozabljene Primorce, med katerimi je veliko duhovnikov. Osrednja informativna oddaja je vsak dan ob 15. uri.

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sveta Gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). POZOR: Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je slišnost na Tržaškem boljša kot prej!

PRVA LETOŠNJA MLADIKA

NAČRTOVANJE PRIHODNOSTI

"Hočemo načrtovati svojo prihodnost?" Tako se glasi naslov uvodnika prve številke revije *Mladika* v letošnjem letu, ki je tudi 46. leto njenega izhajanja. Mladikini uvodniki so praviloma posvečeni analizi trenutnega stanja zlasti slovenske manjšine v Italiji. Tako je tudi tokrat, ko se (praviloma neznani) uvodničar posveča zlasti nedavne začetku programske konference Slovencev v Italiji, ki je potekala v začetku februarja na Padričah. Konferenca, je med drugim zapisano, "se ponuja kot priložnost za naše stranke, ustanove, organizacije, društva in posameznike, da sodelujejo pri skupnem načrtovanju naše manjšinske prihodnosti. Skupno načrtovanje je ambiciozen cilj, ki zahteva tudi sposobnost prilagojevanja in pristajanja na kompromise, ki seveda tudi zahtevnejše od samostojnega načrtovanja v društvu ali ustanovi. Za koga bo lahko tudi vzrok nemira in negotovosti, ker skupni načrti pomenijo tudi preusmeritve, lahko tudi kako odpoved ali žrtev." Konferenca je naletela na zelo ugodne odmeve v javnosti, toda, opozarja *Mladika*, "bo uspela le, če bo zajela vse naše sredine in če bo zares postala

skupna skrb in skupni prostor svobodne izmenjave mnenj in dialoga celotne manjšine."

Po tej začetni analizi zamejskega trenutka se na naslednji strani takoj srečamo z umetniškim ustvarjanjem, se pravi z branjem novele *Vanč* Marjana Marinška, prvega nadaljevanja romana M. Žitnika *Carodejke* in pesmi Angelce Toure Šijanec, ki je prejela drugo nagrado na lanskem natečaju *Mladike*. Stranem, posvečenim literaturi, sledijo strani, posvečene naši polpretekli zgodovini. Lahko si namreč preberemo 17. nadaljevanje spominov na starše Petra Merkuja, za rubriko *Iz arhivov in predalov* pa je Ivo Jevnikar prispeval prvo nadaljevanje daljšega poslovnega pisma enega od "primorskih padalcev", in sicer Milana Goloba. V nadaljevanju naletimo na spominski zapis Draga Štoke ob 80-letnici skladatelja, pevovodje in organizatorja Zorka Hareja, pa tudi na spominski zapis Jožeta Velikonje ob 80-letnici raziskovalca ter pobudnika in soustanovitelja Društva za slovenske študije v ZDA Rada Lenčka. S prvo letošnjo številko je *Mladika* začela objavljati gradivo, ki je pred dobrim deset-

letjem nastalo v okviru srečanj za katoliško prenovo na Tržaškem, o kateri obstaja mnenje, da ni nikoli popolnoma zaživela. Uredniki s tem upajo, da bi gradivo utegnulo biti koristno za morebitno nadaljevanje zastavljenega dela.

Proti koncu se zopet srečamo z literaturo. Po skoraj "izolirani" pesmi Katarine Fistrovič naletimo na predstavitev francoskega romantičnega pesnika Gérarda de Nervalja izpod peresa Marije Rus, ki je tudi prevedla Nervalove pesmi. Čisto na koncu pa najde-

mo še nekaj literarnih in likovnih ocen Neve Zaghet, A.R. in Magde Jevnikar ter predstavitev cerkvenih oznanil zdamskih Slovencev, ki jih hrani tržaška Knjižnica Dušana Černeteta. Zadnja stran platnic pa je posvečena novi rubriki, namenjen primorskim slovenskim slikarjem. Gre za reprodukcijo Futurizma, olja na lepenki, ki ga je leta 1923 naslikal Avgust Černigoj. Sicer sta tudi tokrat prisotni tradicionalni Mladikini rubriki *Mogoče bi vas zanimalo zvedeti, da...* in *Antena* (slednja nam prinaša precej novic iz zamejstva, matice in zdomstva). Objavljeno je tudi sporočilo javnosti udeležencev simpozija *Slovenci v XX. stoletju*.

Tudi tokrat je skupaj z *Mladiko* izšla njena mladinska priloga *Rast*. V uvodniku z naslovom *Kje so danes junaki?* Veronika Sossa piše o pomenu določenih vrednot za ohranitev slovenstva, za katere so se v preteklosti znali žrtvovati mladi ljudje. Precej prostora je posvečenega nedavnemu debatnemu večeru o multikulturalnosti, ki je potekal v Trstu v organizaciji Mladih v odkrivanju skupnih poti, v zvezi s tem pa sta objavljena posega Davida Bandellija in Andreja Černica. Med ostalimi prispevki pa naj omenimo zlasti pobudo "Rast podeljuje oskarja", ki je posvečena ocenam filmov.

NL

PISMO UREDNIŠTVU

ŠE O RADIU TRST A

Vedno bolj me vznemirja razpuščenost, s katero se razni sodelavci po Radiu Trst A pogovarjajo z gosti. Lepa slovenščina tako iz tega medija žal vse bolj izginja, tako da naši otroci in tudi odrasli nimajo nič zglede lepega jezikovnega izražanja. In potem se čudimo, če naša mladina govori med seboj v čudni spakedranci. Radiu Trst A je imel včasih posebne oddaje za mladino, oddajal je tudi posebne sporede v rubriki Radio za sole, namenjene najmlajšim. In danes? Ali vodstva res prav nič ne zanima rast in razvoj slovenskega jezika v zamejstvu? Brez naše nenehne skrbi in truda nam ne bo reševal jezika noben zaščitni zakon.

O čudnem odnosu do jezika in poslušalcev je zame verin dokaz tudi opuščenje napovedi in opovedi pri nekaterih oddajah. Razumem, da je morada napovedovalec odsoten zaradi bolezni ali kakega drugega vzroka. Toda mar ni nikogar, ki bi ga nadomestil in trah in ne povedati ne prej ne potem, kdo je govoril, o čem je govoril?

Lep pozdrav!

(SLEDI PODPIS)

PO 35 LETIH BO
IZSEL NOV
SLOVAR TUJK

Po petinidesetih letih, odkar je leta 1967 izšel *Slovar tujk* Franceta Verbinca, ki je bil v poznejšem obdobju kar desetkrat ponatisnjen, bomo Slovenci kmalu dobili novo doslej najbolj temeljito tovrstno knjigo. Gre za *Veliki slovar tujk*, delo, ki ga bo izdala Cankarjeva založba v Ljubljani. Nov slovar tujk temelji na kritičnem pretresu slovenskega slovarskega in leksikografskega gradiva. Založba je k sodelovanju pritegnila številne strokovnjake z raznih področij, gradivo pa so zbirali in obdelovali več let. Opravili so tudi analizo sodobnih leksikonov in slovarjev tujk, tudi z upoštevanjem posebnosti privzetih tujk v slovenskem jeziku. Izbor izrazov je razširjen na področja psihologije, mikrobiologije, biokemije, fizikalne kemije, elektronske tehnologije, fizike, medicine, ekonomskoposlovnega izrazja in športa. Posodobili so politično izrazoslovje, slovar pa odprli ne le zahodnoevropskemu območju, ampak na vse strani. Gesla so zgoščeno, vendar izčrpno razložena in opremljena z izgovorjavo, naglasom, etimologijo, oblikovnimi posebnostmi in figurativno rabo pojmov. Veliki slovar tujk bo imel približno 1.300 strani, na katerih bo natisnjenih 45 tisoč gesel in 40 tisoč podgesel. Prinaša dvakrat več gradiva kot Verbinčev *Slovar tujk*. Vsebinsko črpa iz več kot 40 jezikov in okoli 80 področij. Slovarskemu delu bodo na koncu dodani še posebni dodatki s seznamom kratic in simbolov ter z izborom tujih programov, rekov in fraz.

Za *Veliki slovar tujk* sprejemajo prednaročila v vseh knjigarnah založbe Mladinska knjiga. Za takojšnje plačnilke v enkratnem znesku bo kupnina znašala 18.525 tolarjev. Za bralce *Novega glasa* sta najbližji knjigarni Mladinske knjige v Kopru in v Tolminu. M.

OLIVER DRAGOJEVIĆ
V SSG V TRSTU

"Legende se rojevajo takrat, ko že izginjajo, a jaz se ne mislim še umakniti z glasbene scene". Oliver Dragojević zna biti hvaležen številnim oboževalcem, ki ga imajo za mit dalmatinske popevke, a noče, da bi zaslužen visokodonecne oznake pečatile častni zaključek izredne kariere. Za slavnega pevača s Korčule so koncerti, stik s publiko bolj pomembni od vseh neštetihih nagrad in priznanj, ki jih je prejel v 35 letih uspešnega delovanja. Dragojević, ki je leta 1999 bil proglašen za hrvaškega pevača stoletja, ne počiva na lovorikah, čeprav so njegove pesmi zaznamovale zgodovino hrvaške glasbe; njegovo petje pripada sedanosti, saj mednarodne turneje in vedno razprodani koncerti pričajo, da je njegova kariera še v polnem razcvetu.

Mnogi se še spominjajo nastopa, ki ga je imel v Kulturnem domu v Gorici l. 2000, ko je Dragojević v nabito polni dvorani uspel pritegniti navdušenje raznolike publike, ki je obsegala oboževalce vseh starosti. Tak uspeh in široko odobravanje s strani različnih generacij (večkrat tudi različnih narodnosti) je velik dosežek, ki je za hrvaškega pevača postal nekaj čisto običajnega, saj njegove nepozabne pesmi o morju, ljubezni in otožnosti (skoraj 200 popevk, ki jih je diskografsko zabeležil na 25 albumih), ne poznajo starostnih ali jezikovnih meja. Turneja priznanega hrvaškega pevača je zdaj v polnem teku; po nastopu v Kulturnem domu v Novi Gorici bodo Dragojević in njegovi glasbeniki obiskali tudi Trst. Slovensko stalno gledališče prireja namreč enkratni koncert hrvaškega kantavtorja, ki bo v soboto, 16. marca, ob 20.30 v Kulturnem domu. Spored bo gotovo zadovoljil vse njegove oboževalce in tiste, ki se morajo še seznaniti s tem umetnikom, saj bo pevec podal publiko bogat izbor svojih največjih uspešnic. Predprodaja vstopnic se je začela 11. t.m.; blagajna gledališča je na razpolago vsak dan, od ponedeljka do petka, od 11. do 15. ure (tel. 040 362542).

SCGV EMIL KOMEL OB DESETI OBLETNICI SMRTI SKLADATELJA UBALDA VRABCA

SPOMINSKI KONCERT

JOŽE ŠTUCIN

Ubaldo Vrabec, iskriava in vsestranska osebnost slovenskega zamejstva in "predmejsstva", je v sredo, 6. marca, ponovno očaral svoje občudovalce. Velika dvorana KC Lojze Bratuž je bila kar lepo zasedena, Vrabčev lik pa so organizatorji obudili skozi tri različne "pripovedi". Najbolj slikovito zgodbo, in na trenutke tudi izredno duhovito, je pripovedoval kar skladatelj sam. V krajšem videoportretu z naslovom *Jaz, Ubaldo Vrabec*, smo spremljali njegov lik od rojstva do pozne starosti. Vezna nit simpatične pripovedi je temeljila na avdioposnetku iz leta 1979, ko je bil skladatelj gost pevskega zbora Lojze Bratuž. Z njemu lastno neposrednostjo, odprtostjo in življenjskim optimizmom pripoveduje pevcem o skladateljevanju ter o vseh mogočih drugih dejavnostih, ki so ga v času življenja doletele. Spregovori o mladosti, o svojih ustvarjalnih začetkih, o kratkotrajni emigraciji v Argentino, predvsem pa o vlogi zamejskega umetnika, ki je bila veskozi tudi del strategije za ohranitev slovenstva na našem skrajnem zahodu. Filmsko oblikovana "freska" se dopolnjuje tudi s pripovedjo Vrabčevih prijateljev, glasbenikov, pevcev in znancev, ki so z njim sodelovali, skladatelj pa pred nas stopi kot izredno iskrena osebnost, kot človek, ki se je znal žrtvovati za cilje svoje skupnosti.

Seveda bi bila zgodba nepopolna, če bi ostalo samo pri tej predstavitvi. Skladateljevo ustvarjanje so s krajšim koncertom obeležili tudi pevci tržaškega zbora Jacobus Gallus, ki je neposredni dedič Vrabčevega istoimen-

FOTO BUMBAGA

skega pevskega telesa, ter solisti in komorne skupine mednarodnega centra za glasbo in umetnost ArsAtelier, v katerem se združujejo ustvarjalci različnih področij. Zbor že od leta 1994 vodi Janko Ban. Pod njegovim dirigentskim vodstvom so pevci dosegli tudi nekaj zelo opaznih uspehov. Najbolj svetle so zagotovo tri zlate plakete na Naši pesmi v Mariboru (1993, 1999, 2001). Zbor ima dobro postavljeno in uravnoteženo glasovno zasedbo (nekoliko neznačilno je razmerje med moškimi in ženskimi glasovi, saj je prvih nekaj več, kar da zvočni sliki posebno barvo), intonacijsko je dokaj zanesljiv, v smislu interpretacije, poustvarjalne izraznosti, pa se popolnoma prepušča

dirigentovemu vodenju. Ban je izkušen zborovodja, predstavil pa se je tudi kot občutljiv oblikovalec celote. Vrabčeve skladbe so po pravilu bolj himnične, svetle in optimistične, kar od pevcev terja precejšnjo mero živčnosti in nekakšne pevske srčnosti, radoživosti. Tudi če je včasih vsebina (besedilo) nekoliko v nasprotju z glasbenim izrazom, se Vrabcu vedno posreči "ujeti" bistvo sporočila. V prvem delu zborovega nastopa smo tako slišali pet del, ki so nastala na besedila znanih pesnikov (*Kresno jutro, Samo milijon, Veter, Slep je, kdor se s petjem ukvarja, Rdeči zaton*), v drugem pa še štiri priredbe priljubljenih ljudskih napevov (*Gularja sem tiela jmet, Dober večer, luba dek-*

MARIBORSKI GLASBENIKI IN PEVCI V ŠTANDREŽU

ORATORIJ V ČAST SLOMŠKU

ANDREJ BRATUŽ

FOTO BUMBAGA

Že v prejšnji številki smo na kratko zabeležili lep koncertni popoldan, ki je bil v nedeljo, 3. marca, v štandreški cerkvi na pobudo župnije, ZCPZ, prosvetnega društva Štandrež in goriške pokrajinske uprave. Velika slovenska štajerska vokalno-instrumentalna skupina je namreč predstavila mogočno delo *Oratorij v čast blaženemu Antonu Martinu Slomšku*, ki ga je napisal primorski skladatelj Jože Trošt, regenschori in ljubljanski stolnici. Delo so izvajali stolni zbor Maribor, Mešani zbor župnije Prihova, Akademski pevski zbor A.M. Slomšek in Komorni orkester Maribor. Dirigent je bil Štefan Ferencak. Solista sta bila Andreja Zakonjšek (sopran) in Aleš Marčič (bas-bariton). Pri orglah je bil Matej Podstensek.

Oratorij je velika vokalna-instrumentalna glasbena oblika, navadno za soliste, zbor in orkester. V glasbeni zgodovini imamo veličastne oratorije, ki so jih napisali zlasti skladatelji G.F. Haendel, J.S. Bach, F.J. Haydn, L. W.

Beethoven, kasneje še zlasti F. Mendelssohn Bartholdy. V modernejšem času pa npr. A. Honegger in mnogi drugi.

Prvi slovenski oratorij je napisal (če se ne motim) skladatelj p. Hugolin Sattner (Assumptio); isti je v taki obliki krásno uglasbil tudi Gregorčičevi pesnitvi *Oljki in Jejtejeva prisega*. V našem času je morda podobna dela težje zaslediti, vendar jih tudi imamo (Avgust Ipavec). Sicer pa obstaja danes veliko kantat, podobnih oratorijem a s posveto vsebino, kot npr. *Sonetni venec*, ki ga je na Prešernovo besedilo uglasbil L. M. Škerjanc. - Besedilo Troštovega oratorija je napisal pesnik Stanko Janežič, ki je bil pred leti župnik v Mačkolkah in deluje sedaj v Mariboru.

Kaj lahko na splošno pri vsem tem zapišemo ob tem nedeljskem koncertu? Seveda ta zasluži vso pozornost, saj je šlo nedvomno za resno glasbeno zasnovano in, kar zadeva izvedbo, za dobro in tehtno naštudirano delo s

strani zelo številnih izvajalcev. Kot je bilo razvidno, sta imela glavno vlogo orkester in zbor, ki sta svojo vlogo dognano odigrala. Barvita sta bila tudi oba solista (sopran in bariton), ki sta se tudi soočala v duetu. Učinkovito je delovala tudi bogata orgelska spremljava, zlasti v nekaterih solističnih delih.

Kaj pa naj rečemo o samem delu? V glasbenem oziru je Troštov oratorij zanimivo delo, nekoliko raznoliko, pisano v glavnem v nekaki tradicionalni glasbeni novoromantični govoric. To vse kaže, da je skladatelj imel pred seboj določeno načrt, in sicer ustvariti veliko vokalno-instrumentalno delo za široko publiko in torej nekako popularno skladbo. Na to kažejo že uvodni orkestrski zvonovi, ki se potem večkrat, verjetno prevečkrat ponavljajo. Trošt je v svoj oratorij vstavil tudi nekaj najbolj znanih Slomškovih melodij oz. pesmi, kot so *Preljubo veselje, Glejte, že sonce zahaja* in *V nebesih sem doma*. Te gotovo zelo lepo izvenijo, vprašanje pa je, če je umestno v izvorni oratorij vnesti tako dolgo ponavljajoče se pesmi, ki bi verjetno v skrajšani in stilizirani obliki bolje dosegle svoj namen. Marsikdaj je bilo izvajanje orkestra zelo bučno in je deloma prekrilo zbor.

Naj še spomnimo, da je pred dolgimi leti slovenski skladatelj, živeč v Argentini, Alojzij Gerzincič, zložil zelo učinkovit Baragov oratorij za zbor in klavir ter soliste, prepleten tudi s posrečenimi indijanskimi motivi.

Pri tem lahko zabeležimo besede, ki jih je zapisal slavni ruski skladatelj Igor Stravinski. Pravi namreč, da glasbeniki, podobno kot mojstri reklame,

le, *Protuletje, Polka je ukazana*). Predvsem v slednjih se je zbor predstavil kot prvovrsten interpret vokalne umetnosti in vreden imena, ki ga nosi.

Kot že omenjeno, so manjši del programa sooblikovali tudi člani ArsAteljeja. Mladi glasbeniki so izvedli nekaj Vrabčevih instrumentalnih in vokalno-instrumentalnih skladb. Skladateljevanje Ubalda Vrabca pokriva celoten spekter ustvarjanja, čeprav smo ob izvedbi manj znanih (ali celo nedokončanih) del pomislili, da bi bilo potrebno njegovemu nezborovskemu ustvarjanju posvetiti samostojen večer. Za celostni vtis so bile štiri skladbe vsekakor premalo. No, slednje zagotovo presega zmoglosti SCGV Emil Komel, ki svoje koncerte glede na dane pogoje vedno optimalno pripravi. Tokrat smo prisluhli *Valcerju*, ki sta ga mojstrsko poustvarila Joahim Nanut (violina) in Tanja Zorzut (klavir), *Prelediju* v izvedbi tria Clara Bensa (violina), Aleksander Sluga (violončelo) in Elisa Bensa (klavir), nekoliko nenavadni skladbi na besedilo Alojza Gradnika z naslovom *Črv*, kjer so po skladateljevi zapuščini tipali in jo raziskovali Štefan Bembi (bas), Marko Štoka (klarinet), Aljoša Tavčar (fagot) in Marko Sancin (klavir), v sklepnem delu pa še lepi vokalni miniaturi *Zaščena* za solo in zbor na besedilo Marije Mijot. Skladbo je odlično izvedla vokalna skupina zbora Jacobus Gallus z zelo nadarjeno sopranistko Saro Jablanšek.

Naj ob koncu tega poročila napovemo še osmi koncert cikla *Srečanja z glasbo*. V petek, 26. aprila, bo v goriški stolni cerkvi nastopil Mešani pevski zbor Hrast z dirigentom Hilarijem Lavrenčičem. Koncert so organizatorji v sozvočju s prebujajočo se naravo poimenovali *Exultate*.

lahko pomislijo na dejstvo, da inflacija zvoka ne privlačuje ušesa, tako kot prevelike reklamne črke ne privabijo našega pogleda.

Vsekakor pa je bila izvedba oratorija v čast A. M. Slomška na zelo dostojni ravni in je pričarala tisti duhovni svet, ki ga je naš svetniški škof tako ljubeče izrazil.

KULTURNI VEČER
V SPOMIN NA
LOJZETA BRATUŽA

Zadnje nedeljo je bil v frančiškanski cerkvi na Kostanjevici lep kulturni večer, posvečen 100-letnici rojstva Lojzeta Bratuža. Na sporedu je bil *Sonetni venec spomniče možu na grob Ljubke Šorli*. Izvajalci so bili člani gledališča Teharje iz Celja. Z uvodno besedo je tu nastopil Peter Simoniti, ki je celotno izvajanje vodil in mojstrsko režiral. Protagonist večera je bila igralka Sonja Mlejnik, ki je z velikim žarom recitirala vseh štirinajst sonetov prej omenjenega dela goriške pesnice. Pri celotni prireditvi je še sodeloval organist Silvan Baša, ki je med posameznimi soneti v glavnem izvajal Bachova dela. Moški zbor Mirko Filej iz Gorice pa je pod vodstvom Zdravka Klanjsčka odpel osem pesmi. Štiri skladbe so bile Lojzeta Bratuža (*Sonce, Kozaška uspavanka, Plodno se njive in Kraguljčki*), nato še Franceta Cigana *Kyrie eleison*, Vinka Vodopivca *Pod oljkami*, Matije Tomca *Ko je stopal Gospod ter Antona Foersterja Večerni ave*.

Kulturnega večera v lepi in bogati kostanjevski Marijini cerkvi se je udeležilo res številno občinstvo. Večer je organizirala ZKD (Zveza kulturnih društev) iz Nove Gorice. Glavno organizacijsko zaslugu pa ima tajnik Boleslav Simoniti.

SESLJANSKI ZALIV

MED REŠNICO IN POLITIČNO ŠPEKULACIJO

DR. JOŽE ŠKERK

Sesljski zaliv je še zadnji neokrnjeni biser obale Krasa v bližini devinskega gradu in je tudi edini kos občine Devin-Nabrežina, ki dopušča dostop k našemu morju, tudi za potrebe prebivalcev Krasa, Trsta in Goriske. Od konca 19. stoletja je to področje imelo primeren kopaljski in turistični razvoj, ki ni spremenil vrednote, namembnosti in narodnostnega sestrstva kraja in njegove okolice. V zadnjih desetletjih se je nasprotno poskušalo s celo vrsto načrtov, ki bi s pretvezo turizma uresničili v glavnem nepremičniške operacije z gradnjo neštevilnih novih luksuznih stanovanj in s tem ustvarili nesprejemljivo veliko italijansko ekskluzivno oazo.

Tudi sedanji načrt, o katerem se skoraj dnevno razpravlja, predvideva celo gradnjo novega obalnega pseudo-beneškega naselja na dnu bivšega velikega kamnoloma, ki je last dežele Furlanije-Juljske krajine, s celo vrsto servisnih struktur, cest in celo cerkve za novo italijansko župnijo. To bi pomenilo naselitev v občini, ki šteje manj kot 9.000 duš, nad 3.000 novih stalnih prebivalcev s pravico glasovanja na volitvah, ki bi obvladali upravno oblast ter gospodarsko in kulturno življenje občine. Vse to z izredno škodo zlasti za domačo avtohtono slovensko skupnost, ki bi bila tako verjetno zreducirana na odstotek, nižji od tistega, ki je potreben, da kot narodna manjšina ohrani pravico do zaščite svojega jezika in identitete. Tukaj so že svojčas iz političnih in nacionalističnih razlogov vsilili v škodo Slovencev dve večji naselji za istrske optante, da bi tako poitalijančili devinsko-nabrežinsko občino, ki geografsko povezuje Trst z italijanskim etničnim ozemljem.

Paradoksalno pa o tem novem velikem naselju nočejo govoriti niti tisti politiki, ki zbirajo glasove slovenske manjšine z obljubo, da jo bodo branili. Levičarski župan Marino Vocci, ki vodi občino z odločujočo oporo Levih demokratov (DS), je uradno že v decembru leta 2000 dal popoln pristanek načrtu nepremičniških družb. Ta načrt bi med drugim prebivalce občine skoraj odrezal od morja z gradnjami v zalivu, na obali in v bivšem kamnolomu, na stotine novih stanovanj za petične kupce. Levi demokrati, ki brezpogojno podpirajo ta gradbeni načrt, niso doslej zavrnili niti zunanje podpore, ki jo v tem slučaju ponuja Nacionalno zavezništvo (Alleanza nazionale-AN, t.j. skrajna desnica).

Vsekakor gre za projekte, ki niso sprejemljivi niti z vidika zaščite okolja, saj bi zacementirali ogromne površine, niti iz gospodarskih razlogov. Najpomislimo, da bi morali ljudje parkirati vozila med Devinom in Sesljskim zalivom, uporabiti električni vagon v tunelu in nato še dolgo peščit do plaže ter da bi cene teh in vseh drugih us-

lug bile visoke zaradi monopola in zaradi znatnih stroškov investicij in vodenja. Predvideva se, da bodo gradnje trajale približno pet let, z omejitvijo kopanja le na manjše dele današnjih plaž, ki bi bile omejene tudi z brisanjem kopaljskega Castelreggio v današnjem obsegu, kjer naj bi namestili urade, policijo itd.

Že meseca maja leta 2001 so društvo Sommaripa in nekateri drugi glasno nasprotovali predlogom in jasno povedali, da prebivalci občine hočejo ohraniti pravo kopaljsko rabo obale, in so predlagali povsem drugačne ureditve, brez začasnih ali trajnih omejitev dostopa k morju. Med temi, gradnjo treh velikih podzemnih parkirišč na bregu nad morjem, z dvigali ali kabinami za lahko in brezplačno vožnjo do plaž, in nadalje področja za infrastrukturo in objekte za prosti čas, t.j. gradnjo samo kopaljskih, gostinskih, navičnih in drugih strogo turističnih objektov, s termalnim kopaljskim z ustrezno hotelsko in tudi kongresno ponudbo. Vsekakor bi za načrtovanje in njihovo realizacijo, s črtanjem novega naselja, morale poskrbeti javne uprave, v glavnem Dežela, tako da bi zagotovili uravnotežen razvoj, kakor tudi prednost domačinov pri izvedbi del, pri zaposlitvi in upravljanju.

Po vsem tem je logično in jasno, da dosedanji uporabniki plaž, zaliva in sploh tega področja, in posebno mi domačini, ne moremo sprejeti današnjega načrta privatnih družb in pričakujemo močno podporo slovenskih politikov in organizacij, ki bi morali zagovarjati naše javne in splošne koristi in pravice ter zagotoviti ohranitev slovenstva na tem predele prelepega Krasa.

NOV ZBORNIK TRŽAŠKE ŠKOFIJE

KRISTJANI V TRSTU

Tržaška škofija je izdala zbornik z naslovom Kristjani v Trstu: med iskanjem in dialogom (Cristiani a Trieste: tra ricerca e dialogo). Gre za publikacijo, ki sta jo uredila Dino Nodari in Guido Botteri in ki zaobjema prispevke s posveta, ki je v organizaciji škofijske službe za kulturo potekal 14. in 15. septembra 2001 v kraju Borca di Cadore, kjer je tekla razprava o prenosu vere v sedanjem kulturnem kontekstu. Tržaška Cerkev namreč že dalj časa posveča precejšnjo pozornost spoznavanju krajevne stvarnosti in družbe, pri čemer je priredila že vrsto pobud in srečanj.

Na posvetu v Sappadi leta 1999 in v Borci leta 2000 so razpravljali zlasti o načrtu za krščansko inkulturacijo tržaške stvarnosti. Pri tem je bila poudarjena predvsem potreba po dialogu in soočenju z obstoječo tržaško kulturo. To je naloga zlasti vernikov oz. krščanskih laikov, zaradi številnih to-

Sodelovanje med Kopro in Trstom je nujno, saj imata obe mesti s pristaniščema vred isto zaledje. Pri tem pa je potrebno, da tržaška pristaniška oblast spremeni miselnost in način delovanja z operaterji, saj bodo ti ostali le v primeru, da se bodo počutili dobro. Taka občutka med operaterji, ki delajo v tržaškem pristanišču, trenutno ni. To velja zlasti za Luko Koper, ki je pred dobrim letom preko mešanega podjetja Trieste International Container Terminal (TICT) pridobila 30-letno koncesijo za uporabo tržaškega sedmega pomola za pretovor zabojnikov. To je osrednje sporočilo, ki je izhajalo iz ponedeljkovega zelo dobro obiskanega večera v Društvu slovenskih izobražencev, kjer je bil gost direktor Luke Koper Bruno Korelič. Prvi mož kopskega pristanišča je podal obračun ob prvi obletnici prevzema sedmega pomola, poleg tega pa je tudi spregovoril o perspektivah tržaško-kopskega sodelovanja.

Po enem letu delovanja v Trstu ima Korelič vtis, da kopski partner danes ni več tako dobrodošel, kot je bil na začetku. Začenjajo se namreč postopki (preiskava tržaške pristaniške oblasti o delu družbe TICT), ki ne spadajo v normalen odnos med poslovnimi partnerji. Zaradi vsega tega tržaško pristanišče ne bo nikoli postalo veliko evropsko pristanišče, če se operaterji in ladjarji v njem ne bodo počutili dobro. To je po Koreličevem mnenju ključni problem razvoja Trsta, v isti sapi pa je prvi mož Luke Koper jasno poudaril, da je edina perspektiva le v sodelovanju, in to na različnih področjih: pri načr-

DIREKTOR LUKE KOPER BRUNO KORELIČ V DSI

SODELOVANJE JE NUJA, TRST PA MORA SPREMENITI NAČIN DELOVANJA Z OPERATERJI

IVAN ŽERJAL

FOTO KROMA

tovanju razvoja velikih infrastruktur in prometnic, na področju ekologije in varstva na morju. Potrebno bo oblikovati nek skupen organ, ki bo moral usklajevati vse te stvari. Najbolj pomembno pa je ustvariti pogoje, da se bodo investitorji dobro počutili, in povezati obe pristanišči z zaledjem z dobrimi prometnicami. Če se to ne bo realiziralo v času petih ali desetih let, se bodo prometni in blagovni tokovi preusmerili drugam. Pri tem ne obstaja samo konkurenca severnoevropskih pristanišč, ampak je tu treba računati tudi na plovno pot Ren-Donava-Črno morje. Peti evropski koridor sicer dobiva končno traso, čas za njegovo realizacijo pa se pomika tja do leta 2015-2020, medtem ko je na relaciji Trst-Koper potrebno nekaj ukreniti že v nekaj letih. Upoštevajoč trenutni položaj, tudi ni mogoče govoriti o kratkoročni gradnji drugega železniškega tira med Kopro in Divačo, bolj možna je v tem trenutku izgradnja proge med

Kopro in Trstom.

Časa torej ni veliko za spremembo načina mišljenja in delovanja. Vodilni možje tržaške pristaniške oblasti se morajo zavedati, da je naloga njihove ustanove ta, da spodbuja podjetništvo in da deluje v interesu privatnega sektorja in operaterjev, ki tam delajo. Dogaja pa se prav nasprotno, saj po Koreličevih besedah tržaška pristaniška oblast omejuje podjetništvo. Poleg tega se sedanjo nizko produktivnost tržaškega kontejnerskega terminala da razložiti z zastarelo opremo, neustrezno organizacijsko strukturo in s strukturo ladij, ki prihajajo v Trst. Vendar se v to sodelovanje spleča investirati in tvegati. Projekt, v katerega je Luka Koper šla iz čistih gospodarskih in ne političnih razlogov, je dobro zastavljen; ko bo z vstopom Slovenije v Evropsko Unijo odpadla meja, pa se bodo nekatere stvari po Koreličevem mnenju rešile same od sebe. Vsekakor, če se bo Luka Koper morala umakniti s trža-

škega sedmega pomola, bo enostavno nadaljevala z lastnimi projekti, ki jih je zaradi vstopa v družbo TICT prekinila. Nadaljevala bo tako z gradnjo tretjega pomola za pretovor zabojnikov. Pri tem je Korelič dodal, kako so dobički kopskega pristanišča ustvarjeni na stroških in racionalizaciji. Pred desetimi leti je v ustanovi delovalo okoli tisoč zaposlenih s pretovorom treh milijard ton. Danes je zaposlenih okoli šeststo oseb, ki pa ustvarjajo devet milijard ton pretovora, poleg tega pa se znižujejo tudi cene obratnih storitev.

Gost večera DSI se ni mogel izogniti številnim vprašanjem s strani občinstva, med katerimi je sedelo tudi veliko domačih gospodarstvenikov. Naj omenimo le vprašanje glede večinskega nakupa Banke Koper s strani bančnega zavoda San Paolo-IMI, pri čemer je Korelič dejal, da se je Luka Koper odločila za prodajo svojega deleža delnic iz prepričanja, da je dolgoročno dobro poiskati strateškega partnerja. Pri tem ostajajo še naprej lastniki banke in ne vidi bojazni, da bi italijansko lastništvo Banke Koper lahko vplivalo na razvoj luke in podjetij. Sicer je bilo vprašanje vezano tudi na splošen trend prodaje uspešnih slovenskih podjetij tujcem. Slovenci sami bomo morali razčistiti to zadevo, je dejal Korelič, ki je vsekakor mnenja, da je na tem področju potrebno odpiranje, a istočasno tudi ustrezno ravnovesje. Prepričan je, da bodo v Sloveniji znali izoblikovati pragmatično rešitev, po kateri bi obdržali strateška podjetja pod domačim nadzorom oz. v domačih rokah.

ČLANI MAVRIČNEGA MOSTU MLADIH NA OBISKU V TRSTU

SREČANJE MLADIH Z OBEH STRANI MEJE

BREDA SUSIČ

"Meje padajo, zato se moramo Slovenci z obeh strani meje še tesneje povezati in večkrat sodelovati!"

To je bilo mnenje enega izmed udeležencev obiska, ki ga je v nedeljo, 10. t.m., v Trstu organiziral društvo Mavrični most mladih. Zamisel za izlet je zrasla pri nekaterih mladih katoliških in demokratično usmerjenih izobražencih, ki so pred nekaj leti delovali v klubu MMM, to je v društvu, ki povezuje študentsko in višješolsko mladino s celotnega območja slovenskega Krasa - od Kozine do Dutovelj in Komna, pa do okolice Nove Gorice.

Ti mladi, ki niso več študentje, so v zadnjih časih začutili potrebo po novih pobudah, ki bi

bile namenjene tudi tistim, ki so že dokončali univerzo in študij.

Nedeljskega obiska v Trstu se je tako udeležilo okrog 15 mlajših in starejših izobražencev. Vreme je bilo zelo spomladansko in prijetno, tako da se je sprehod po tržaškem nabrežju in ulicah zelo prilagel. V imenu slovenske tržaške skupnosti so goste sprejeli Madi v odkrivanju skupnih poti, ki so med sprehodom pripovedovali o zgodovini in zanimivostih svojega mesta. Sprehod se je zaključil v Peterlinovi dvorani, kjer je zgodovinar prof. Tomaž Simčič ob diapozitivih predaval o zgodovini Trsta in o vlogi Slovencev v tem mestu.

Ko je govoril o težkem fašističnem obdobju, je opisal tudi lik slovenskega duhovnika Jakoba Ukmarja, kandidata za beatifikacijo, ki je že leta 1931 v svoji znameniti pridigi ožigo-

sal fašistični režim in dokazal, da je v nasprotju s krščanskim naukom.

Udeleženci so postavili veliko vprašanj: zanimala jih je tudi sedanja situacija Slovencev v Trstu in prihodnost, ko bo Slovenija vstopila v Evropsko unijo.

Nedeljski obisk je bil samo prva izmed pobud, ki jih mislijo člani MMM prirediti z namenom, da slovenski Kras bolje povežejo z mestom, ki je bilo skozi vso zgodovino naravno središče za kraje, ki so po drugi svetovni vojni ostali na drugi strani meje. Jana Barba, glavna organizatorica obiska, je nedeljski popoldan tako komentirala: "Za udeležence je bil izlet zelo bogat, saj so ob vsem povedanem spoznali, da Trst ni samo nakupovalno središče, ampak polno življenja, ki ga krojijo tudi bratje Slovenci".

MARIJIN DOM / PRVI ZAMEJSKI KONCERT REVIJE PRIMORSKA POJE 2002

KONCERT, A TUDI DRUŽABNO SREČANJE Z OBČINSTVOM

ROSSANA PALIAGA

Primorska poje je spet med nami. Množični praznik slovenskega petja se predstavlja tudi letos s svojo tradicionalno podobo, v zadovoljstvo in veselje številnim zborom, ki doživljajo nastop na tej reviji kot vrh svoje vsakoletne dejavnosti in zato vlagajo veliko truda in energij v skrbno pripravo izbranega sporeda. Velik dogodek v okviru amaterske zborovske stvarnosti se je začel v soboto, 2. marca, in se bo nadaljeval vse do 27. aprila, vseboval bo 28 koncertov, od katerih 9 v Italiji in ostale na slovenskih tleh, na katerih bo nastopilo 170 amaterskih zborov in skupin (kar pomeni približno 3500 pevcev!) z obeh strani meje. Zbore so razporedili po raznih koncertih in jih bodo koordinirali Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta skupaj z Javnim skladom Republike Slovenije za ljubiteljske dejavnosti.

Marijin dom v ulici Risorta v Trstu je gostil prvi koncert v zamejstvu, ki ga je otvoril Ženski pevski zbor s Prema s prijelnim izborom skladb in priredb slovenskega izvora (skupino je vodila Irena Rep). Ob povabilu napovedovalke večera, prof. Marije Kerže, je nastopajoče in publiko pozdravil ravnatelj Slovenskega pastoralnega središča, msgr. Marij Gerdol, ki je poudaril hvalevrednost te široke zborovske pobude, ki prispeva h gojitvi narodne zavesti.

Koncert se je nadaljeval z nastopom Okteta Rožmarin iz Temnice, večletnega udeleženca revije, ki ga vodi Bogdan Fabjan. Predstavil se je z izbo-

FOTO KROMA

rom slovenskih pesmi (med katerimi sta bili tudi pesmi Primorcev Štefana Maurija in Frana Venturini) in črnsko duhovno.

S Tržaškega pa je prihajal domačinom dobro znani Komorni mešani zbor Fran Venturini od Domja, ki je pod vodstvom Davida Žerjale zapel priljubljene in duhovite slovenske pesmi, a tudi stari španski napev in Bachovo skladbo.

Vokalna skupina Sumus iz Ajdovščine, katere umetniški vodja je Franc Leben, pa je moški kvartet, ki je bil ustanovljen pred dvanajstimi leti in ima za seboj veliko koncertov doma in v tujini. Za nastop na reviji Primorska poje je izbral zakroženi program postnih pesmi Vodopivca, Bratuža, Foersterja in Gallusa.

Večer je sklenil Mešani pevski zbor Rado Simoniti z Dobrovega, ki ga prepričljivo vodi mlada Patricija Kumar. Zbor se je v svojem nastopu osredotočil na skladbe avtorja, po

katerem nosi ime, a je tudi zapel italijansko ljudsko pesem. Koncert se je seveda nadaljeval z običajnim dodatkom in z družabnim srečanjem vseh nastopajočih s publiko.

Naslednjega dne se je zborovska revija preselila v Trbiž, v zamejskem prostoru pa se bo nadaljevala po naslednjem sporedu: 17. marca v Gorici, 5.

aprila v Trebčah, 7. aprila v Zavarhu, 12. aprila na Vrhu Svetega Mihaela, 14. aprila v Zgoniku, 19. aprila v Štandrežu, 21. aprila pa spet v Trstu. Posnetke z revije bomo lahko poslušali tudi na valovih Radia Trst A vsako sredo od 13. marca dalje ob 13.20 v okviru oddaje Zborovska glasba.

POBUDA TRŽAŠKIH VIŠJIH ŠOL

LITERARNI NATEČAJ IN KULTURNI DAN

„Okusil zgodaj sem tvoj sad, spoznanje! / Veselja dokaj strup njegov je umiril: / sem zvedel, da vest, čisto, dobro djanje / svet zaničvati se je zagovoril, / ljubezen zvesto najti, kratke sanje! / Zbežale ste, ko se je dan zazoril. / Mladost, pravičnost, učenost, device / brez dot žalvati videl sem samice.“ Kdo se ni že kdaj zamislil ob teh Prešernovih verzih? Tudi dijaki slovenskih višjih srednjih šol so se ob njih zaustavili, ko so letos sodelovali na tretjem literarnem natečaju Sklada Nade Pertot.

Prispevkov za letošnji že tretji literarni natečaj je bilo skoraj 30, kar je pravzaprav zelo visoko število, ki nedvomno vpliva Skladu novega upanja in pričanja, da je tovrstni natečaj koristen in še potreben. Odbor Sklada je zato zbral vse prispevke v priložnostno brošuro, ki bo doživela svojo predstavitev na dijaški Prešernovi proslavi v petek, 15. marca, v prostorih zgoniške telovadnice. Ob tej priložnosti bodo tudi nagrajeni najboljši prispevki.

Kateri pa je sploh namen literarnega natečaja in priložnostne brošure? Iz uvodne misli razberemo, da sta ta natečaj in brošura poklon profesorici in ravnateljici Nadi Pertot, ki bi 9. februarja letos dopolnila 75. leto starosti. Žal pa tega ni dočakala, zato se je profesorji in dijaki vsako leto spominjajo ob prazniku slovenske kulture, saj je pokojna Pertotova vse življenje z zagnanostjo in občutljivostjo do mladih spodbu-

SKLAD NADE PERTOT

FEBRUAR 2002

jala k pisanju in si prizadevala za rast slovenske šole v zamejstvu. „Naj bo s pogledom, uprim v prihodnost, ta drobni prispevek torej najprej poklon spominu pokojne profesorice Nade Pertot, obenem pa tudi dokaz nekega vrenja, prizadevanj in angažiranosti“ mladih dijakov.

Predstavitev brošure bo torej v petek v sklopu dijaške Prešernove proslave, ki nosi nekoliko izzivalno, nedvomno pa sveže geslo *Kulturni žur*. Letošnji dan slovenske kulture bo zasnovan netradicionalno, saj bodo že od jutranjih ur dalje potekale delavnice v najrazličnejših spretnostih. Na večernem programu pa bodo dijaki pokazali delo iz posameznih delavnic, kjer se bodo nedvomno izkazale mladostniška vedrina, spretnost in tudi njihova drznost!

(JC)

OBVESTILA

SKD BARKOVIJE vabi v četrtek, 14. marca, na otvoritev razstave ob mednarodnem letu gora in ob mesecu žena. Razstavljale bodo Maria Brissi (Brišček) Trani (tempera-kermike), Majda Nibrant (vezenje) in Nevia Vitez (fotografije). Umetnice bo predstavila prof. Magda Starec Tavčar. Večer bodo popestrili čelisti Glasbene matice iz razreda prof. Petra Filipčiča: Andrejka in Alenka Možina, Agnese Zotti, Emanuele Panizon. Klavirska spremljava: Paolo Biancuzzi. Začetek ob 20.30. Vhod iz ul. Bonafata 6.

NA PETO postno nedeljo, 17. marca, bo ob 16. uri v cerkvi Novega sv. Antona skupno spokorno bogoslužje in priložnost za sveto spoved. P. Janez Šamperl in p. Mirko Veršič bosta govorila na temo: *Izvir našega upanja*.

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 18. marca, na srečanje z Dragom Jančarjem. O njem in njegovem zadnjem delu *Katarina, pav in jezuit* bo spregovorila Marija Cenda. Začetek ob 20.30 v Peterlinovi dvorani, ulica Donizetti 3.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca sporoča, da je v uradu v ulici Donizetti 3 v Trstu v četrtem nadstropju vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu od 15. do 17. ure na razpo-

lago odbornik, ki bo dajal pojasnila vsem, ki bi bili pripravljeni pomagati pri njenem delu kot tudi tistim, ki bi potrebovali pomoči. Za marec je to datum 18. t.m.

ZVEZA CERKVENIH pevskih zborov iz Trsta vabi na revijo otroških in mladinskih pevskih zborov Pesem mladih 2002. Revija bo v nedeljo, 17. marca, ob 16. uri v Kulturnem domu v Trstu, ulica Petronio 4.

DAROVI

OB DVAJSETLETNICI smrti nepozabnega očeta Ludvika Levaka daruje hvaležna hčerka Ksenija 50 evrov za Odsek Slovenske Vincencijeve konferenca pri Sv. Ivanu v Trstu.

ZA MISIJONARJA Danila Lisjaka daruje skupina župljanov iz Mačkolj 425 evrov.

NAMESTO CVETJA na grob pok. Alda Odonija daruje skupina prijateljev iz Mačkolj za misijonarja Danila Lisjaka 190 evrov.

ČESTITKE

Naša dolgoletna pevka **Mirjana Pertot-Parovel** je danes, 14. t.m., dopolnila 70 let življenja. Cerkevni pevski zbor ter župnijska skupnost od Sv. Ivana v Trstu ji ob tem lepem jubileju voščita še mnogo let zdravja in petja v našem zboru.

Izrazom voščil se pridružuje tudi Novi glas.

NA VELIKI ČETRTEK PRI SV. JUSTU

UDELEŽIMO SE KRIZMENE MAŠE!

JOŽE KUNČIČ

Krizmena maša na Veliki četrtek v stolnici sv. Justa v Trstu bo tudi letos, kakor vsako leto, in sicer ob 10. uri. K tej maši ali somaševanju škofa z njegovimi duhovniki so vabljeni vsi duhovniki, redovniki, redovnice in verniki. Med tem somaševanjem obnovijo duhovniki javno svoje duhovniške obljube in škof blagoslovi olja, ki jih rabimo pri krstu, pri birmi, pri mašniškem posvečenju in bolniškem maziljenju.

Vtis imam, da mnogi naši verniki niti ne vedo za to somaševanje, ki je gotovo zelo važno. Zato se ga z redkimi izjemami niti ne udeležujejo. Še italijanskih vernikov pride malo. Ker somašujemo tudi slovenski duhovniki, so tudi evangelij, par prošenj za vse potrebe in darovanjska ter evharisti-

čna pesem v slovenščini. Ob koncu pridige, ki je v italijanskem jeziku, spregovori škof tudi nekaj besed v našem jeziku. Mi bi radi kaj več. Toda če nas ni, ne moremo pričakovati več. Če bomo kaj več dali, mislim se udeležiti tega somaševanja v večjem številu, bomo tudi kaj več dobili. Dobro bi bilo, če bi vsi naši duhovniki na cvetno ali oljčno nedeljo pri sv. mašah vernike spomnili na to somaševanje in jih k temu povabili.

V Ljubljani, Kopru in Mariboru ter še kje imajo duhovniki po tej maši t.i. agape. Ali ne bi bilo lepo in potrebno, da bi jo imeli tudi mi skupaj z našim škofom in italijanskimi duhovniki, s katerimi se redko srečujemo in samo bežno pozdravljamo, ker se nam vedno kam muditi?

VESTI IZ NABREŽINE

PESTRO DOGAJANJE

V zadnjem času se je v Nabrežini vrstilo kar precej prireditvev. Tako smo na zadnji mesečni konferenci slišali mlado družinsko gospo Mirjam Černic iz Števerjana. Govorila je o družini, otrocih, delu, navdušenju, uspehih in hvaležnosti Bogu ter družbi (v prvi vrsti skavtom in skupnosti Sončnica). Srečanje so obogatili dia-pozitivi, ki so podali oris otroškega doživljanja, ter razgovor o trdih problemih in sodelovanju.

V nedeljo, 3. marca, je bila domača župnijska dvorana veliko premajhna za Prešernovo proslavo. Spored so oblikovali otroci naših šol s petjem in recitacijami ter domači mešani zbor Igo Gruden. Slavnostni govor je imela devinsko-nabrežinska podžupanja prof. Marija Škerk Kosmina.

Tako velike razstave, kot je bila tista o 50-letnici Slovenske zamejske skavtske organizacije, v naši dvorani nismo še imeli. Seveda 50-letnica SZSO res

ni majhna stvar. Na ogled so bili fotografski posnetki in slike s prizori taborjenja, petja, pohodov, jamborejev in srečanj, ki so bila tudi v tujini. Poleg tega pa še razni izdelki, nagrade, diplome in zastavice. Postavitelj so se seveda spomnili tudi začetnikov skavtizma pri nas: msgr. Jožeta Prešerna, msgr. Lojzeta Zupančiča in prof. Ivana Teuerschuha. Ob tem so organizatorji razstave poskrbeli tudi za darove: pesmarice, revijo *Jambor* in modre majčke.

V nedeljo, 10. marca, pa smo se, vedno v župnijski dvorani, duhovniki srečali s skavti in razpravljali o prihodnosti in sodelovanju med različnimi župnijami. Isti dan so pred cerkvijo skavtinje prodajale velikonočne čokoladne pirhe v okviru pobude proti rakastim bolehnem.

Bliža se tudi verska tridnevica, ki bo potekala od 22. do 24. marca. Mladi pater Mari bo delil "božjo hrano" vsem.

BB

13. 3. 1992 - 13. 3. 2002

Pred desetimi leti je odšel po plačilo h Gospodu

MSGR. DR. JOŽE PREŠEREN

Spomnili se ga bomo v nedeljo, 17. marca, pri maši ob 8. uri pri Novem sv. Antonu v Trstu.

SLOVENSKA ŽUPNIJSKA SKUPNOST IN CERKVENI PEVSKI ZBOR NOVEGA SV. ANTONA, MARIJINA DRUŽBA MARIJE MILOSTIJE, SKAVTINJE IN SKAVTI TER PRIJATELJI IN UČENCI

Trst, 13. marca 2002

VOLITVE V OLJKI BODO V SOBOTO, 6. APRILA

PRAZNIK SLOVENSKE KULTURE V TRŽIČU

PRED DOKONČNO IZBIRO

V tednih po Veliki noči bo povsem jasno, kdo se bo v občini Gorica potegoval za mesto prvega občana. V soboto, 6. aprila, bo prišlo do primarnih volitev v Oljki za izbiro županskega kandidata. Veljaki leve sredine so sprejeli pobudo revije Isonzo-Soča, ki je predlagala tako demokratično obliko izbire (do katere je prišlo že lani na upravnih volitvah v Trziču), potem ko je postalo jasno, da si krajevni politični predstavniki na nešteti sejah in z nejasnimi stališči ne bodo kar tako kmalu edini.

Koalicija Marjetice je s tem v zvezi že pred dvema tednoma povedala, da je za svojega kandidata soglasno izbrala podpredsednika goriške pokrajine, Vittoria Brancatija, predstavnika Ljudske stranke in izkušnega upravitelja, ki ima lepe možnosti za uspeh. V prejšnjih

dneh pa je prišlo na dan ime, s katerim se predstavlja levica (Levi demokrati, Socialisti, Komunisti, Republikanci in Liberalci brez SKP, ki se aprilskih "volitev" ne bo udeležila). Protikandidat Marjetice v levi sredini bo 44-letni profesor na videmski univerzi Claudio Cresati, ki je že deloval med liberalci in je bil tudi predsednik konzorcija, ki se ukvarja s problematikami univerze v Gorici.

Marsikdo je ostal nad izbiro presenečen, saj si je s strani leve pričakoval šibkega kandidata, izhajajoč iz dejstva, da v Gorici zmaga predvsem "sredinski" človek, torej ime, ki bi izhajalo iz vrst Marjetice. V resnici pa se v danih pogojih in z nelevičarskim imenom, ki ga predlaga levica, pričakuje zanimivo soočanje med precej različnimi in kvalitetnimi kandidatom.

V zelo kratkem času bo tudi potrjeno, kdo bo županski kandidat vladajoče desnice, ki je bila v zadnjih mesecih precej ozadju pozornosti krajevnih časopisov. Po vsej verjetnosti se bo za nasledstvo Valentiju potegoval dosedanji načelnik svetovalske skupine FI v občinskem svetu, sicer pa bivši predstavnik Krščanske demokracije Maurizio Tripani, ki uživa največ ugleda med kandidati. Skoraj gotovo je tudi, da se bo desna sredina predstavila posamično po strankah in ne s skupno listo, skoraj gotovo bo desnico podprla tudi Severna liga.

Ob še nepotrjenih novicah, ki prihajajo iz obeh grupacij bipolarnega sistema, pa razpolagamo tudi z nekaterimi gotovimi imeni županskih kandidatov, ki bodo prepričali desni ali -zakaj ne? - levi sredini zmago 26. maja in omogočili balotažo, do katere bo prišlo dva tedna kasneje, ter takrat predstavljali jeziček na tehtnici.

Ob listah MSI-ju in Novi krščanski demokraciji velja spregovoriti predvsem o občanski listi, ki je nastala okoli bivšega goriškega župana Scarana in ki si veliko obeta od volilne preizkušnje. Zelo možno je, da bo Scarano odglodal nekaj točk predvsem desnici, ni pa izključeno, da lahko predstavlja antagonist za sredinske grupacije tako desne kot tudi leve sredine.

Ko bodo imena kandidatov za novega goriškega župana jasna, se bomo lahko spuščali v razne analize o tem, kdo ima v danih pogojih največ možnosti za uspeh. Vse sondaže, ki jih nedobro definirane organizacije ponujajo v zadnjih tednih, so namreč precej tvegane.

Ni nobena skrivnost, da je favorit za novega goriškega župana predstavnik desnice, obenem pa je treba tudi poudariti, da vlada okoli druge Valentijeve uprave precej nelagodja, ter spomniti na epohalne spremembe, ki čakajo naše mesto v prihodnjem petletju; vsem je jasno, da je goriška desna sredina povsem neprimerna in nepripravljena na soočanje in načrtovanje skupnega prostora s predstavniki obmejnega prostora.

Zato bo volilna kampanja še kako zanimiva in pomembna.

V PREŠERNOVEM IMENU

ANDREJ ČERNIC

Prešernova Zdravljica je v sredo, 27. februarja, odmevala v trziškem občinskem gledališču na proslavi ob dnevu slovenske kulture: s pozivom na prijazno sožitje in ne na sovražno sosedstvo se je njena aktualnost pokazala tudi v Trziču, kjer še danes živi močna skupnost naših rojakov. Pomembnost in veljavnost slovenske himne je v svojem nagovoru odlično izpostavil slavnostni govornik, pisatelj in režiser Janez Povše.

Društvo Tržič, organizator Prešernove proslave za Slovence v Laškem, je večer posvetilo Doberdobu. V ta namen so prireditelji povabili MoPZ Jezero pod vodstvom Marija Pavlice in MePZ Hrast pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča. Večer so sooblikovali še gledališka igralka Nikla Panizon z odlomki iz Prešernovih poezij in Vrančevega romana *Doberdob*, tržaška folklorna skupina Stu ledi in tamburaški ansambel iz Boljunca. Celoten večer je potekal v slovenščini in italijanščini. Pomen večkulturnosti je v uradnem pozdravu izpostavil tudi trziški župan Pizzolitto. Pozdravil je skorajšnje brisanje geografske meje med Slovenijo in Italijo in utrditev vzornega sožitja. Poleg tega je povedal, da se že uresničuje ideja o gradnji novega šolskega središča v Romjanu za Slovence v Laškem.

Večer je odprla gledališka igralka Nikla Panizon z verzji Prešernove *Vrbe*. Po občuteni podanem sonetu o Prešernovi domači vasi je na oder stopil doberdobski zbor Jezero pod vodstvom Marija Pavlice. Najprej je zapel Mihelčičevo *Jutro na Krasu*, nato Kosovelovo *Kraško jesen*, ki jo je uglasbil Vinko Vodopivec. Zaključna pesem pa je bila domoljubna *Morje Adrijansko*.

Glavno besedo je po tem prevzel slavnostni govornik Janez Povše. Po uvodni zahvali organizatorjem je najprej podčr-

tal večnost Prešernove dediščine. Dejal je, da je Prešernovo sporočilo "...Vsako leto živo na nov način, kot se pač spreminja življenje, ki nas vodi skozi postaje časa..." Nato je poudaril izredno pomembno vlogo, ki jo je v Prešernovih poezijah odigrala ljubezen: "...Pesnik, ki mu življenje ni prizanašalo, je namreč pisal o ljubezni. O ljubezni do srečne družine, ki mu ni bila usojena. O ljubezni do bližnjega, ki mora biti glasnejša od vsakega sovraštva. O ljubezni do svojega naroda in istočasno do drugih narodov..." Ob primerih sovraštva, stisk in nasilja, ki danes prevevajo ves svet, je govornik utemeljeval aktualnost Prešernovih verzov in zaključil z optimistično vzpodbudo: "...Zato, dragi prijatelji, daj-

Doberdob je bil prvič omenjen že leta 1179. Neizbrisno sled so v Doberdobu pustile grozote prve svetovne vojne, med katero je bila celotna vas porušena in je bilo v letu 1915 v enem dnevu nanjo izstreljenih več kot 50 tisoč granat. Težki časi so se za kraško vasico nadaljevali tudi po 1. svetovni vojni z nastopom fašistične strahovlade. Zato se je po govornikovih besedah Doberdob v zgodovino "zapisal kot primer neustavljive želje po razumevanju z vsemi, želje po odpravi vsakršnega nasilja in vsakršne nestrpnosti. Doberdob je tudi dandanes še kako prijeten in prisrčen kraj, obeležen s tisto zlahtno notranjo različnostjo, ki pomeni enakovrednost in sožitje številnih misli in pogledov..." Povše

FOTO BUMBARA

mo, gradimo zares ta svet solidarnosti in razumevanja, gradimo ga v dobro vseh nas in tudi v dobro vseh drugih! Gradimo ga danes, jutri, vsak dan in vse dni! Gradimo ga vedno in ne zamudimo niti trenutka! Ne zamudimo naše rešitve..." Drugi del govora je Povše namenil Doberdobu. Ob misli, da "Zgodba Doberdoba se čudovito zliiva v izpoved in oporoko našega največjega pesnika..." je goriški pisatelj na kratko obnovil zgodovino vasi, znane po slavnem romanu Prežihovega Vranca.

je svoj poseg sklenil z voščilom, "da bi namreč vsi skupaj še poglabljali svoja prizadevanja za sožitje med vsemi, za sožitje vedno in povsod, v vsakem trenutku. Da bi vedno globlje prepoznavali kulturo srca, ki je biser med vsemi kulturami." Vsak posameznik in vsak narod posebej naj zato, v sozvočju s Prešernovo Zdravljico, najde svoj prijetni prostor pod nebom.

Ob spremljavi Tamburaškega ansambla iz Boljunca se je nato predstavila tržaška folklorna skupina Stu ledi s sklopom Belokranjskih plesov. Tamburaški ansambel je zaigral še venec slovenskih ljudskih pesmi.

Tudi drugi del večera je uvedla gledališka igralka Nikla Panizon. Občinstvu je predstavila dva Prešernova soneta in v italijanščini odlomek romana Prežihovega Vranca *Doberdob*. Na oder je tako stopil še drugi doberdobski zbor, MePZ Hrast pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča. Pevci so najprej predstavili *Rdeč zaton* Ubalda Vrabca. S Kosovelovo *Balado*, ki jo je uglasbil Štefan Mauri, se je zbor spomnil domačega Krasa. Poslovilna pesem, beneška ljudska *Preuozke so stezice* v Lavrenčičevi priredbi, pa je zadobil poseben pomen: pevci so jo namreč posvetili spomenu komaj preminulega beneškega Čedermaca msgr. Paskvala Gujana.

Trziški večer se je tako nagnil h koncu. Sklepni pozdrav rojakom iz Laškega sta podala oba doberdobska zbora. V skupni zasedbi sta pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča zapela Vrabčovo Zdravljico. Pevce sta na harmoniko spremljala Goran Ruzier in Mirko Ferlan, ki je, posebej za to priložnost, spremljavo za dve harmoniki sam priredil.

IN MEMORIAM

G. STANKO ŽERJAL

Tiho je živel med nami, bil je najstarejši duhovnik v naši sredi, duhovit in prodoren, zelo bister, študiran, načitan in tudi oster, če je hotel imeti svoj prav, predvsem pa spoštljiv in prijazen, pobožen in evangeliju zavezan, pravi primorski duhovnik. Prav tako tiho je tudi odšel.

G. Stanko Žerjal je umrl v noči med četrtkom in petkom. Na Božjo njivo smo ga pospremili v soboto, 9. t.m. Pogrebno mašo za pokojnika je ob somiševanju več kot štiridesetih duhovnikov z obeh strani meje daroval goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, ki je imel izjemno tople besede zanj, saj je o pokojnem duhovniku dejal, da je bil navidez trdega značaja, a mehkega in čutečega srca. Msgr. De Antoni je tudi povedal, da ga je rad obiskoval v Domu duhovnikov v Gorici, kjer je zadnje čase pokojni g. Stanko živel. Z njim se je pogovarjal. Nadškof je pretresljivo dejal, da je v njem videl podobo lastnega očeta. Pokojnemu gospodu se je zahvalil za vse dobro, kar je storil med nami, in nas vse priporočil Bogu, ki je njegov dober Plačnik, in Materi Božji v molitev. Pokojnemu g. Stanku se je v imenu slovenskih duhovnikov, vernikov in drugih sobratov med mašo zahvalil msgr. Oskar Simičič. Velika množica vernikov je najboljši dokaz, da je bil pokojnik cenjen in priljubljen v naši sredi. Iz goriške stolnice se je vil dolg spoved na goriško pokopališče, kjer g. Stanko čaka vstajenje.

Pokojni Stanko Žerjal se je rodil 14. junija 1910 na Brjah v Vipavski dolini, stopil je v slovit goriško semenišče, a je bil l. 1931 prisiljen oditi v Ljubljano, kjer je končal študij teologije. V duhovnika je bil posvečen 7. julija 1935 v Ljubljani. Postal je kaplan v Škocjanu pri Mokronogu in to do leta 1938, ko je odšel za župnijskega upravitelja na Kal nad Kanalom, kjer je ostal do l. 1943, ko je postal hišni duhovnik v sirotišču Contavalle v Gorici. Po vojni je bil najprej kaplan v Vilešu in Fossalonu pri Gradežu, nato upravitelj župnije v Vrtojbi do marca 1947. Poučeval je v slovenskih šolah, in to do leta 1956, ko je postal župnijski upravitelj v Gabrjah in Sovodnjah vse do leta 1970, ko je postal župnik v Šempolaju na Krasu, kjer se je tudi upokojil leta 1981. Od takrat je živel v Gorici.

Z odhodom g. Stanka Žerjala tudi naš tednik ostaja brez cenjenega sodelavca. G. Žerjala in njegovo legendarno kolo, s katerim se je do zadnjega prevažal, bomo vsi pogrešali. Bog naj mu povrne za vse dobro, ki ga je storil!

O IZVAJANJU ZAKONA 38

KONZULTI POZIVATA OBLASTI

Na Goriškem se vrstijo razne akcije naših političnih predstavnikov, ki si prizadevajo, da bi bil zaščitni zakon za slovensko jezikovno manjšino št. 38 iz leta 2001 uresničen v posameznih členih. Dejstvo je namreč, da se omenjena zakonska določila po dobrem letu še vedno ne izvajajo.

Tako je predsednik Konzulte za probleme mestne entitete manjšine Damjan Paulin uradno pozval predsednika deželne odbora Renza Tonda, deželno odbornico za kulturo Alessandro Guerra, deželnega odbornika za finance in imovino Piera Arduinija, goriškega prefekta Camilla Andreano, goriškega župana Gaetana Valentija in goriško pokrajinsko zakladno ravnateljstvo, naj sporočijo omenjeni konzulti, kakšno je stanje dogovorov med deželo in finančnim ministrstvom glede poslojja nekdanjega Trgovskega doma, ki bi moral biti (po 19. členu zakona 38) na razpolago slovenskim društvom in ustanovam.

Prav tako je tudi predsednica Pokrajinske konzulte za slovensko skupnost goriške pokrajine Bernardka Radetič pisala predsedniku republike, predsedniku ministrskega sveta, parlamentarcem goriškega okrožja, predsedniku deželne vlade F-Jk, načelnikom skupin v deželni svet F-Jk in v vednost predsedniku goriške pokrajine. V pismu pravi, da omenjena konzulta soglasno pričakuje takojšnje izvajanje zakona za zaščito slovenske manjšine. Zato spodbuja, naj poskrbijo za takojšnjo odobritev vseh izvršilnih norm omenjenega zakona ter enotnega besedila veljavnih določil, ki zadevajo našo manjšino; poziva ministrski svet k imenovanju članov paritetnega odbora; poziva deželni odbor k imenovanju članov paritetnega odbora (to je pred nekaj dnevi bilo storjeno; gl. str. 1).

PREJELI SMO

O KABARETU

Ko je Izvestje v tiskani prišlo na dan, smo v odboru začeli razmišljati, v kateri obliki bi ga lahko predstavili. Publikacijo smo želeli približati čimširšemu krogu ljudi, še posebno bivšim dijakom ter upokojenemu učnemu in neučnemu osebju. Pomislili smo na organizacijo večera, ki bi vključevala še koncert ali drugo predstavo, in ker smo pod streho spravili velik zalogaj, smo se odločili še za skupno družabnost, ki bi nam nudila možnost za srečanje in klepet.

V odboru smo izbrali kabaretni program, ki je naključno že bil v programu Kulturnega doma. O predstavi so pozitivno pisali številni mediji. Naj navedemo samo nekaj mnenj:

"Večer sprostitve in smeha" (Slovenske novice), "Duhovita, sočna predstava" (Radio Koper in VAL 202), "Takšnih kabaretnih predstav na naših odrih ni prav veliko" (Primorske novice), "Buh ustvare in pokvare je prijeten splet dovtipov in krajskih skečev, ki se presnavljajo v obtožbo zoper krivičen red" (Primorski dnevnik), "Buh ustvare in pokvare je naslov gledališke

komedije, ki jo je prejšnji mesec z ovacijami pospremlilo občinstvo v izolskem kulturnem domu in je doživela že tri razprodane predstave" (Delo), "Za vse, ki ljubijo zlahtno ironijo in satiro, je Buh ustvare in pokvare izredna priložnost" (Radio Trst A). Mnenja je objavil Primorski dnevnik, v četrtek, 17. januarja 2002.

Res nismo pričakovali, da bodo nekateri goriški gledalci v omenjeni predstavi zasledili "smešenje in sramotenje sestavin krščanske vere... in sramotenje korenin našega naroda in naše kulture". Odbor Sindikata obžaluje, da niso vsi udeleženci petkove predstave doživeli prijetnega in sproščenega večera. Ob tem ugotavlja, da je pač pri vsaki izbiri težko vse zadovoljiti in vsakemu gledalcu prepušča svobodo, da si o predstavi "Buh ustvare in pokvare" ustvari in obdrži svoje mnenje.

ODBOR SINDIKATA SLOVENSKE SOLE - TAJNIŠTVO GORICA

Žalostno je vsekakor, da se na neki s šolo povezani prireditvi slišijo čudne in prostaške besede, ki gotovo niso v čast naši kulturi. (URED.)

HVALEŽEN SPOMIN NA S. MIRJAM

"Lačen sem bil in ste mi dali jesti. Žejen sem bil in ste mi dali piti. Bolan sem bil in ste me obiskovali."

Prav to bi lahko rekli o sestri Mirjam, saj sem sama to na lastni koži doživela.

Po izgubi prvega otroka so zdravniki ugotovili zame in za moža precej trdo dejstvo, in sicer da bom morebitno nosečnost morala v celoti "preležati" v postelji. Precej hudo je bilo, kajti živila sva sama. Poleg tega pa sva se morala se ukvarjati z gostinskimi obratom, s katerim sva se preživljala. V trenutku, ko sva bila torej postavljena pred nujno, da nama kdo pomaga, kajti pričakovala sem otroka, in po raznih odklonilnih odzivih na najine prošnje za pomoč, ki sva jo potrebovala, sva se obrnila na častite Sestre. Upala sva, da me bodo le-te sprejele v svojo hišo, ki je bila leta 1967 še "Sirotišče". In res pri njih moja prošnja ni padla na nerodovtina tla. Šolske sestre so mi nudile sobico s posteljo in omaro, prav nad kapelico. Zgodilo se je, da je bila prav s. Mirjam poverjena oseba, ki mi je stregla in mi vsak dan stala ob strani. Po marsikateri neprespani noči - zelo me je bilo namreč strah - sem komaj čakala, kdaj se bo prikazala na vratih. Soba je takrat zazrla v tiste žive pomirjajoče oči, ki so me z veliko skrbjo in ljubeznijo gledale. Prav lahko rečem, da sva tega našega otročka obe pričakovali z enako skrbjo. 2. decembra se je moje domovanje v "Sirotišču" končalo. Dobili smo krepkega fantka. Veliko mi je pomenila vrtnica iz domačega vrta, ki mi jo je ob tej priložnosti s. Mirjam prinesla v bolnišnico. 16. decembra smo oz. so našega malčka krstili na Placuti, saj se obreda zaradi slabosti nisem mogla udeležiti. Dojenčkova duhovna mama, s. Mirjam, pa je bila tam! S seboj je pripeljala vse otroke, ki so takrat živeli v sirotišču. To so nepozabni trenutki!

Od takrat je minilo že 34 let. Kljub temu pa me je vsakič, ko sva se srečali, s. Mirjam vprašala po "svojem sinku", ki je medtem postal že zrel mož in očka. Z vsa pravico si ga je delno lastila in zanj vedno prosila božjega blagoslova.

Večkrat sva se s s. Mirjam ob življenjskih dogodivščinah in prilikah prešerno zasmeli. Njeno dobroto, njeno odločnost, njeno skromnost in ne nazadnje njen lepi ter prešerni nasmeh prav iskreno pogrešam. Božja pota niso naša pota! Tudi božji načrti so nam neznani! Brez dvoma pa je v meni s. Mirjam zapustila veliko praznino, ona, ki se je ob vsakem srečanju hitro poslovila s stavkom: "Mudi se mi, čakajo me!" Tolaži me dejstvo, da uživa sedaj pri Bogu zaslužen plačilo za vse dobrote, ki smo jih od pokojne prejeli mali skozi vsa leta. Upam, da nas v duhu ne bo pozabila in da bo še naprej vztrajno in potrpežljivo molila za nas. Moja zahvala njej pa naj bo ta, da bom Boga in nebeško Mater prosila, naj nam naklonita milost novih duhovnih in redovnih poklicev... Morda bo med njimi tudi kakšna s. Mirjam!

AF

POKLON DUHOVNIKU, GLASBENIKU IN PROSVETNEMU DELAVCU

IVA KORŠIČ

Prosvetno društvo Podgora je želelo pod farnim zvonom se pokloniti g. prof. Mirku Fileju ob štirideseti obletnici njegove smrti (28. 10. 1912 - 10. 6. 1962), ki jo bosta KCLB in ZSKP slovesno proslavila v letošnjem juniju. Člani podgorskega društva so si omislili nekakšno akademijo, ki bi spominjala na vse tiste kulturne bisere, pri katerih je prof. Filej v svojem, žal, prekratnem življenju razdal svoje ustvarjalne moči. V polno zasedeni župnijski cerkvi ob prisotnosti vidnih osebnosti, med katerimi naj omenimo predstavnika pokrajine Vittoria Brancatija, števerjanskega župana Hadrijana Corsija in škofovega vikarja msgr. Oskarja Simčiča, je potekala Filejeva proslava, sicer nekoliko prenasršena s pevskimi, recitacijskimi in govornimi izrezi, saj je prireditev trajala skoraj tri ure.

Profesorju Fileju bomo goriški Slovenci zmeraj dolžniki, saj je v svojem enajstletnem bivanju v našem mestu postal duša glasbenega, društvenega in organizacijskega dogajanja. Prevretel je cerkveno in kulturno prosvetno dejavnost in vanjo uvedel marsikatero novost; spomnimo se le na Cecilijanko in božični koncert na Štefanovo v goriški stolnici. Izredno navdušeno je sodeloval kot predsednik odbora Katoliškega doma pri zamisli in gradnji nove dvorane. Njegova pobuda je bila ustanovitev Zveze slovenske katoliške prosvete; bil je celo soustanovitelj športnega društva Olympja. O njegovih polni življenjski poti, njegovem dušnopastirskem razdajanju in vsestranskem prosvetnem delovanju so spregovorili kar štirje govorniki. Joško Kragelj je os-

FOTO BUMBACA

vetlil njegov lik duhovnika, rekoč, da je povsem uresničil Gregorčičevo geslo *Ne kar mora, kar more, to mož je storiti dolžan!* Martin Kranner je spregovoril o njegovem navdušenju za mladino in šport, Anka Černič je jedrnatno podala njegovo živahno kulturno delovanje, Mirko Špacapan pa je spomnil na njegovo zelo bogato glasbeno pot. Iz njihovih besed se je izrisala čudovita Filejeva osebnost, v kateri so se harmonično spajali dušnopastirsko poslanstvo, velika ljubezen do glasbe in lepega petja ter skrb za mladi rod in odprto srce, ki se je znalo z nasmejanim licem obračati do vsakogar.

Domača likovnica Albina Pintar je predstavila Filejev portret in nakazala težave, na katere je naletela pri njegovi izdelavi. Vanj je vrisala tudi pročelje Katoliškega doma, lipo, zbor pevcov s pevovodjo in notni zapis Filejeve pesmi *Vera, upanje in ljubezen*, ki naj bi simbolično prikazali njegovo duhovno in kulturno zapuščino.

Glasbeni del programa, ki je obsegal Filejeve skladbe, so izoblikovali Otroški pevski zbor

Podgora pod vodstvom Katje Bandelli, Orffova skupina in otroci OŠ Dobrovo, ki so pod vodstvom učiteljice Valentine Bevcar Stanič zaigrali štiri skladbe, in zrecitali pet pesmi pesnika iz Medane, Alojza Gradnika, sorojaka prof. Fileja. Recitacije je pripravila učiteljica Branka Gorjup. Za otroki so se zvrstili moška pevka skupina Akord s tremi pesmimi, med katerimi je bila tudi znana *Nekje v gorah*, in MePz Podgora, s priložnostno solistko Nadjo Fabris, s petimi cerkvenimi skladbami. Oba glasbena sestava je vodil dr. Mirko Špacapan. Poslušalce je za trenutek popeljal v daljna šestdeseta leta Mali tamburaški orkester iz Števerjana, ki je zaigral venček priložnostnih pesmi. Proslavo je sklenil MePZ Francišek Borgija Sedej iz Števerjana, ki je pod taktirko Vladimirja Čadeža zapel tri evharistične pesmi. Ob koncu je Sabina Antonij, predsednica PD Podgora, ki je povezovala program, podelila v spomin dirigentom in govornikom fotografijo novega Filejevega portreta.

DEVETA SKUPŠČINA NA POKRAJINI

PROTOKOL O SODELOVANJU

FOTO BUMBACA

S predajo predsedstva Protokola o sodelovanju, nekdanje Čezmejne zaveze o sodelovanju med Gorico in Novo Gorico in goriške regije na obeh straneh državne meje, iz rok dosedanjega predsednika, novogoriškega župana Črtomirja Špacapana, v roke goriškega župana Gaetana Valentija se je v soboto, 9. t.m., na sedežu goriške pokrajinske uprave zaključila 9. skupščina Protokola o sodelovanju. Najpomembnejša stvar sobotne skupščine je gotovo dejstvo, da je to ustanovo preko-mejne sodelovanja med Gorico in širše med Slovenijo in deželo F-Jk priznala tudi Slovenija. Prav zato je na skupščino prišel tudi državni sekretar za

nanjega ministrstva RS dr. Iztok Simoniti; spremljala sta ga državni podsekretar na zunanjem ministrstvu Jože Šušmelj in državni podsekretar Ministrstva za delo, družino in socialo Sašo Sedmak. Dr. Simoniti, ki je tudi v.d. direktorja Urada za Slovenijo v zamejstvu in po svetu, je v svojem nagovoru podčrtal, da si RS prizadeva za vse oblike sodelovanja in se pripravljala na vstop v EU. Izpostavil je tudi vlogo narodnih manjšin, ki "kažejo na raven odnosov med državama. Tudi zato pričakujem, da bo v kratkem začel v Italiji delovati paritetni odbor in bo tako udejanjanje zaščitnega zakona za slovensko manjšino končno steklo!"

TEČAJ TELESNE ZAZNAVE IN GOVORICE

Tečaj je namenjen odraslim, ki želijo spoznavati sebe in odnos do drugih. Usmerjen je v iskanje zaznav o sebi in telesne govornice brez ustnega sporočanja. Z uporabo malega orodja in ob glasbeni spremljavi udeleženci doživljajo čustvene vzgibe, kar omogoča dostop do globljega zavedanja in vzpostavljanja odnosov z drugimi. Fazam prostega gibanja sledijo besedne izmenjave v skupini.

Tečaj bo v Baletni sobi Kulturnega doma v Gorici v soboto, 6. aprila, in nedeljo, 7. aprila. Po mesecu dni bo sledilo srečanje s preverjanjem tistega, kar bo dozorelo po tečaju. Za izvedbo tečaja je potrebno, da se vpiše najmanj 15 in največ 20 udeleženk in udeležencev. Rok za prijave traja do 25. t.m.

Ostale informacije posreduje odgovorni za tečaj prof. Aldo Rupel (tel. 0481 81827).

IZLET V BRATISLAVO

Župnija sv. Mavra in Silvestra v Pevni prireja izlet v Bratislavo (Slovaško) od ponedeljka, 22., do srede, 24. aprila. Cena izleta znaša 145 evrov. Vpise prejema župnik Vojko Makuc (tel. 0481 81096) vsak večer po 19. uri. Ob vpisu naj vsakdo prinese fotokopijo osebne izkaznice (oba obzorca) za skupni potni list. Prostih je še nekaj mest. Pohitite!

OBVESTILA

SKRD JADRO vabi na predavanje Marka Pogačnika: Umetnost zdravljenja zemlje oz. zdravljenje vojne rane v podzavesti Krasa. Predavanje bo v občinski sejni dvorani v Ronkah v soboto, 16. t.m., ob 20.30.

GALERIJA ARS - KC Lojze Bratuž: Anton Mihelič, spominska razstava ob 20-letnici umetniške smrti. Razstava je odprta do 20. marca vsak torek in petek od 17. do 19. ure ter ob prireditvah v KC Lojze Bratuž.

ROMANJE - IZLET v Umbrijo od 25. do 28. aprila z župnijo Standrež; je še nekaj razpoložljivih mest. Vpisovanje: tel. 0481 21849.

CROSSROADS. Trideset mladih bo v Kulturnem domu v Gorici v ned., 17. t.m., ob 17. uri prikazalo, kar je ustvarilo na dnevni Mednarodni gledališki delavnici Alpe Jadran.

V soboto, 16. marca, ob 19. uri bo imel v cerkvi sv. Ivana v Gorici večerno mašo torontski nadškof kard. **ALOJZIJ AMBROŽIČ**, ki bo nato v nedeljo srečal mladino v pripravi na Svetovni dan mladih v Torontu. Slovenske vernike iz mesta in okolice vabimo, da se tega sobotnega bogoslužja v lepem številu udeležijo.

DAROVI

ZA MISIJONARJA Danila Lisjaka: N.N. 50,00; N.N. 100,00; v spomin na dobro šolsko sestro

Mirjam, družina Milocco 50,00; N.N. 150,00; skupina znancev 500,00 E.

ZA SKLAD Mitja Čuk: v spomin na plemenito srce ge. Cilke Kovač Vera in Janko Ban 50,00 E.

ZA ZAVOD sv. Družine: v spomin na drago s. Mirjam in na dragega očeta Darka Gorjana daruje Klara z družino 100,00 E.

ZA CERKEV v Rupi: ga. Cotič 10,00; Bogdan Rutar 30,00; Anna Forchiassin Gorkič 10,00, ista za pomočnika 5,00; Darko Durcik 200,00 E.

ZA CERKEV na Peči: Anica Kovic Malič namesto cvetja na grob sestrične šolske sestre Mirjam 25,00; dužina Juren ob poroki Mitje in Katerine 100,00 ter za Kotalkarsko društvo Vipava 100,00 E.

ČESTITKE

V sredo, 6. marca 2002, je na univerzi v Ljubljani uspešno zaključila študij fizioterapije naša **Tanja Kovic**. Ob tako pomembnem trenutku se z njo veselijo in ji čestitajo tata in mama ter brat in sestra z družinama.

Aktivni sodelavki PD Rupa-Peč in dirigentki domačega otroškega pevskega zbora **Tanji Kovic** iskreno čestitamo za uspešno opravljeno študijsko pot.

Z mlado Tanjo in njeno družino se veseli tudi uredništvo našega lista. Čestitamo!

ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV TRST, GORICA, VIDEM
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE GORICA
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV TRST

PRIMORSKA POJE 2002

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
nedelja, 17. marca 2002, ob 17. uri

NASTOPAJO: Dekliški pevski zbor Mavrica, Postojna
zbiorovodja: Jelka Bajec

Dekliška pevka skupina Valentin Vodnik, Dolina
zbiorovodja: Tatjana Jercog

Vokalna skupina Vinika, Brda
zbiorovodja: Franka Žgavec

Moški pevski zbor Valentin Vodnik, Dolina
zbiorovodja: Anastasia Purič

Mešani pevski zbor Maestral-Tomos, Koper
zbiorovodja: Maja Cetin

Mešani pevski zbor Obal'ca, Koper
zbiorovodja: Maja Cilenšek

ŠPANSKI ŠTUDENTJE TUDI NA JEREMITIŠČU

VELIKO NAVDUŠENJE NAD SLOVENSКИM ŽIVLJEM

Prejšnji teden se je kot gost dijakov četrtega razreda znanstvenega liceja France Prešeren iz Trsta mudila v zamejstvu, v spremstvu prof. Lucinia De Prada in Pedra Luisa Arpona, skupina 30 dijakov iz liceja Matteo Sagasta iz Longrona v Španiji. S tem so vrnili obisk, ki so ga slovenski dijaki imeli lansko leto v Španiji v okviru evropskega načrta *Prostovoljno delo*, ki sta ga vodila prof. Maja Lapornik in Danilo Baša. Onadva sta tudi zasnovala celoten program obiska španske šole pri nas. Dijake so pod svojo streho sprejele družine slovenskih vrstnikov. Mladi Španci so si ogledali Trst in kraške naravne ter kulturne zanimivosti, potem pa so se podali v bližnjo Slovenijo. V sredo, 27. februarja, so prišli v Gorico in se srečali z vrstniki liceja P. Trubar-S. Gregorčič. Zvečer so jim po posredovanju prof. Vande Srebotnjak, ki poučuje na liceju Gregorčič, Jeremitarji s pomočjo staršev goriških go-

stujočih dijakov, ki obiskujejo omenjeni licej (tem se za pomoč toplo zahvaljuje prof. Srebotnjakova) pripravili večerjo in družabno srečanje na Zornovi domačiji. Prijeten večer, na katerem so bili tudi predstavniki goriških višjih šol in tržaški dijaki, je bil kar se da razigran.

Španski prijatelji so zjutraj obiskali licej Gregorčič, nato so si ogledali znamenitosti našega mesta. Popoldne so se odpeljali v Oglej in Gradež in slednji priromali do Jeremitišča. Tu jim je prof. Srebotnjak na kratko orisala bogato zgodovino kraja in jim v trajen spomin podarila pleteno košaro in bič, ki sta ju izdelala še zadnja tovrstna obrtnika iz Banjšic oz. Brestovice, s hudomušno razlago, da bodo v košaro spravljali svoje uspehe, bič pa bo služil profesorjem za dosego le-teh. Prof. Lucinio De Prado je označil obisk v našem zamejstvu z eno samo besedo: krasen!

IK

BENEŠKA SLOVENIJA

GORIŠKA

IZ NAŠE PRETEKLOSTI

OD GORICE DO TOLMINA

MAKS KOMAC

Pisatelj Pregelj je ta dopis objavil v *Koledarju Goriške Mohorjeve družbe* za leto 1924 - in nadaljuje: *Kdo tisto bridko pot pozna / iz sonca, in oljke, iz trt in jasmína, / mimo svetega Valentina / v žalost dolin in bridkosti lazov / ali bo znala domov? ...*

Povest in pesem nad pesem in povest pa je cesta mojega hrepenenja z Mosta čez Plave in Dolgo njivo. Povest moje ceste je večna želja in domotožje, ki ga ne teši nobena, še božja pot ne, še pesem ne. V ozke bregove se je zvila tista cesta iz Gorjanov v Brice in Kraševce... drži v oljke in jasmín ceste prijatelja Šimna in njegovoga prijatelja Kraglja z Modrejca, ki je eno sonce ljubil in je bilo sonce tisto - Homer...

Andrej Kragelj, klasični filolog in prevajalec, rodil se je 4. novembra 1853 v Modrejcah (Most na Soči) in je umrl v Gorici, 1. decembra 1900. Po osnovni šoli v rojstnem kraju je odšel v Gorico v gimnazijo (1865-73), po maturi je študiral na klasični gimnaziji v Gradcu in na Dunaju in je tu opravil izpit za profesorja ter služboval kot profesor latinščine, grščine in slovenščine na gimnaziji v Ljubljani (1879-83), v Kočevju (1883-88) in v Gorici (1888-1901) in je tukaj tudi umrl v najlepši dobi v šele 48. letu. Že kot gimnazijec je aktivno deloval pri dijaškem društvu Lipa. V času študija na Dunaju je bil član akademskega društva Slovenija. Takrat je imel tudi dve predavanji: Simon Jenko v slovenski literaturi in Dr. Lavrič in Slovenci. Kot gimnazijski profesor je dopisoval v Ljubljanski Zvon in je poročal o spisih Simona Rutarja (1882), V. Jagiča (1884), L. Stepinška (1884) in F. Miklošiča (1884) in o učnih knjigah za latinščino. Objavil je tudi pripovedke Tolminskega. Bolj znan je pa po prevajanju Homerjevih del v lepo slovenščino. To sta knjigi *Odiseja*, - povest slovenski mladini - prosto po Homerju, in *Iliada*. Za oba prevoda se lahko reče, da sta klasična in v lepi slovenščini, za kar so mu bili dijaki zelo hvaležni. Knjigi sta ocenila A. Funtek (LZ 1894) in A. Aškerc (LZ 1901).

Kragelj je bil pri delu vedno zaveden slovenski domoljub in posebno naklonjen mladini. Politično je bil pristaš dr. A. Gregorčiča - toda napreden liberalec in Mahničev nasprotnik, svojim učencem pa je svetoval: "Bodite naprednjaki, bodite konservativci, ali nikdar ne pozabite, da ste Slovenci." V prijateljskih stikih je bil s S. Rutarjem (na sliki) - bila sta tudi sošolca - in s S. Gregorčičem, ki mu je bil eden najboljših prijateljev, in mu je spesnil: Prijatelj Andreju Kraglju, osmrtnico Homeridu in grobni napis. Pregelj ga je lepo opisal v črticah. *To je moje ceste pesem* (Izbrano delo VII.) in v Gospod profesor Andrej. Spomenik na grobu pri Sv. Mavru je župnik Fr. Govekar preložil pod zvonik, kjer je prilonjen na zvonik z ostalimi spo-

meniki duhovnikov, in dostavil emajlirano sliko. Kragelj se je podpisoval A.K., an. And.K., K.

Filip Jakob Kofol - ta zaslužni mož je preveč pozabljen. Njegov življenjepis je bil popisani v Slovenskih večernicah za leto 1878 na Pečinah, kjer so mu postavili spomenik. Rodil se je 4. maja 1820 na Tolminskih Pečinah, kjer je opravil osnovno šolo. V Gorici je doštudiral gimnazijo in licej, nakar je stopil v semenišče in je bil leta 1845 posvečen. Nekaj let je služboval kot kaplan v Ročnju in Volčah in vikar v Batujah, kjer je bil imenovan za župnika. Odšel je od tod v Pariz in stopil v noviciat očetov lazaristov z namenom, da postane misijonar. Bivanje v Parizu opisuje takole: "Bivanje v tem svetovnem mestu mi je donášalo zdaj vesele, zdaj žalostne ure, kakor se godi vsem smrtnikom. Moji predstojniki so prav prizanesljivo z menoj ravnali in mi marsikaj dovolili, česar drugi niso imeli. Vzrok tega spregleda je bilo nekoliko moje omahujoče zdravje, nekoliko še priletna starost... Sprehajal sem se in utegnil spoznati Pariz in njega bližnjo lepoto. Po končanem noviciatu sem odšel po kopnem in po morju v Rim. Nastopil sem potem kot ljudski misijonar sv. Vincenca Pavelškega pri Sv. Jožefu v Celju. Nemiren značaj in šibko zdravje sta ga prisilila, da se vrnil v svoj rojstni kraj na Pečine. Tukaj je deloval na duhovnem, verskem in prosvetnem področju. Vsa Tolminska ga je poznala in ga cenila, tako da so ga leta 1861 izbrali za svojega prvega poslanca v goriški deželni svet. Njegov nastop in govorniški uspehi so mu nakopali veliko nasprotnikov in ga z raznimi spletkami prisilili leta 1863, da je zapustil poslansko čast. Hitro za tem, in sicer 29. februarja 1864, je na Pečinah vzel slovo od tega sveta. Filip Kofol je bil izvrsten pridigar in so ga hodili tudi iz oddaljenih krajev poslušati. Andrej Einspieler ga je v Prijatelju imenoval "silovitega pridigarja". To pričajo tudi njegove tiskane pridige. V Celovcu je izdal dva zvezka *Domače ogovore po nedeljskih evangelijih* in v Gorici dva zvezka *Večnih resnic*. Krepko se je udeleževal javnega življenja. Bil je dopisnik Novic. Baval se je tudi z domačo zgodovino. To nam potrjuje njegov spis v 7. zvezku Večernic: *Cerkvica sv. Mohorja na Tolminskih Pečinah*. Zapustil nam je zgodovino Tolminskega. V teh delih ga spoznamo kot jezikoslovca.

VESELA NOVICA

BENEŠKA DUHOVNIKA OPROŠČENA

Na sodišču v Pordenonu se je v petek, 8. t.m., zaključila s pravnimi pobotanjem sodna obravnava proti slovenskima duhovnikoma, in sicer proti msgr. Marinu Qualizzi in g. Božu Zuanelli, ki so ju tožili zaradi knjige *Mračna leta Benečije*, v kateri sta beneška duhovnika po arhivu msgr. Morettija prikazala pritiske na slovensko manjšino, raznarodovalno delo paravojaške in tajne italijanske organizacije.

Slovenska duhovnika sta na sodišču v Pordenonu zastopala odvetnika dr. Damjan Terpin in dr. Andrej Berdon, ki sta pripravila posebno pravno besedilo, s katerim se je najprej sodišče strinjalo in nato tudi tožitelji, trije italijanski potomci nekdanjih pripadnikov tajne paravojaške organizacije Gladio, ki so tako odstopili od zahteve po odškodnini več kot milijarde in pol lir, češ da naj bi v knjigi *Mračna leta Benečije* šlo za obrekovanje v tisku, in tudi od zahteve, naj se knjigi prepove prodaja. V zameno sta se beneška duhovnika msgr. Qualizza in g. Zuanella strinjala, da bo pravno besedilo objavljeno v italijanskih medijih in še posebej v italijanskih dnevnikih v Furlaniji-Juljski krajini ter tudi priloženo tako slovenski kot italijanski izdaji knjige. Sodišče v Pordenonu je tudi odredilo, da beneška duhovnika plačata simbolično vsoto enega evra.

Tako se je končal več kot štiri leta trajajoč proces proti beneškima duhovnikoma, ki so ju tožili potomci treh italijanskih nacionalistov, ker naj bi jih duhovnika v knjigi *Mračna leta Benečije* obrekovala. Msgr. Qualizza in g. Zuanella sta podpisala izjavo, v kateri je med drugim rečeno, da namen knjige ni bil v tem, da bi razsojala ali kogarkoli izpostavljala javnemu grajanju, niti v njej navedenih oseb, se pravi pokojnih generala Luigija Olivierija, polkovnika Alda Specogne in gospoda Renza Marseua, ki jim ne gre pripisati kake osebne odgovornosti v zvezi z negativnimi dejstvi, navedenimi v knjigi. Namen zagodovinske raziskave besedila je bil in tudi je omejen na ugotavljanje dejstev in na njihovo tolmačenje, ki seveda ne more biti zadostno in niti edino možno. Tako je končno zaključena sodna obravnava, ki se je končala brez obsodbe dveh beneških duhovnikov, kar je seveda več kot prav. Že samo dejstvo, da sta bila naša duhovnika poklicana pred sodišče, pa kaže na skrajno težke razmere, v katerih še danes delajo naši sodobni čeder-maci. Ko se z njima veselimo in seveda čestitamo odvetnikoma za dobro opravljeno delo, si ne moremo kaj, da se na glas ne bi vprašali, čemu je bilo vse to potrebno.

JUP

ŠTUDIJSKI CENTER NEDIŽA

TRI ŠREČANJA O NAŠEM JEZIKU

Naš jezik od pesmi do gledališča je naslov, ki ga nosi pobuda Študijskega centra Nediža v sodelovanju z domačo špetersko upravo. Gre za tri srečanja, ki jih bodo priredili v domači gostilni Alle querce v Špetru in na katerih bo govor o slovenskem domačem jeziku v umetniški besedi, to pomeni v poeziji, prozi in gledališču. Srečanja bo vodila ob gostih ravateljica dvojezičnega centra v Špetru prof. Živa Gruden, na njih pa bodo vsi udeleženci spoznali besedno tradicijo te zemlje.

Prvi tovrstni večer bo na programu v petek, 15. t.m., ob 20.30, na njem pa bo govor o poeziji. Ob prof. Grudnovi bodo srečanje oblikovali tudi domači pesniki, na njem bodo brali dela Luise Batistig, Marine Cernetig, Alda Clodiga, Brune Dorbolo, Loredane Drecogna, Giovannija Gubane in Andreine Trusgnach. Gost več-

ra bo profesor Roberto Dapit. Druga dva večera bosta na programu naslednja dva petka. 22. marca bodo spregovorili o prozi, na srečanju pa bomo spoznali dela Luise Batistig, Giovannija Corena, Rema Chiabudinija, Renza Gariupa, Guida Qualizze in Ade Tomasetig. Gost večera pa bo pisateljica Marija Mercina.

Zadnje srečanje bo, kot rečeno, posvečeno gledališču in piscem, ki so pisali za to umetniško zvrst. Govor bo seveda tudi o Beneškem gledališču, kateremu so namenjena dela domačih besednih ustvarjalcev, ki so Marina Cernetig, Aldo Clodig, Bruna Dorbolo, Loredana Drecogna, Adriano Gariup, Dario Martinig in Lidia Zabrieszsch. Gost večera pa bo Marrijan Bevk, ki v zadnjih letih odgovarja za režijo pri Beneškem gledališču.

EJ

DAN ŽENA V ŠPETRU

Dan žena, kot je že ustaljena navada, primerno praznujejo tudi v Nadiških dolinah, kjer deluje Zveza beneških žen, ki skrbi vsako leto za prsrčno srečanje. V špeterski občinski dvorani je bil tako v petek lep večer z gledališčem in zborovsko glasbo. Na pobudi je namreč zapel ženski pevski zbor iz Breginja, Beneško gledališče pa se je predstavilo s komedijo, za

katero besedilo je poskrbela Anna Iussa, *Starost nas ne straše*. V sklopu Dneva žena pa so v soboto, 2. marca, odprli v Beneški galeriji prvo samostojno razstavo Tatiane Floreancig, ki se je na odprtju razstave svojih del predstavila na najbolj neposreden način, in sicer v obliki pogovora s predsednico, Društva beneških umetnikov Donatello Ruttar.

GLOSA JURIJ PALJK

O POMLADANSKIH DELIH

Dejstvo je, da o pomladnem delu na zemlji in v naravi danes večina od nas ne ve ničesar več, razen morda tega, da se še vedno na pomlad rožice sadijo in še to vemo samo zato, ker smo kot možje prisiljeni z ženami na nakup gorečk in drugega cvetja, morda tudi semena za travo na vrtu pred hišo.

Na poti v razviti svet in v post-moderno družbo, za katero trdim, da v njej živimo, smo veliko pridobili. Gotovo smo pridobili veliko ugodnosti in lagodja, ki nam ga omogoča sodobno življenje, a moramo si priznati, da smo tudi veliko izgubili, tu predvsem mislimo na tisti pristni odnos, ki smo ga nekateri še imeli z naravo in zemljo v mladih letih, prav gotovo pa ga je imela v mladosti večina naših staršev, če že mi te sreče nismo bili deležni. Zavestno smo napisali, da gre za srečo, kajti doživljanje narave in zemlje v polnosti in v soodvisnosti od nje je čisto nekaj drugega od današnjega odnosa do narave in zemlje, v katerega smo tudi sami prisiljeni. Resnici na ljubo so tudi med nami še taki in nekateri smo še taki, ki skušamo ob sobotah in nedeljah na naših vrtičkih in vrtovih podoživljati naravo in zemljo, a na tistem verno, da to ni isto, da to naše vrtnarjenje in sajenje rožic ne more več v nas prinesiti tiste polnosti, ki smo je bili deležni, ko smo z naravo in zemljo živeli v tistem soskladju in večkrat tudi trepečem odnosu.

Seveda imamo v mislih odnos, ki ga je nekoč imel kmet do narave in zemlje, ki smo ga nekoč imeli tudi mi, a nam ga

je vzela pot v svet in drugačen način življenja, v katerem se danes ne najdemo preveč. Niti zavedamo se ne, koliko nam tisti resnični in polni odnos, ki smo ga nekoč z zemljo in naravo imeli, danes manjka. In največkrat si tudi pripravljeno nismo priznati, kako zelo pogrešamo tisto soodvisnost na razdalji zemlja-človek, ki je nekoč tako pogojevala naše življenje. Pa je bil ta odnos večkrat prav krut, saj danes nimamo nobene namena pisati idiličnih slik iz kmečkega sveta, tudi zato ne, ker smo na lastni koži okusili, da idile na kmetih nikdar ni bilo, bilo pa je nekaj, kar danes zelo pogrešamo: resnično in pristno doživljanje zemlje in narave, a tudi veliko večja solidarnost med nami, globlje dojanje narave in sočloveka, ne nuzdanje tudi mir, ki ti ga lahko samo narava da. Gre za tiste duhovne razsežnosti, ki jih danes na asfaltu in sredi železobetona lahko samo iščemo in jih zagotovo ne najdemo med sprehodi v naravo, ker je sprehod v naravo samo obisk v naravi, lahko lep obisk, a vedno samo obisk. Sprehod v naravo je čisto nekaj drugega kot življenje na zemlji, od zemlje in z zemljo, vsak dan in vse leto.

Še danes ne boste nikdar kmata slišali reči, kako porazno slabo vreme je, če v soboto in nedeljo dežuje, ker kmečki človek ve, da je za zemljo in zanj potreben tako dež kot sonce,

medtem ko bi meščanski in pravzaprav predvsem nekmečki človek rad imel sonce vedno ob sobotah in nedeljah, da bi šel na sprehod v naravo. In zato današnji človek ne razume kmeta, ki se upira umetnim postavitvam naravnih, predvsem pa sprehajalnih parkov nekje na Krasu ali drugje, ker ve, da jih običajno postavljajo ljudje, ki z zemljo in naravo nikdar niso dihali, živeli, trpeli in se z njo veselili. Zato smo danes vsi po vrsti ali skoraj vsi le sprehajalci in ne ljudje, ki so odvisni od zemlje in narave. Grobo povedano to zveni takole: "Kaj me sploh briga, kakšno vreme je in če sploh še dežuje, saj bom solato vedno v istem supermarketu dobil!" To je sicer res, ker bo nek trgovec solato vedno nekje zares našel, tudi takrat, ko je pri nas ne bo, kot se je pri nas ravno pred kratkim zaradi velikega mraza tudi zgodilo. Solata se je na trgu sicer podražila, a lahko si jo kupil. Dejstvo, da so bili naši kmetje zaradi mraza brez solate in so zato tudi utrpeli veliko škodo, nikogar ni preveč razburjalo. O mrazu se je sicer res govorilo, a predvsem zato, da se je poudarjalo dejstvo, da snega ni in ni od nikoder. In smo seveda spet pri zabavi, kajti o tem, da ni snega, se je govorilo predvsem zaradi smučanja, ki ni samo sport, ampak predvsem zabava. Kot da v naši družbi zares ne vidimo in ne potrebujemo drugega kot samo zabavo!

Pa je le prišla tudi letos prva pomlad, tega smo se zavedeli tudi tisti, ki ne delamo več na zemlji in ne v naravi, ampak se samo vozimo mimo njiv in vinogradov in v sedanjem čudovitem in od sonca oplemenitenem vremenu. Prav zavistno gledamo na njive in vinograde, v katerih delajo ljudje in jim, milo rečeno, zavidamo dejstvo, da so lahko v tem krasnem pomladnem vremenu sredi svežega zraka in na tplem soncu. Tega, da smo jih na istih njivah in v istih vinogradih videvali v debelih bundah in z rokavicami na rokah, ko so sredi najhujšega zimskega mraza delali, se seveda ne spominjamo več, kot tudi ne pomislimo, da se bomo mimo njih vozili tudi takrat, ko bo poleti najbolj vroče in bomo mi veselo mimo njih vozili v avtomobilih s hladilnimi napravami.

Vseeno pa nam je žal, da smo izgubili stik z naravo in zemljo, da gredo pomladna kmečka opravila mimo nas, da se nas zemlja in narava nekako ne tičeta več, kot sta se nas nekoč, v dobrem in slabem. Tudi na to, da je bilo dobrega veliko, smo skoraj vsi že pozabili. Pa bi iz spominov na mladost in življenje na zemlji morali potegniti poleg revščine in pomanjkanja tudi lepe stvari, vesele. Pomladna opravila so bila gotovo med njimi. Kot prerorjeni smo dihali omamni vonj komaj zorane zemlje in sveže pokošene trave, se potili na pomlad, da smo jeseni želi in obirali.

Tistega sveta ni več in na žalost nam ga nobeno sajenje gorečk danes ne more vrniti.

JANEZ JANŠA O PREDSEDNIKU REPUBLIKE MILANU KUČANU

PRI POPISU PREBIVALSTVA TUDI VPRAŠANJE O VEROIZPOVEDI

MARJAN DROBEŽ

Slovenska vlada v svoji zunanjepolitni dejavnosti in usmeritvi največ pozornosti namenja želji in pričakovanjem, da bi Slovenijo čimprej sprejeli v največji mednarodni povezavi, Evropsko unijo in v zvezo Nato.

Hkrati želi ohraniti, če jih že ni mogoče poglobiti, obstoječe odnose s sosedi, kar velja zlasti za Italijo in Avstrijo, a tudi za Hrvaško in Madžarsko. Pri tem pa se javnost čudi, da vlada v razmerju do sosednjih držav pogosto popušča, tudi tedaj ko gre za nekatere bistvene interese in težnje Slovenije, kar se kaže zlasti v odnosih s Hrvaško. Med obiskom hrvaškega zunanjega ministra Tonina Picule, v sredo, 6. t.m., sta si z zunanjim ministrom dr. Dimitrijem Ruplom sicer izmenjala veliko diplomatskih izjav o dobrih odnosih med državama, a se nista mogla sporazumeti niti o enem od mnogih spornih oz. nerešenih vprašanj med državama. Hrvaška tako vztraja pri svojem znanem ukrepu o prepovedi tranzitnega prevoza nafte in naftnih derivatov v Bosno in Hercegovino. To vztrajanje je pomenljivo tudi zato, ker je Hrvaška o isti zadevi razmeroma hitro dosegla sporazum z Bosno in Hercegovino.

Znotraj oz. v okviru omenjenega dogajanja je živahno tudi na domačem političnem prizorišču. V torek, 19. t.m., naj bi se začela stavka zdravnikov, ki jo je napovedal njihov sindikat Fides. Zahtevajo predvsem omejitve nadurnega dela in ponovno povisjanje plač. Sploh naj bi pri določanju plač za zdravnike v Sloveniji veljala posebna mera zunaj novega zakona o plačah uslužbencev v javnem sektorju. Velik del javnega mnenja stavlja nasprotuje, zoper pa je tudi minister za zdravje dr. Dušan Keber. Dejal je, "da so bili zdravniki ob prvi stavki pred štirimi leti v drugačnem položaju, kot pa so zdaj. Danes je njihov položaj v gmotnem pogledu tako visoko na lestvici javnih poklicev, da bi bil čas,

da bi počakali na druge poklice, ki so na tej lestvici v slabšem položaju. Zato upam, da bodo zdravniki stavko preklicali ali pa jo vsaj odložili".

Na bližnjem novem zasedanju državnega zbora bodo poslanci v drugem branju ponovno obravnavali zakon o vojnih grobiščih. Veliko je pričakovanje, da bo zakon pravičen do vseh padlih ali pobitih v Sloveniji med drugo svetovno vojno ali po njej, s čimer bi prispeval k dosegu sprave. Na seji parlamentarnega odbora za zdravstvo, delo, družino, socialno politiko in invalide, 8. t.m., je potekala polemična razprava zlasti o tem, ali so bili domobranci vojaki ali ne in ali bi torej po zakonu morali dobiti status vojaških ali civilnih oseb. Poslanec Nove Slovenije, kršćanske ljudske stranke Jožef Bernik ne dvomi o tem, da so bili vojaki. Svoje prepričanje je podkrepil z vprašanjem: "Če domobranci niso bili vojaki, s kom so se pa potem partizani borili?". Spomenka Hribar se je sklicevala na tista tolmačenja, ki pravijo, "da je vojaška oseba vsaka oseba, ki je razpoznavna. Se pravi, ki ima uniformo, oznake, orožje, ki je podrejena hierarhiji poveljevanja. To seveda pomeni, da so bili tudi domobranci vojaki".

Polemična razprava članov omenjenega odbora so se končale s sklepom, naj vlada poslancem predloži izvedensko mnenje o tem, kakšen je bil status domobrancev. Na seji so bili soglasni samo o tem, da je vojna bila, vse drugo pa si vsaka stran razlaga v skladu s svojim ideološkim in političnim pogle-

dom na slovensko preteklost.

Ustavno sodišče je 7. t.i. javnost obvestilo o svojem sklepu, da bo med vprašanji med bližnjim popisom prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Sloveniji tudi vprašanje o veroizpovedi. Tako je razsodilo v postopku za oceno ustavnosti omenjenega vprašanja ob popisu, ki sta ga sprožila Edvard Krajnc in bivši ustavni sodnik Matevž Krivic. To pomeni, da bodo popisovalci državljan v mesecu aprilu povprašali tudi o veroizpovedi, vendar tistim, ki ne bodo želeli, na vprašanje ne bo treba odgovoriti.

VLADA BI MORALA DOBITI JAVNO PODPORO ZA EU

V obsežnem pogovoru, ki ga je časnik *Delo* v svoji sobotni prilogi objavil 9. t.m., je predsednik Socialdemokratske stranke Slovenije Janez Janša obravnaval aktualna vprašanja slovenske družbe in države, med njimi tudi tisto o pridobivanju javnega mnenja za vstop v EU in zvezo Nato. O tem je menil: "Glavni razlog za občuten padec podpore je v enostranski kampanji, ki se ji vlada ne zoperstavi. Stališče, na katero se je postavil predsednik vlade dr. Janez Drnovšek, češ, počakajmo na vabilo, potem pa bomo pričeli s kampanjo za Nato, je napačno. S takim stališčem ni mogoče pridobiti ljudi za zelo pomembne odločitve, kar odločitev Nasta je. Zelo verjetno bomo o tem odločali na referendumu, zaradi česar je omenjeno stališče premiera še posebej zgrešeno. Vlada bi morala vseskozi voditi aktivno politiko pridobivanja javne podpore. V so-

očanju argumentov v javnosti, ne samo pred delegacijami Nata. Nasploh pa vlada kot celota ni pričela z aktivno politiko v slovenski javnosti za Nato. Nobene organizirane aktivnosti ni, nobenih finančnih sredstev ni namenjenih temu cilju. Ta pasivnost je omogočila, da je združen medijski pritisk zoper članstvo Slovenije v Natu dosegel svoje. Slovenija jeseni v Pragi zagotovo ne bo povabljen v Nato, če bo večinski del naše javnosti temu nasprotoval. Takšna članica bi samo oslabila zaveznitvo".

Glede vstopa v EU pa "je oblast širila glas, da je Slovenija daleč najboljša med kandidatkami in da bo vstop nekaj takšnega kot zveličanje. Pozneje je sledila hladna prha. EU se je pokazala kot tisto, kar dejansko je. Pogodbena skupnost, ki članicam lahko prinese tudi velike koristi, če se seveda znajo spretno pogajati in če se njihovi državljani po znanju in vrednotah upajo in znajo pomeriti z drugimi". Janez Janša je v omenjenem intervjuju podprl kandidaturu Barbare Brezigar za novo predsednico Slovenije. Sedanjega predsednika države Milana Kučana je kritiziral zaradi nekaterih političnih potez in dejanj v preteklosti, a mu je priznal tudi vrline in zasluge. Dejal je: "Čeprav se v mnogih važnih stvareh nisva strinjala, sem vedno pripravljen priznati izjemen politični talent in številne dobre poteze v skupno korist, predvsem pa mi želim vse dobro. Zgodovina ga bo, kot vsakega, pomnila tako po dobrih kot po slabih delih. Upam, da bo po upokojitvi našel svoj mir in osebnost zadovoljstvo ter da bo sčasoma odkril tudi tiste lepe stvari v življenju, ki so človeku, če je vse življenje na oblasti, večinoma skrite".

PROTEST NA MEJNEM PREHODU VRTOJBA

PROTI NADZORSTVU POTNIKOV

Župan občine Šempeter-Vrtojba Dragan Valenčič je poslal pismi predsedniku slovenske vlade dr. Janezu Drnovšku in predstojniku policijske uprave v Novi Gorici, Jaku Čefarinu, o aktualni in zanimivi zadevi.

V pismih je protestiral zoper strožje nadzorstvo potnikov iz Italije, ki prihajajo v Slovenijo čez Mednarodni mejni prehod Vrtojba-Štandrež. Zaradi tega na prehodu občasno nastajajo zastoji, večja se nejevolja potnikov in obstaja nevarnost, da se bo potniški promet čez ta prehod, ki je eden največjih na meji med Slovenijo in Italijo, lahko postopno zmanjšal.

Župan Dragan Valenčič je svoj protest komentiral z besedami, "da bo Slovenija morda leta 2004 vstopila v Evropsko unijo, mi pa mejo s to povezano zapiramo, namesto da bi jo odpirali. Zastoji nastajajo, ker slovenski policisti pregledujejo

dokumente skoraj vsakemu potniku, česar niso počeli niti v nekdanji Jugoslaviji. Menim, da bi nadzorstvo nad prehodom meje moralo biti bolj življenjsko".

Morda je povečano nadzorstvo posledica ugotovitve generalnega direktorja slovenske policije Marka Pogorevca, ki je med nekim obiskom pri policistih v Novi Gorici slednje kritiziral, češ da slabo opravljajo svoje delo. Župan občine Šempeter-Vrtojba na protestni pismi še ni dobil odgovora. O nastalem zapletu pa je obvestil tudi župana mestne občine Nova Gorica, Črtomirja Špacapana.

M.

V ŠEMPETRU PRI GORICI

DESETLETNICA DOMA ZA OSTARELE DUHOVNIKE

V Šempetru pri Gorici je bilo v soboto, 9. t.m., srečanje ob desetletnici delovanja tamkajšnjega doma za ostarele duhovnike. Srečanja duhovnikov, ki živijo v omenjeni ustanovi, uslužbencev in dobrotnikov, se je udeležil tudi koprski škof Metod Piriš.

Škof je v domu duhovnikov daroval tudi mašo. Koprski škof Metod Piriš je ob desetletnici doma v Šempetru pri Gorici dal naslednjo izjavo: "8. marca je minilo deset let, odkar smo v Šempetru odprli in blagoslovili duhovniški dom, ki je namenjen bolnim in ostarelim duhov-

nikom naše škofije. V njem je prostora za šest duhovnikov. Doslej je bilo v domu enaindvajset duhovnikov, trinajst od teh jih je Gospod poklical k sebi po zasluženju plačila. Za dom skrbijo Marijine sestre, navadno po dve. V teh letih se je v domu zvrstilo šest sester. Trenutno bivajo v domu štirje duhovniki. Ob 10-letnici hočemo izreči in pokazati zahvalo Bogu, sestram, dobrotnikom, šempetrski župniji, sosedom doma in vsem posameznikom in ustanovam, ki imajo za to hišo odprto srce, oči in roke."

M.

ZARADI OMEJENIH DENARNIH SREDSTEV

POMANJKANJE MEDICINSKIH SESTER

Kmalu potem ko je Sindikat zdravnikov in zobozdravnikov, Fides, javnost obvestil, da v Sloveniji primanjkuje okoli 700 zdravnikov, so se oglasile tudi predstavnice sindikatov medicinskih sester.

Sporočile so, da bi v zdravstvenih domovih, zdravstvenih postajah, bolnišnicah, v domovih upokojencev in v drugih ustanovah takega značaja in dejavnosti potrebovali kar 13.000

OBVESTILO

KOBARIŠKI MUZEJ vabi na predstavitev knjige Dorice Makov *Sardini* v petek, 15. marca, ob 19. uri v prostorih Kobarškega muzeja.

KULTURNIDOM Nova Gorica vabi na izvenabonmajske koncerte, ki bo v Veliki dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici v petek, 22. marca, ob 20.15. Občinstvu se bo po dolgem času spredstavljal popularni pevec Zoran Predin.

medicinskih sester. Tolikšno število bi jih sicer bilo na voljo, toda omenjene ustanove v slovenskem zdravstvu in socialnih dejavnostih nimajo sredstev, da bi medicinske sestre lahko namestile. Sredstva so omejena, saj, denimo, slovenske bolnišnice kar okoli 60% denarja, ki ga dobe od zavoda za zdravstveno zavarovanje za svoje poslovanje, porabijo za plače. Največji delež pri tem imajo zdravniki, ki so jim v zadnjih letih občutno povišali plače in zdaj zahtevajo nov povišek, ki ga je vlada že obljubila.

Kar zadeva pomanjkanje medicinskih sester, gre poudariti, da jih je večje število opustilo svoj poklic ter so se raje zaposlile v drugih dejavnostih. Mnogo medicinskih sester pa se je zaposlilo v tujini, tudi v Italiji, kjer, tako kot v Sloveniji, občutijo veliko pomanjkanje bolničark oziroma medicinskih sester.

M.

PDG NOVA GORICA / PETA PREMIERSKA UPRIZORITEV

POPCORN ALI KOMIČNA GROZLJIVKA

Po postavitvi Čehovih *Treh sester* je Primorsko dramsko gledališče za peto premiero v svoji letošnji sezoni (bila je 28. februarja) seglo po sodobnem delu, in sicer po igri *Popcorn* (prevod Zdravko Duša) triinštridesetletnega dramatika, igralca in pisatelja Bena Eltona, enega vodilnih predstavnikov sodobne angleške komedije. *Popcorn* je nastal kot roman (1996), ki je kmalu postal svetovna uspešnica. Po njem je avtor isto leto napisal gledališko igro in zanjo prejel dve nagradi. Krstno so jo uprizorili že l. 1996; doslej je doživela mnogo postavitev na angleških in drugih evropskih odrih ter drugod. Z delom se je slovenski gledališki svet prvič soočil prav v Primorskem dramskem gledališču. V slovenskem jeziku ni bilo do sedaj natisnjeno in igrano še nobeno njegovo gledališko delo, čeprav avtor žanje veliko priznanja širom po svetu. Ob izidu je *Popcorn* doživel različne odmeve in kritične oznake. Nekateri so ga sprejeli kot prijetno, provokativno igro, drugi kot satiro modernega sve-

ta, tretji kot kombinacijo seksa, nasilja, komedije, kriminalke pa tudi moralke, spet drugi kot dražljivo, pretresljivo igro. Verjetno je vsaka izmed teh oznak priležje delu, ki v poudarjenem črnem humorju napeto prikazuje, kako nasilje v filmu lahko brutalnosti, ker jih podpira, s tem da si jih ogleduje. Mladi nemški režiser Andreas Ingenghaag, ki se je s tem delom že spoprijel na nemškem odru, je bil prvič gost v Sloveniji in se je zato znašel pred jezikovnimi ovirami ob sporazumevanju z igralci. Vendar pa, kot je sam dejal, igra temelji bolj na dejanju kot na besedi, zato je z igralci našel skupen odskri ključ in z njimi dosegel dober rezultat. Delo je kljub brutalnosti in jeziku in tudi nekaterih scenskih slikah gledljivo in sprejemljivo tudi zaradi premišljene, dobre igre nastopajočih igralcev, Jožeta Hrovata (Karl Brezner), Janeza Starina (Bruce Delamitri, režiser), Barbare Babič (Velvet Delamitri, njegova hči), Helene Peršuh (Farrah Delamitri, njegova ločena žena), Gorazda Jakominija

(Wayne Hudson, serijski morilec), Marjute Slamič (Scout, njegova ljubica), Metke Trdin k.g. (Brooke Daniels), Dragice Kokot (Kirsten) in Jožka Markiča k.g. (Bill). Nekateri mlajši igralci so v tej predstavi končno imeli priložnost pokazati svoje igralske zmogljivosti. Veteran Janez Starina je kot vedno odlično in suvereno obvladal odsko situacijo, ki se je dobro spajala s scenskim prostorom-notranjščino elegantnega, razkošnega režiserjevega stanovanja po zamisli scenografke Diane Pähler, ki je podpisala tudi posrečene kostume. Lektorsko delo je opravil Srečko Fišer, dramaturško Teja Rogelj. Luči je oblikoval Samo Oblakar. V dejanje je režiser Ingenghaag umesil tudi filmsko platno z video posnetki, ki jih je realiziral oz. izbor odbral Jožko Markič. Čeprav je obravnavana tematika na Slovenskem, hvala Bogu, še tuja, predstavlja pravi izziv za igralce, a tudi za gledalce, ki jim ob koncu ne da miru misel na odgovornost za huda dejanja, ki se v svetu realno pojavljajo in pred katerimi se zaprepadeno sprašujemo, kako je mogoče, da se je kaj takega moglo zgoditi.

IK

ITALIJANSKO PRAVO

NOVO JAMSTVO ZA VEČLASTNINSKE PRAVICE

DAMJAN HLEDE

V mesecu februarju je italijanski parlament odobril zakon o prilagoditvi italijanske zakonodaje evropskim smernicam za leto 2001 (i. Legge comunitaria 2001). 10. člen tega zakona vsebuje določbo, ki spreminja obstoječi italijanski zakon o večlastninskih pravicah št. 427/98. O tej posebni obliki korištenja nepremičnin smo v tej rubriki že večkrat pisali, zato ne bomo ponavljali vsega, kar je že bilo povedano. Velja pa spomniti na posebnost teh pravic, ki jih ne moremo uvrščati med tradicionalne pravice uživanja nepremičnin, kot so lastnina in druge omejene stvarne pravice, kar že samo po sebi pomeni, da so te pravice s pravnega vidika manj oprijemljive, manj definirane in posledično manj gotove in zavarovane. Če k temu dodamo dejstvo, da je v praksi utečenih cela vrsta med sabo različnih si oblik večlastninskih pravic, bomo lahko brez težav ugotovili, da gre za področje, ob vstopu v katerega je potrebna velika opreznost. Skupna značilnost vseh oblik večlastninskih pravic je v tem, da dajejo naslovniku možnost korištenja nepremičnine samo za določen čas v letu. Gre torej za pravico, ki je uporabljena predvsem v turistično - počitniške namene. Razlikuje se od solastnine po tem, ker gre za pravico, ki jo sicer na isto dobrino ima hkrati oseba, a je ne smejo izvajati vsi istočasno, pač pa ločeno, časovno razporejeno, zaradi česar bi lahko pri tem govorili kvečjemu o neki solastnini v vertikalnem smislu, v nasprotju s horizontalno hkrat-

no tradicionalno solastnino.

Po tem uvodnem nacijski prikazu preidimo k zakonski novosti. Gre za določbo, ki teži k večji zaščiti uporabnikov, kar je v trendu z evropsko zakonodajno proizvodnjo zadnjih let. Zgoraj omenjeni zakon št. 427 je določal obveznost podjetja, da zainteresiranim uporabnikom pred podpisom pogodbe o večlastninski uporabi izroči "informativni dokument", ki mora vsebovati vse potrebne podatke o nepremičnini (urbanistične podatke, načine korištenja skupnih uslug, upravne stroške) in pravne pogoje, med katerimi je obvezno vključena pravica do odstopa od podpisane pogodbe v desetih dneh od podpisa. Ti pogoji pa doslej niso veljali, če se je pogodba - tudi če je bila sklenjena v Italiji med italijanskimi strankami - v primeru, ko se je nanašala na tujo nepremičnino. V tem slučaju je bil torej doslej uporabnik s pravnega vidika precej odkrit. Odslej bodo prej omenjena jamstva veljala tudi v vsakem primeru, ko se nepremičnina, ki je predmet večlastninske pogodbe, nahaja v katerikoli državi Evropske zveze in tudi ko stranki pogodbo podvržeta tuji zakonodaji. Do tega večkrat pride, saj se stranke z vidika večje davčne ugodnosti pogosto usmerijo k tujim, tudi izvenevropskim zakonodajam in pogodbe skleneje v skladu z njimi ter v njihovem pravnem režimu. Doslej je to šlo na absolutno škodo substancialnih pravic civilnopravne narave. Odslej pa tudi v teh primerih ne bo možno odstopati vsaj od nekaterih, pri nas zakonjenih, pravic.

NEKAJ PRAKTIČNIH NASVETOV

O GOJENJU ŠPINAČE

Med spomladansko povrtino ima posebno mesto špinača, ki je zelo prilagodljiva rastlina in tudi odporna na mraz. Gre za povrtino, ki dobro uspeva na vsakovrstnih tleh, najraje pa ima srednje težka tla, v prevlažnih tleh pa listi radi porumenijo. Glede mraza pa prenese do 7 stopinj pod ničlo; previsokih temperatur ne mara, saj v takih okoliščinah rada nastavi cvet. Najbolje uspeva pri temperaturah, ki gredo od 10 do 15 stopinj C, nad 25 stopinj pa se rast zaustavi. Špinača je dolgodnevniča in za dober razvoj listov potrebuje vsaj 14 ur dnevne svetlobe, da zacveti. Ko gre v cvet, postanejo listi neužitni. Pri setvi pazimo, da je ne posejemo na isto površino, na kateri je bila že leto prej, kakor tudi ne na gredicah, kjer je bila

posejana blitva. Zelo posrečena je tudi kombinacija z nekaterimi drugimi povrtinami, npr. s solato ali graham. Hvalježna je, če jo sejemo na površinah, ki so bile dobro pognojene, ker so na njih sadili krompir, paradižnik ali bučke; če pa želimo pognojiti, priporočajo dobro uležan, vsaj eno leto star

gnoj, ali še bolje kompost. Za špinačo pa ni priporočljivo dognojevanje z dušičnimi gnojili, ker se v pecljih radi nabirajo nitrati.

Poznamo več vrst špinače. V glavnem se ločijo po obliki listov, barvi in času sejanja. Izbirali bomo torej po potrebah in okusu. Med najbolj razšir-

jenimi sortami poznamo vrste: Amerika, Bloomsdale, Gigante d'inverno, Matador, Viking in fortune, med hibridnimi sortami pa se vse bolj uveljavljajo Ass, Indian summer, Samos, Trias, Kent in druge.

Gredica, na katero bomo sejali špinačo, naj bo nekoliko privzdignjena, da voda ne zastaja. Navadno špinačo sejemo prosto, lahko pa tudi v vrste, ki naj bodo med seboj oddaljene vsaj 20-30 cm. Za kvadratni meter površine bomo potrebovali približno od 2 do 4 gr. semena, pri 15 stopinjah temperature ta povrtina vzklji v 10 dneh. Skrbno pazimo, da jo sproti oplejemo in ji odstranimo plevel, zato je tudi bolj priporočljivo gojenje v vrstah, ker lažje posegamo z motiko in ji zrahljamo zemljo. Špinačo obiramo ali spodrezujemo, paziti pa moramo, da jo sproti porabimo, ker se sicer v nji radi nabirajo nitrati.

SLOVENIJA

OD VLADE ZAHTEVAJO POJASNILA

PROTEST ZARADI PODELJEVANJA IZJEMNIH POKOJNIN

Zveza društev upokojencev Slovenije protestira zoper podeljevanje izjemnih pokojnin posameznim državljanom, ki naj bi si to zaslužili zaradi svojih dosežkov in zaslug na raznih področjih, predvsem v umetnosti in kulturi. Poudarjajo, da je bilo v preteklih petdesetih letih v Sloveniji podeljenih od 300 do 350 izjemnih pokojnin. Novi zakon o tem, s katerim pa javnost ni bila podrobneje seznanjena, je bil sprejet leta 1974. Med letoma 1994 in 2001 je bilo podeljenih kar 250 izjemnih pokojnin. Po mnenju zveze društev upokojencev Slovenije gre za neupravičeni privilegij, ki zahteva na leto med 550 in 650 milijonov tolarjev sredstev davkoplačevalcev. Sredstva zagotavljajo iz državnega proračuna, izplačila pa opravlja Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Zapisali so tole: "Ni-

smo nevoščljivi, toda ob nenehnem zmanjševanju pravic upokojencev v zadnjih desetih letih, ob zaostrenih pogojih za upokojevanje in vsakoletnem zmanjševanju pokojninskih osnov za 0,5 %, so izjemne pokojnine v posmeh javnosti".

Osnovno merilo za podeljevanje omenjenih pokojnin naj bi bila upravičenost do starostne pokojnine. "Ta kriterij je nesprejemljiv, ker ničesar ne pove o socialnem položaju nosilca izjemne pokojnine. V Sloveniji ima polovica upokojencev pokojnino v zneskih do 90 tisoč tolarjev. Izjemna pokojni-

na znaša okrog 280 tisoč tolarjev, ob smrti nosilca pa jo spremenijo v družinsko pokojnino. Temeljna pripomba upokojencev je, da nihče ne bi smel dobivati pokojnine, če ni plačeval prispevka za svojo socialno varnost na starost. Če pa bi izjemne pokojnine kljub temu še podeljevali, je treba v zakonu določiti zelo stroga merila, tako da bi vsakih nekaj let dobili največ dva upravičenca. Prav tako je potrebno v zakonu določiti, da izjemna pokojnina ne more postati dedna pravica, to je družinska pokojnina. Če imamo izjemne ustvarjalce, potem

naj vlada kupuje njihova dela in tako vsakemu umetniku, kulturniku, znanstveniku itd. omogoči, da si plačuje prispevek za pokojninsko zavarovanje. Sploh ne bi smeli imeti upokojitev, če niso bili zanje plačani z zakonom določeni prispevki".

Zveza društev upokojencev Slovenije je že spomladi l. 2000 poslala odprto pismo predsedniku vlade dr. Janezu Drnovšku o nesprejemljivosti podeljevanja izjemnih pokojnin. Tako vlogo je poslala tudi vladi, a v obeh primerih ni bilo odgovora. Zdaj Zveza društev upokojencev izraža prepričanje, "da bo vlada reagirala na naše zahteve, da ne bo varčevala le pri potnih stroških bolnikov in pri pogrebništvu upravičencev, temveč da bo vendarle spoštovala predpise o enakopravnosti državljanov in državljanov Slovenije".

M.

ODLOK VELJAVEN OD 2. T.M.

NOVA VERZIJA ELEKTRONSKEGA PODPISA

Z zakonom št. 10/2002, ki je italijansko zakonodajo na tem področju prilagodil evropski smernici št. 1999/93/Ce, je že obstoječemu in zakonsko predvidenemu digitalnemu podpisu dodana še nova simplificirana oblika. Gre za t.i. "šibki" podpis, torej za podpis, ki ne daje istih jamstev varnosti in gotovosti kot t.i. "močni" podpis, ki ga je uvedel zakon št. 58/97 in uredil odlok predsednika republike št. 513/97. Vsa ta zakonodaja je bila potem vključena v enotno besedilo o upravni dokumentaciji, ki je bilo sprejeto z odlokom predsednika republike št. 445/2000.

Omenjeni sistem močnega podpisa temelji na dvojici asimetričnih ključev, katerih je eden javni in drugi privatni. Ujemanje med njima zagotavlja "pristnost" digitalnega podpisa in je jamstvo za njegovo gotovost. Odlok št. 10/2002, ki je vstopil v veljavo 2. marca, pa je torej uvedel nek dvojni sistem podpisovanja. Močni podpis je pravno enakovreden tradicionalnemu lastnoročnemu podpisu na papirju. Možno ga je

tudi digitalno overiti, tudi brez overitve pa ga je kot takega možno uporabiti v dokazne namene v okviru sodnih postopkov.

Preprostejša na novo uvedena oblika elektronskega podpisa je, kot rečeno, manj gotova z ozirom na pristnost njenega "očetovstva", ni pa popolnoma neuporabna v uradne namene. Tudi ta "šibki" podpis bo namreč možno uporabljati v okviru sodnih postopkov, le da bo njegova dokazna moč šibkejša, saj bo uporaba tega podpisa v dokazne namene prepuščena prosti sodnikovi oceni.

Med posledice tega zakonskega ukrepa sodi tudi liberalizacija dejavnosti preverjanja in izdajanja uradnih potrdil elektronskih podpisov. Doslej je namreč dejavnost potrjevanja bila dovoljena le ustanovam, ki so bile vpisane v seznam Ura-da za informatiko pri javni upravi (Aipa), teh pa je bilo zelo malo, saj so doslej veljavni pogoji za elektronsko podpisovanje zahtevali visoke standarde gotovosti, ki jih je lahko le malo-katera ustanova izpolnila.

DH

Evrokotiček

MARA PETAROS

Bralce pozivamo, naj še pošljajo svoja vprašanja glede nove valute po e-mailu, faksu, tradicionalni pošti ali telefonu. (URED.)

"Vpr.: Bliža se čas, ko bomo morali prijaviti davke. Po časopisih se kdaj pa kdaj najde o novostih v letošnjih prijavah zaradi uvedbe evra, o istih obrazcih različnih barv itd. Vse to mi povzroča dokaj zmede. Kako naj se vedejo zlasti tisti preprosti državljani, ki morajo izpolniti vsakoletni UNICO ali 730 ali 740? Lepa hvala za prijaznost in odgovor."

Odg.: Res bomo morali kmalu predstaviti davčne prijave za dohodke, ki smo jih prejeli v letu 2001. Čeprav so na začetku trdili drugače, bomo v letu 2002 lahko še vedno predstavili davčne prijave v lirah. Davčna uprava daje davkoplačevalcem možnost, da izpolnijo svojo davčno prijavo v lirah, saj bi se lahko zgodilo, da davčni zavezanec ni še navajen na skupno evropsko valuto in bi lahko pri tem naredil kako napako pri pretvarjanju in za-

okroževanju. Ker izpolnjevanje davčnih prijav ni najbolj priljubljeno opravilo, bi se lahko ob zaokroževanju davkoplačevalcu še bolj zamerilo. Če bi morali obvezno vsi predstavljati davčno prijavo za leto 2001 v evrih, bi morali npr. vse zdravniške stroške, ki niso izraženi v evrih, pretvoriti v to valuto in zaokrožiti na pravičen način, kar bi lahko povzročilo izredno nejevoljo med davkoplačevalci. Ko bomo izpolnjevali prijavo v evrih, moramo vse zneske zaokrožiti na cele evre. To pomeni, da bomo 3,49 zaokrožili na 3 evre, 3,50 pa na 4 evre. Vse obračune bo moral davkoplačevalec opraviti na podlagi celega zneska in ne zneska z decimalami. Če se bomo maja letos odločili, da bomo predstavili davčno prijavo v evrih, bomo morali najprej vse dokumente pretvoriti iz lir v evre po že znanih pravilih, šele nato pa bomo morali vse zneske v evrih zaokrožiti na cele evre. Davčna uprava sicer spodbuja računanje v evrih, vendar se lahko davkoplačevalec odloči in predstavi davčno prijavo v lirah ali v evrih. Ne glede za katero valuto se odločimo, lire ali evre, moramo

potem celo prijavo izpolniti v tej valuti. Pri tem bomo seveda morali biti pozorni, da zneske pravilno pretvorimo, saj bomo gotovo imeli nekaj dokumentov, ki se nanašajo na leto 2001 in so bili izdani v lirah, nekaj pa jih je bilo izdanih v evrih. Ko se bomo odločili, v kateri valuti bomo izpolnili prijavo, bomo morali vse zneske pretvoriti v to valuto. Dolžni znesek pa bomo lahko plačali izključno v evrih. Zato bomo uporabili nove obrazce F24, ki

so pripravljene za plačevanje v evrih. Od 01.01.2002 potekajo vsa negotovinska plačila izključno v evrih. Prav zaradi tega moramo od 01. 01. 2002 plačevati davke izključno v evrih. Pri tem se moramo posluževati obrazcev, ki jih je nalašč za to odobrila davčna uprava, najdemo pa jih v vsaki banki ali na pošti. Pri tem moramo biti zelo pozorni na decimali. Za nekatere davke je namreč davčna uprava odobrila plačilo v celih evrih, v drugih primerih pa nezaokroženo v stotinkah. V tem uvajalnem obdobju, ko lahko hitro naredimo kako napako, pa so se pri davčni upravi odločili, da ne bodo dajali glob osebam, ki so se zmotile pri zaokroževanju.

Ker bo sestavljanje davčne prijave za leto 2001 še bolj zahtevno kot v prejšnjih letih, je najbolj primerno, da začnemo dovolj zgodaj zbirati dokumente, ki dokazujejo naše dohodke in vse odbitke, do katerih imamo pravico, da bomo imeli dovolj časa, da izberemo, v kateri valuti bomo prijavo predstavili, in da se že sedaj lotimo pretvarjanja zneskov.

PLES / XX. MEDNARODNI TURNIR CITTA' DI PALMANOVA

OBISK PRI PARUZZIJEVIH

USPEŠNA NASTOPA NAŠIH SKUPIN

V petek, 8., v soboto, 9., in nedeljo, 10. marca, je bil v Palmanovi že XX. mednarodni turnir Citta' di Palmanova. Turnir je eden izmed najbolj uglednih, obiskanih in s tehničnega vidika kakovostnih srečanj na področju športnega ter show plesa. Udeležujejo pa se ga plesne skupine, pari ter solisti društev, ki gojijo razne zvrsti gibanja ob glasbi.

Nedelja, 10. t.m., je bila tako kot že vsa leta namenjena standardnim družabnim plesom - latinsko ameriški plesi, boogie, akrobatski rock,...

Petek, 8. t.m., pa je bil letos novost, in sicer večer namenjen izključno 15. najboljšim koreografom, ki so pripravili originalne koreografije 15. skupinam oz. posameznikom v jazz plesu in freestyle-ju.

Sobota, 9. t.m., pa je bila tudi letos, tako kot že vsa leta, dan hip hop-a, funky-ja, jazz-a, klasičnega baleta, fantazije...

In tudi letos sta se na soboto udeležili tega mednarodnega

turnirja dve plesni skupini dveh gorških slovenskih društev pod vodstvom trenerke Damijane Češcut, in sicer v kategoriji Show jazz under plesna skupina Hip Hop športnega združenja Olympia (na glasbo Backstreet boys in Britney Spears - Slave 4 Britney), v kategoriji Show dance over pa dekleta plesne skupine D.D. Kulturnega društva Briški grič (na sliki) iz Števerjana (na glasbo Five - D.D. Dance). Strahu seveda za tako zahtevno izkušnjo ni manjkalo. Obe skupini sta se dobro odrezali, dokončni rezultati pa bodo znani šele čez teden dni. Za ti plesni skupini se je tako zaključila pripravljalna doba. S tem srečanjem vstopata v dobo tekmovalnih, srečanj in nastopov.

Posnetke turnirja Citta' di Palmanova pa si boste lahko ogledali od nedelje, 7. aprila dalje, na tv postajah Telequattro, Telefriuli in pa tudi na Tv Koper. Turnir je snemala tudi ekipa tv Nit (Nezavisna Istarska Televizija).

njevit. Zanj se namreč poteguje kar nekaj ekip, med katerimi sta tudi Soča in Olympia, ki ju sedaj ločuje le ena točka. Odlučilne bodo ravno zadnje tekme, tako da se obeta res zanimiv konec prvenstva. PŠ

TURIACCO - OLYMPIA 0:3

(Olympia: Hlede, Bernetič, Špacapan, Mucci, Makuc, E. Komjanc, L. Klanjšček, I. Komjanc, P. Komjanc, M. Klanjšček, Škorjanc, Frandoli (L.))

Moška ekipa prve divizije je premagala tudi veterane iz Turriacca. Naši so prvi set osvojili brez večjih težav. Domačini so slabo igrali predvsem v obrambi, tako da so napadi naše šestorke bili vseskozi učinkoviti. Drugi niz je potekal podobno kot prvi. Turriacco je sicer pokazal večjo borbenost, kar pa ni zadoščalo, da bi spraval Olympia v škripce. Tretji niz je bil izmed vseh najbolj zanimiv. Domača ekipa je izkoristila raztresenost Goricanov, ki so verjetno prezgodaj slavili zmago. Po številnih napakah v obrambi so tako domačini celo povedli, Olympia pa jih je pri 15. točki ponovno ujela in nato brez težav osvojila tudi ta set. Igra, ki jo je Olympia pokazala na tej tekmi, je bila vsekakor zelo učinkovita. Igra je bila dobra bodisi v napadu kot v obrambi, deloval pa je tudi blok. Naslednja tekma bo potekala med Olympia in Našim Praporjem. Tekma bo za končno uvrstitev na prvo mesto zelo pomembna, saj sta si obe ekipi tako na lestvici kot tudi v igri izredno enakovredni. PŠ

KONEC UGIBANJ!

ERIK DOLHAR

Letošnja olimpijska zmagovalka iz Salt Lake Cityja v smučarskem teku na 30 kilometrov v klasični tehniki ni s Trbiža in ne govori slovensko. Toliko za uvod.

Gabriella Paruzzi se je rodila 21. junija 1969 v čisto italijanski družini iz Bele Peči. Pred dvema letoma se je poročila v Žabnice, kjer tudi stanuje v prelepi hiši v neposredni bližini znanega hotela-restavracije "Pri Keilu" (it. Spartiacque), katere lastnik je družina njenega moža Alfreda "Fredija" Barona.

Po lepi smuki na Florjanki (Višarje so bile namreč zaprte, ker so strele nedeljske nevihte zadele ne samo v kuhinji pri Adiju in Juretu, temveč tudi v električni sistem nove žičnice), sicer v čisto pomladanskih razmerah, sem se najprej ustavljal pri znanecu Frediju in ga le vprašal za potrdilo za to, kar sem sicer že sam domneval. Pojme pa mi je pred kratkim zmešal slovenski prijatelj iz Kanalske doline (*nomina sunt odiosa*) s trditvijo, da "Gabry", vsakič ko gre v Kranjsko Goro, govori odlično slovensko. "Kdo pa si je to izmislil?" me je takoj vprašal njen mož in dodal: "Nedvomno nekdo izmed tistih, ki je niso niti povohali, ko se je uvrstila na 30. mesto, sedaj pa se gredo vsevede. Gabriella ne zna nič več slovensko kot jaz, se pravi dober dan, živio, in morda še kaj..., dobro pa govori nemško!"

Ob šilčku domačega, brez katerega v teh krajih ne gre, mi Fredi razloži, da sta se z Gabry spoznala na trbiški nižji srednji šoli, bila zelo dobra prijatelja, dokler se nista pri 25 letih zaročila, njuna ljubezen pa se je 12. junija 1999 sklenila z zakonsko zvezo. K mizi kaj kmalu prisedeta še Fredijeva mama in mladi natakarmoj soimenjak, oba Slovenca iz Tolmina. To pa je

tudi obenem edina slovenska vez z Gabriello Paruzzi. "Kot veš, je Gabry zdaj v Skandinaviji na še zadnjih tekmah svetovnega pokala, lahko bi jo poklicali ali morda njene starše v Beli Peči", mi svojo razpoložljivost dokazuje Fredi, ki res pokliče v Belo Peč. S prijaznimi starši se zmenim, da bom prišel mimo naslednjega dne.

V sončnem jutru se beli vrhovi Julijcev bleščijo kot kristali. Med njimi izstopa Mangrt, pogled na katerega je posebnost lep prav z dvorišča Paruzzijevih pri trgovini jestvin v Beli Peči. "Kje pa točno stanujete?" sem neumno spraševal dan prej, pa sploh nisem pomislil, da bi lahko na njihovi hiši vohala še večja zastava (italijanska, seveda) kot drugod po dolini, od Žabnic tako rekoč do Rateč. Poleg tega visi tu na belini trobojnice še zlati lovorjev venec, pred lese-no gorsko hišo pa so še ostanki velikega kresa s petimi olimpijskimi krogi, ki so ga Gabriella pripravila ob povratku domov.

Na alpskem dvorišču me sprejme najprej Labrador, na pragu pa gospa Giuliana-Gabriellina mati. V dnevnici sobi že čaka Gabriellin oče Lucio. Že njegov ded je bil iz Bele Peči, medtem ko je bila njegova babica Tržačanka. "To daj poudariti v svojem članku, verjetno bo koga od vaših bralcev veselilo...", pravi. Gospa Giuliana pa je Furlanka iz Cassacca, ki je že celo življenje v Beli Peči. Sedaj pa me ona začne spraševati: če sem od tistega doktorja Dolharja s Trbiža itd.

Seveda pa se pogovor suče okrog njune, sedaj slavne hčerke, ki je trenutno verjetno najbolj znana ženska v Furlaniji. Julijski krajini (od tod tudi povod za obisk ob mednarodnem dnevu žena, op.pis.). Pripovedujeta mi, da je Gabriella prve korake na tekaških smučeh opravila kot ostali vaščani kar

na travnikih Bele Peči, ljubezen do tega športa pa ji je verjetno vlijl njen dve leti starejši brat Marco. "Resno" se je začela s to športno panogo baviti pri devetih letih pri smučarskem društvu Monte Lussari in se redno udeleževala mladinskih iger - *Giochi della gioventu'*. Opisujejo jo kot izredno ponižno, mirno dekle, brez težav, ki je vedno pomagala doma in bila vestna v vsem: zjutraj je hodila v šolo, popoldne trenirala, zvečer pa pisala domače naloge in se učila. S Fredijem, pravijo starši, da sta se spoznala, ker se je on ukvarjal z alpskim smučanjem pri istem društvu. Zdjaj pa je seveda drugače. Starši ji sicer sledijo okrog po svetu, nekoliko več oče kot mati, sicer je Gabriella približno dva meseca na leto doma. Vrnila naj bi se za Veliko noč, po državnem prvenstvu. Ko je doma, tudi trenira po vsaj štiri ure dnevno, kmalu pa nastopijo treningi na ledenih. Septembra sem, denimo, srečal italijansko tekaško reprezentanco na pripravah na Stelvio. Gospa Giuliana je s Fredijem odšla v Ameriko, da bi spremljala Gabriello v "Vojaškem dolu", le da je to bilo te-

den pred njenim velikim uspehom, tako da sta si ogledala le štafeto in tekmo Gundersen. Kot vsakič je Gabriella tudi pred "usodno" 30-kilometrsko preizkušnjo poklicala domov ("Z mano se slišita pred vsako tekmo in po njej", pristavi Lucio Paruzzi) in izrazila svoje neprijetne občutke, češ da sneži, da ima visoko številko 53, itd., potem pa vsi vemo, kako se je razpletlo.

Zmagovalka, Rusinja Larissa Lazutina, je "padla" na doping testu, tako da je drugouvrščena Gabriella Paruzzi postala olimpijska zmagovalka. Za to pa je izvedela šele med potjo s prizorišča, kjer je na "nagrajevanju z rožami" stala še na drugi stopnički zmagovalnega odra, na 80 kilometrov oddaljenem olimpijskem trgu pa je stopila na najvišjo stopničko. Gospoda Paruzzi obujata spomine na hčerkinе solze ob poslušanju državne himne, o doping u pa menita, da je že prej "dišalo" (smrdelo, op.pis.), saj je bilo nemogoče, da bi bila med tekmovalkami taka razlika. O tem sem se pred dnevi na Višarjah pogovarjal z gospodom Wileitom, ki se je spominjal, kako so že pred leti prihajali na tekme v Zajzero tekači "od zunaj" in vedno nerazumljivo gladko odpravili domačine.

In že smo pri slavlju, ki so ga Gabriella pripravili v domači dolini, na katero je izredno navezana, saj svoje domotožje vedno izraža po telefonu družini. "Procesija", katere se je udeležilo na tisoče ljudi, tudi Paruzzijevih družinskih prijateljev iz oddaljenih krajev, se je vila od Razvodja v Žabnicah do župnišča. Med glavnimi pobudniki slavlja je bila gospa Lidija Kravanja iz Rablja, sicer "šefica" Fan kluba Gabrielle Paruzzi. Pred slovesom mi gospoda Paruzzi razkrijeta, da se za Veliko noč, ob vrnitvi Gabrielle, obeta novo proslavljanje... To obenem izzveni kot vabilo, da se spet snidemo.

ODBOJKA

SOČA GOSTILNA DEVETAK-OLYMPIA TISK. BUDIN 3:1

(Soča: Braini 8, S.Černic 19, Makuc 1, Radetti 28, Mi.Černic 6, Ma.Černic 8, Tomšič 0, Čevdek, Brisco, Mučič.)

(Olympia: Geotti 8, B.Šfiligoj 14, Graunar 20, G.Šfiligoj 11, S.Terpin 5, Pintar 4, Maraz 0, Špacapan, Dorni, F.Hlede, Bernetič.)

Zadnji slovenski derby letošnjega prvenstva je na račun Olympie zmagala Soča, ki je skozi vse štiri sete pokazala bolj konstantno in učinkovito igro. Tekmo si je ogledalo kar veliko število ljubiteljev odbojke, tako da so glasni navijači še dodatno povečali napetost, ki je vladala na igrišču. Prvi set je bil do konca izredno vznemirljiv. Obe ekipi sta igrali enakovredno tako, da je izid do konca ostal izenačen. Na koncu pa je Olympia, potem ko je že vodila s 24:21 popolnoma popustila, kar je Soča seveda izkoristila in zaključila set z rezultatom 26:24. Podobna igra je potekala tudi v drugem nizu. Obe ekipi sta dobro napadali tako, da je bila odločilna igra v obrambi. Domačini so ravno na tem področju pokazali večjo zagrizenost in borbenost tako, da je zmaga ponovno pripadla njim. V tretjem setu je Olympia zaigrala nekoliko bolje. Sočani so popustili, Goričani pa so z učinkovitimi bloki in prodornimi napadi osvojili set. Zadnji niz je ponovno šel v roke Soči, ki je vztrajno igrala do konca in izkoristila živčnost in napetost, ki je vladala med igralci Olympie. Medtem ko se prvenstvo počasi bliža koncu, postaja boj za četrto mesto vedno bolj og-

DVAJINPETDESETI FESTIVAL ITALIJANSKE POPEVKE SANREMO

BENIGNI SUPERSTAR

DAVORIN DEVETAK

Najpopularnejši televizijski maraton se je zaključil. Pet večerov se je dobrih 15 milijonov Italijanov dobesedno "priklenilo" k domači zofii, da bi sledilo večurnemu, že utečenemu obredu, kjer so značilne italijanske narodno-zabavne popevke le pretveza za širši tv spektakel. Kar je za Ameriko "super-bowl", to je finalna tekma iz baseballa, footballa ali košarke, je za Italijo že več desetletij zaključni sanremski večer. Tu so številke zelo zgovorne. Čeprav si vsi prisegamo, da sploh ne gledamo sanremskih defilejev (letošnji lepotic Manuela Arcuri in Vittoria Belvedere sta prikazali živahne in prosodne kreacije Valentine in Armanija) in da nam gre do na bruhanje te razvlečene neumnosti, obsesivno ponovljene in banalne pesmice, v resnici pa smo z našim daljincem le pomežiknili in sledili "v živo" vsem, velikim in malim dogodkom, ki nam jih je letos zrežiral stari lisjak Pippo Baudo.

Ni kaj: tv predstavlja našo sodobno "agora" oz. najneposrednejši medijski trg, kjer se

uprizarja naše namišljeno, fikcijsko in tudi resnično javno življenje. Politika, kot vemo, se ne dogaja več v posvečenih rimskih ali milanskih palačah, ne v parlamentu in niti v zakulisnih strankarskih okoljih, pač pa - v Vespevem bleščecem in udobnem studiju - salonu.

Kar bo ostalo vsem v spominu, niso letošnje nagrade za nekoliko mumificirane ikone italijanske lahke glasbe (prvo mesto za skupino Matia Bazar, tretje za mladostnika 60. let Gina Paolija; niti ne posvečenje novih talentov, kot prvouvrščena debitantka, petnajstletna Anna Tatan-gelo, ali Alexia, ki je dosegla drugo mesto v glavnem sporedu.

Kar bo ostalo v našem "tv imaginariju", to je v kolektivnem televizijskem spominu, je virtualni spopad med Giulianom Ferraro in Robertom Benignijem, ki sta dva avtentična junaka malega ekrana. Oba sta zablestela z izvirnimi oddajami javne tv. Tokskanski komik kot maska filmskega kritika v Arborejevi oddaji L'Altra domenica, subtilni politični časnikar pa v posrečenih oddajah Guglielmijevega obdobja in še prej.

Komiki (v Sanremu so se izkazali tudi Teo Teocoli in Fiorello) so prava sol tv spektakla; brez njih ni pojmljiva in užitna nobena oddaja ali programacija za širšo publiko. Kdor sledi Ferrari na njegovem dnevniku *Il Foglio*, ne glede na politično orientacijo, mu lahko prizna izvirno in dragoceno medijsko funkcijo; gre za elitni in nišni časnik, ki predstavlja skoraj obvezno čtivo za zahtevnejše opazovalce italijanskega političnega dogajanja; nemalo njegovih kulturnih provokacij ali opažanj je pljusnilo v druge tiskane in elektronske medije in odmevalo. To se je zgodilo tudi tokrat. Lahko se ne strinjamo s Ferrarovim "j'accuse" proti Benigniju kot dvorne-

mu klovnu levce, a ta je sprožil pravi medijski plaz in prejšnjo soboto so se pred tv zaslonom znašli mnogi samo zaradi Benignija.

Božanski "zlodejček", ki je svoj nedopovedljivi igralski talent uspel prevesti v svojsko filmsko govorico (pomislimo na oskarja za življenje je lepo), je pred več kot polovico italijanskih gledalcev uprizoril pravi happening, kjer je izostril vse svoje komične in poetične registre. Združil je telesno, fizično vulgarnost commedie dell'arte z vzvišeno dantejevsko poezijo, politično korektno satiro z nebrzdano igralsko ekstazo. Ne nazadnje z nadvse učinkovito promocijo samega sebe, ki mu jo je serviral na srebrnem pladnju sam Ferrara. Benigni je spraval pokonci nabito polno dvorano gledališča Ariston, z vsemi VIP-i in odgovornimi RAI iz prvih vrst. A prepičal je tudi, po odmevih v tisku soedeč, tako opozicijo kot berlusconijevce, saj je ob vseh bodicah in škečih navsezadnje le poklonil vedro voščilnico Silviju.

To je čudno. V skoraj režimski, Berlusconijevi Italiji: rdeči komik v zvezde in najzvestejši razumnik stranke na oblasti v pekel! Tu nekaj ni v redu, a je vsekakor zabavno.

15

ČETREK,
14. MARCA
2002

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES

SREČANJE SLOVENCEV, RAZSELJENIH PO ITALIJI

Konferenca za Italijo Svetovnega slovenskega kongresa bo priredila letos srečanje Slovencev, ki živijo razseljeni po raznih krajih Italije. Glavni namen Kongresa je namreč, da skuša združevati Slovence, ki so prisiljeni, da zaradi raznih okoliščin živijo daleč od svoje domovine.

Tako prvo srečanje bo letos potekalo v Bardu (Lusevera) v Terski dolini 30. junija. V ta namen sta se prav v tej terski vasi srečali delegaciji SSK, Marjan Terpin, Dino Del Medico, dr. Karlo Bresciani s predsednikom Zveze beneških izseljencev Dantejem Del Medicom. Izdelali so okvirni program družabnosti, ki predvideva mašo v vaški cerkvi, kulturno-narodni program, ki ga bodo izvedle razne pevске in glasbene skupine iz zamejstva. Seveda pričakujemo tudi zastopnike svetnih in cerkvenih oblasti iz Slovenije. Podroben program bo izdelan v najkrajšem času; že sedaj pa vabimo vse, da na to opozorijo svoje prijatelje, znanke in sorodnike po Italiji, ki jih zanima tako druženje.

TABOR SLOVENSKIH OTROK PO SVETU NA JEZERSKEM

Po preteklih petih taborih otrok slovenskega rodu iz zamejstva in od drugod po svetu, ki so bili zelo uspešni, družabni in veseli, pripravljamo pri Slovenski konferenci Slovenskega svetovnega kongresa tudi letos že tradicionalni, Šesti tabor slovenskih otrok po svetu, ki bo potekal od 28. julija do 4. avgusta 2002. Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa letos že šestič pripravlja tabor mladih iz zamejstva in po svetu. Ker je občina Zgornje Jezerko tudi letos, prislunhila naši prošnji, bo tabor, tako kot lani tudi letos potekal ob vznožju Kamniških Alp, pod prelazom Jezerko. Strokovni vodja tabora bo Davo Karničar, eden največjih slovenskih alpinistov in človek, ki je prvi preskušal Everest.

Tabora naj bi se udeležilo okoli šestdeset otrok slovenskega rodu v starosti od 12 do 16 let iz zamejstva in od drugod po svetu, spremljali pa jih bodo tudi otroci iz Slovenije, predvsem domačini. Bistvo in namen srečanja je predvsem druženje, spoznavanje ter medsebojno povezovanje mladih slovenskih rojakov iz zamejstva in po svetu ter spoznavanje kulturne in naravne dediščine domovine njihovih prednikov.

V tednu, ki ga bomo preživeli skupaj v šotorih in ob tabornem ognju, si bomo ogledali krajevne znamenitosti Jezerkega ter stare običaje in šege Jezerjanov, imeli bomo veselo šolo slovenščine, kjer bodo otroci lahko spoznali melodičnost slovenskega jezika. Davo Karničar bo otroke popeljal v svet gora, seveda pa nam ne bo zmanjkalo časa tudi za družabne igre in osvaježev v Planšarskem jezeru.

Vse otroke, ki bi jih tovrstno srečanje utegnulo zanimati, vabimo, naj se nam pridružijo

in s svojo udeležbo prispevajo svoj delež k čudovitemu doživetju, ki, po pripovedovanjih udeležencev in njihovih staršev, otrokom pusti lepe spomine in marsikatera poznanstva, ki, sklenjena na teh taborih, se razvijejo v lepa prijateljstva in kasnejša sodelovanja na gospodarskem, znanstvenem in kulturnem področju.

Informacije: Svetovni slovenski kongres, Cankarjeva 1/IV, 1000 Ljubljana. Tel.: 00386 1 425 24 40, 426 33 26, 426 40 38, fax 00386 1 25 22 125, 425 24 40, e-mail: ssk.up@eunet.si, drustvo.slo.konferenca@siol.net.

TRETJE SREČANJE SLOVENSKIH ZDRAVNIKOV

Kot smo že poročali pred nekaj tedni, bo pod okriljem Svetovnega slovenskega kongresa in v sodelovanju z Zdravniško zbornico Slovenije od 10. do 12. oktobra 2002 v Radencih pri Murski Soboti 3. strokovno srečanje slovenskih zdravnikov iz domovine in sveta. Namen srečanja še naprej ostaja predvsem v medsebojnem spoznavanju in povezovanju slovenskih zdravnikov doma in po svetu ter širši javnosti predstaviti dosežke slovenske zdravniške stroke doma in v tujini.

Informacije: Svetovni slovenski kongres, Cankarjeva 1/IV, 1000 Ljubljana. Tel.: 00386 1 425 24 40, 426 33 26, 426 40 38, fax 00386 1 25 22 125, 425 24 40, e-mail: ssk.up@eunet.si, drustvo.slo.konferenca@siol.net.

GORIŠKI VRTILJAK / ABONMA MOJE GLEDALIŠČE

EKSPRESIONISTIČNA GOGA ZA VIŠJEŠOLCE

IVA KORŠIČ

Po daljšem premoru, ki je nastal zaradi tehničnih ovir, je Goriški vrtljak v abonmaju *Moje gledališče* ponudil svojim abonentom, dijakom višjih srednjih šol na Goriškem, drugo letošnjo predstavo.

V goriškem Kulturnem domu so si v sredo, 6. t.m., ogledali dramo Slavka Gruma *Dogodek v mestu Gogi*, ki jo je Primorsko dramsko gledališče uvrstilo v letošnji repertoar, da bi z njo počastilo stoletnico rojstva največjega predstavnika ekspresionizma v slovenski dramatik.

O njem in o delu je pred začetkom predstave spregovorila dramaturginja Primorskega dramskega gledališča Martina Mrhar, ki je dramaturško pomagala režiserju Miletu Korunu pri postavitvi tega vse prej kot lahkega dramskega besedila. Njene besede so gotovo pripomogle k osvetlitvi teksta, prežetega s simboliko, v katerem se dramski liki, obremenjeni vsak s svojimi duševnimi pohabljenostmi, skušajo zaman otresti brezizhodne ujetosti v mestu, kjer se nikakor noče zgoditi odrešujoči dogodek, ki bi slehernega izmed njih popeljal iz tesnobne zatohlosti in boleče zaznamovanosti ter psihološke obremenjenosti v boljši sveteljši svet. Zato ostajajo pač neizprosno ukleščeni v svoje blazne blod-

nje. Morda je ostala Korunova prodorna psihološka analiza besedila kljub besedam dramaturginje le prevelik, pretežak zalogaj za dijake nižjih razredov in za tiste, ki ne obiskujejo humanistične smeri in niso dovolj podkovani v literarnih strujah.

Čeprav so vsi dijaki zbrano spremljali odsko izvajanje, jim je verjetno marsikaj ostalo nejasno ali prikrito. Zaradi tega bi bilo prav, če bi se profesorji pred ogledom predstav, a tudi po njih nekoliko pogovorili z dijaki o dramskem besedilu in razjasnili morebitne nejasnosti. Na tak način bi bili obiski v gledališču bolj učinkoviti in bi dijakom bolje pripomogli k poglobljenemu spoznavanju dramskih del svetovnih in naših dramatikov.

Letos je Goriški vrtljak študentom omogočil vpogled v delo začetnika slovenske posvetne dramatike Antona Tomaža Linhartarja z radoživo predstavo *Ta veseli dan ali Maticek se bo ouženu* v izvedbi SSG in izvorni režiji Vita Tauferja ter v sicer precej težje razumljivo, a žal še kako resnično vizijo tudi današnjega sveta s prikazom Grumove Goge. Dobro pripravljen ogled gledališke predstave se dijaku globoko vtisne v spomin in se gotovo obrestuje tudi pri razčlenjevanju njegovega znanja na končnem zrelostnem izpitu.

GORIŠKI VRTILJAK / V KC LOJZE BRATUŽ

MARTIN KRPAN, URŠKA IN PINGVIN COFEK

V Goriškem vrtiljaku je v Abonmaju za mlade po dveh glasbenih prireditvah prišla na svoj račun spet gledališka predstava. V petek, 22. februarja, je namreč v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž prvič nastopilo v lanskem letu ustanovljeno Gledališče Koper, ki ima le dva stalna igralca, a je kljub temu imelo v tej prvi sezoni že tri premierne uprizoritve. Naši izbirčni najstniki so si v režiji in priredbi Katje Pegan ogledali komedijsko igrolepljenko ali nenavadno učno uro *Enajsta šola*. V njej so igralci Vojko Belšak in Danijel Malalan, Nenad Tokalič in Snježana Martinovič prikazali znano Levstiko-

vo povest Martin Krpan v zelo razgibani, mestoma poudarjeno humorni obliki z zgovornimi namigi, ki so jih "starejši" učenci takoj zaznali. Hudomušno kritičen in skoraj s satiro opremljen Levstikov opis pomehkuženih dvorjanov na Dunaju je še krepkeje izstopal v živahni predelavi Katje Pegan, ki je nastopajočemu igralcu-učencu in vsem gledalcem predlagala za konec povesti dva različna zaključka. Učenci so izbrali izvirnega, čeprav sta jih inačiči spravili v smeh. Poleg Martina Krpana in Brdavskega, ki sta ga imenitno odigrala Malalan in Belšak, sta se znašla še Urška in Povodni mož iz znane

Prešernove balade. Komično prikazan Urškin ples z izredno urnim Povodnim možem in njeni možni življenjski usodi so bili spet povod za neustavljivi smeh, ki ga je povzročila tudi zasedba prikaza, saj je Urško odigral Danijel Malalan.

Najmljajši obiskovalci Goriškega vrtiljaka pa so v dveh jutranjih ponovitvah 25. februarja v prikupni izvedbi igralci PDG spoznali nežno srce *Pingvina Cofka* (igrice Romane Ercegovič je v letošnji sezoni PDG krstno režiral Dragoslav Todorovič), ki ne more prikriti ljubezni do očarljive muc Ušatke. Ljubko lutkovno in igralsko pravljico o čustvih, ljubosumnosti, nagajivosti, ki večkrat razganjajo otroke, so učenci dobro sprejeli in z radoovednostjo spremljali čudežno dogajanje v starinarni.

IK

S 1. STRANI

V ZNAMENJU

Berlusconi je o tem ukrepu govoril v zvezi z vprašanjem, ki je bilo postavljeno nemškemu kanclerju glede znanih Beneševih dekretov, po katerih so bili po drugi svetovni vojni izgnani iz tedanje Českoslovaške sudetski Nemci, katerih imetje je bilo podržavljeno. Časnikar je to zadevo seveda povezal z begunci iz Istre in Dalmacije ter z njihovim zapuščenim imetjem; o tej priložnosti pa je Berlusconi omenil ukrep svoje vlade. Ne glede na to, kako se bo celotna zadeva končala, se ne moremo braniti vtisa in občutka, da hoče rimska vlada za vsa-

ko ceno povezovati problem izvajanja zaščitnega zakona z vprašanjem od optantov zapuščene imovine v Istri in Dalmaciji. Ne smemo namreč pozabiti, da je že prva Berlusconijeva vlada pogojevala začetek pogajanj za vstop Slovenije v Evropsko zvezo z vprašanjem zapuščenega imetja in je bil v ta namen sklenjen tako imenovani "Solano kompromis" (kar je med drugim stalo Lojzeta Peterleta mesto slovenskega zunanjega ministra).

Če se vrnemo k imenovanju članov paritetnega odbora, ki sodi v pristojnost deželne vlade F-Jk, moramo priznati, da je pri tem jasno in vidno prišla do izraza od Doma svoboščin toli-

ko razvpita logika "lotizacije", po našem logika strankarskega kupčanja. Dom svoboščin se je namreč odpovedal enemu članu "italijanskega jezika" in imenoval Slovenca, le da bi si zagotovil prisotnost v odboru. Nič novega pod soncem torej tudi med vlado Silvia Berlusconija!

Kot smo zvedeli, nameravata krovni organizaciji SSO in SKGZ vložiti priziv na Deželno upravno sodišče zoper sklep deželne vlade, o čemer pravkar pišemo. Krovni organizaciji menita, da omenjeni sklep ni v skladu s črko in duhom 3. člena zaščitnega zakona. Vsekakor bodo njuni pravniki zadevo temeljito proučili.

5., 6. IN 7. JULIJA MED BOROVCI

RAZPIS 32. FESTIVALA DOMAČE GLASBE "STEVERJAN 2002"

SKPD F.B. Sedej iz Števerjana razpisuje 32. Festival domače glasbe "Števerjan 2002", ki bo v Števerjanu 5., 6. in 7. julija Med Borovci.

1. Festival je tekmovalnega značaja. Prijavijo se lahko vsi slovenski ansambli, ki gojijo narodno-zabavno glasbo.

2. Vsak ansambel mora izvajati dve skladbi. Prva skladba mora biti iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe ter napisana in izvedena (npr. na plošči) s strani najboljših slovenskih narodno-zabavnih ansamblov (npr. Avsenik, Slak, Mihelič itd.). Druga skladba mora biti izvorna in prvič izvedena na Festivalu v Števerjanu.

Ni dovoljena uporaba instrumentov, ki elektronsko proizvajajo zvok!

3. Festival bo potekal v treh dneh. V prvih dveh večerih nastopijo vsi prijavljeni ansambli, ki izvajajo dve skladbi. Na nedeljskem, finalnem delu Festivala nastopijo najboljši ansambli prvih dveh večerov. Njihov izbor in število določi strokovna komisija.

4. Ansambli, ki so bili pripuščeni v finale, nastopijo z istima skladbama naslednji večer in se potegujejo za naslednje nagrade:

- a) nagrada za najboljši ansambel Festivala in trofej društva "F.B. Sedej" 1.100,00 evrov,
- b) nagrada občinstva 520,00 evrov,
- c) nagrada za najboljšo vokalno izvedbo 360,00 evrov,
- č) nagrada za najboljšo izvedbo kvinteta 310,00 evrov,
- d) nagrada za najboljšo izvedbo tria 310,00 evrov,
- e) nagrada za najboljšo besedilo 155,00 evrov,
- f) nagrada za najboljšo melodijo 155,00 evrov,
- g) nagrada za najboljšega debitanta 155,00 evrov.

5. O vstopu v finale in podelitvi nagrad pod točkami a), c), č), d), f) in g) določa komisija, ki jo sestavljajo glasbeni strokovnjaki in predstavniki organizatorjev. Komisiji predseduje predsednik društva. O nagradi pod točko e) odloča komisija, ki jo sestavljajo literati, jezikoslovci in predstavniki društva.

6. Nagrado pod točko a), in sicer nagrado za najboljši ansambel Festivala, podeli strokovna komisija za splošni vtis ansambla (izvedba, melodija, izvirnost in predstavitev ansambla na odru itd.), ta je podeljena izključno za izvorno skladbo.

Nagrado pod točko b), in sicer nagrado občinstva, podeli občinstvo na podlagi posebnih glasovnic. Ocena občinstva je

osnovana izključno na izvedbi skladbe iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe.

Nagradi pod točko c), in sicer nagrado za najboljšo vokalno izvedbo, in točko e), in sicer za najboljšo besedilo, podelita strokovni komisiji na podlagi najboljših izvedb oz. besedila izvirne skladbe.

Nagradi pod točko č), in sicer nagrado za najboljšo izvedbo kvinteta, in točko d), in sicer za najboljšo izvedbo tria, podeli strokovna komisija na podlagi izvedbe obeh skladb.

Nagrado pod točko g) podeli komisija najboljšemu ansamblu med tistimi, ki prvič nastopajo na Festivalu.

Ansambel, ki je prejel nagrado pod točko a), in sicer nagrado za najboljši ansambel Festivala, ne more prejeti nobene druge nagrade!

7. Prijava mora vsebovati:

- a) naziv ansambla, sedež in datum ustanovitve;
- b) naslov ansambla ali njegove vodje, kamor bodo naslovljeni bodoči dopisi, ter nujno telefonska številka;
- c) besedilo in notno gradivo izvirne skladbe;
- č) naslov in izvorni izvajalec skladbe iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe;

d) število članov ansambla in njihova funkcija v ansamblu; e) fotografija in kratek zgodovinski opis ansambla.

Podatki morajo biti čitljivi in popolni.

Rok za prijavo poteče 15. maja 2002.

Prijave morajo biti poslana na naslov:

SKPD "F.B. SEDEJ"
Trg Svobode št. 6
34070 Števerjan
Gorica - Italija
tel./fax: 0481 884037

8. Organizator si prevzame stroške večerje in prenočišča ansambla. Vsi ostali stroški so v breme ansambla!

9. S prijavo na Festival privoli ansambel snemanje izvirne skladbe za radijske oz. televizijske programe.

10. Organizator si pridržuje pravico, da po potrebi spremeni navedena pravila, brez nikakršnih predhodnih obvestil!

Za vse morebitne INFORMACIJE se lahko obrnete na podpredsednika društva F.B. Sedej vsak dan razen sobot in nedelj, od 13.30 dalje, oziroma pisno na zgoraj naveden naslov društva. (Franka Padovan, telefon: 0481 884160, mobilni: +39 338 7812271).